

AALBORG UNIVERSITET

Semesterplan for Efterår 2024

Sidefag i Psykologi

Indholdsfortegnelse

Bachelorsidefag i psykologi (5.sem.)	2
5. semester	2
Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet	2
Socialpsykologi med samfundsteori	4
Kandidatsidefag i psykologi (1. Sem., både 45 ects og 75 ects sidefag)	19
1. semester	19
Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet	19
Modulbeskrivelse for Kognitionspsykologi	21
Modulbeskrivelse for Udviklingspsykologi	32
Modulbeskrivelse for Pædagogisk Psykologi	45
3. semester	65
Introduktion til arbejds- og organisationspsykologi (5 ECTS)	65
Modulbeskrivelse for Biologisk Psykologi	73
Klinisk Psykologi (10 ECTS)	85

Bachelorsidefag i psykologi (5.sem.)

5. semester

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Semesterets temaramme

Semestret er opbygget af to kurser:

- Socialpsykologi med samfundsteori (15 ECTS)
- Bachelorprojekt på centrale fag (15 ECTS)

Socialpsykologi med samfundsteori præsenterer psykologiske og sociologiske teorier om, hvorledes individet kan forstås i relation til dets sociale og samfundsmæssige kontekst. Socialkontekstuelle forklaringsmodeller er præsenterede i forhold til individets relationer til andre individer, til grupper, sociale institutioner og kultur.

Semesterets organisering og forløb

Som introduktion til psykologi og universitetet, vil der være planlagt flere sociale arrangementer i starten af semestret. Sideløbende med disse sociale tiltag vil der være faglige mentorer tilknyttet semestret, således at de studerende har mulighed for både social tilknytning via tutorkorps samt faglig sparring og samtaler med ældre psykologistuderende fra mentorkorpset. Disse tilbud fra tutorer og mentorer er tiltænkt både ordinære psykologistuderende samt sidefagsstuderende.

Undervisningen i personligheds- og socialpsykologi bliver tilbudt som forelæsninger og seminarundervisning på mindre klassehold. PBL introduceres via forelæsninger og vejledning i processen i udformningen af projektet, som udarbejdes i projektgrupper.

I løbet af semestret vil der planlægges midtvejs- og slutevaluering, hvor det er muligt at tilkendegive tanker omkring læring, opbygning, og proces.

Aktivitet	Tidsslot og lokale	Titel	Ansvarlig
Introduktion og velkomst	2x45	Introduktion til BA-sidefag studerende	Paula Cavada-Hrepich
Midtvejsevaluering	2x45	Midtvejsevaluering og intro til synopsis evaluering	Paula Cavada-Hrepich
Slutevaluering	2x45	Slutevaluering	Paula Cavada-Hrepich

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Ankerlærer:

Paula Cavada-Hrepich: pcavadah@ikp.aau.dk

Modulansvarlig, Socialpsykologi:

Sarah Awad: awads@ikp.aau.dk

Peter Clement Lund: pclement@ikp.aau.dk

Sekretariatsdækning

Skema og moodle: ikp-skema-psykologi@ikp.aau.dk

Eksamenssekretariat og bekræftelser: psykologi-eksamen@ikp.aau.dk

Studienævnet – dispensationer og merit: ad@id.aau.dk

Kontakt til studievejledningen: psyk-vejl@ikp.aau.dk

Socialpsykologi med samfundsteori

Socialpsykologi med samfundsteori (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Socialpsykologi med samfundsteori

Modultitel engelsk: Social Psychology and Social Theory

ECTS: 15

Placering

5. semester, sammenlæst med 1. Semester (Bacheloruddannelse i Psykologi)

Modulansvarlig

Sarah Awad, SA, awads@ikp.aau.dk

Peter Clement Lund, PL, pclement@ikp.aau.dk

Undervisere

Alfred Sköld, AS, alfred@ikp.aau.dk

Brady Wagoner, BW, wagoner@ikp.aau.dk

Bo Allesøe Christensen, BC, boallesoe@ikp.aau.dk

Martin Mølholm, MM, mam@ikp.aau.dk

Nicolai Graakjær, NG, nicolaig@ikp.aau.dk

Nik Kharlamov, NK, nik@ikp.aau.dk

Peter Clement Lund, PL, pclement@ikp.aau.dk

Rasmus Birk, RB, rbirk@ikp.aau.dk

Sarah Awad, SA, awads@ikp.aau.dk

Svend Brinkmann, SB, svendb@ikp.aau.dk

Seminarholdere

Hold 1-2, Sarah Awad, SA, awads@ikp.aau.dk

Hold 3-4, Peter Clement Lund, PL, pclement@ikp.aau.dk

Hold 5-7 (?)

Hold 8-9 (sidefag), Bo Allesøe Christensen, BC, boallesoe@ikp.aau.dk

Type og sprog

Sproget er en kombination af dansk og engelsk. Titlerne på forelæsningerne er på engelsk, da de oftest referer til specifikke kapitler og/eller emner i pensumlitteraturen. Hovedparten af litteraturen er på engelsk, hvorimod forelæsningerne vil foregå på både engelsk og dansk, afhængig af den enkelte forelæser.

Mål

Modulet omfatter teorier om, hvorledes individet må forstås som socialt og samfundsmæssigt, og herunder dækkes både psykologiske og sociologiske tilgange til socialpsykologien.

Læringsmål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om og forståelse af:

- teorier og metoder indenfor socialpsykologien
- socialpsykologiens videnskabshistoriske udvikling og feltets aktuelle status
- centrale teorier og metoder indenfor samfundsteori
- elementære begreber indenfor sociologi.

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at kunne undersøge og anvende socialpsykologiske problemstillinger på en metodisk forsvarlig måde i bl.a. forandringsorienteret øjemed
- at vurdere og identificere centrale samfundsteoretiske problemstillinger af betydning for psykologien
- at identificere og analysere centrale teoretiske konflikter mellem væsentlige klassiske og moderne samfundsteorier med relevans for psykologien samt
- at formidle socialpsykologiske og samfundsteoretiske indsigter i psykologfaglige sammenhænge.

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at benytte socialpsykologisk og samfundsteoretisk viden til at håndtere problemstillinger indenfor feltet
- selvstændigt at kunne tage ansvar for egen faglig udvikling.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kurset i socialpsykologi med samfundsteori omhandler spørgsmål om, hvordan individet kan forstås som socialt og samfundsmæssigt indlejret. Sagt på en anden måde gælder kursets hovedinteresse forholdet mellem individ og samfund.

Kurset er organiseret efter et tematisk og til dels et historisk princip. Nogle forelæsninger omhandler således historiske og videnskabsteoretiske præmisser, mens andre omhandler nogle af de senest tilkomne strømninger og problematikker. De fleste forelæsninger er struktureret omkring bestemte tematikker og andre om specifikke teoretikere.

Det er hensigten, at den studerende skal opnå viden om socialpsykologiens videnskabsteoretiske udvikling og aktuelle status, socialpsykologiens klassiske og aktuelle temaer samt socialpsykologiens forbindelse til samfundsteorien og dennes (samfundsteoriens) centrale temaer og begreber. Det er også hensigten, at den studerende skal kunne bringe denne viden i anvendelse på problemstillinger af socialpsykologisk og samfundsteoretisk interesse og/eller relevans.

Kursusmodulet danner den teoretiske baggrund blandt andet for de studerendes arbejde med problembaseret læring og PBL-modulet samt for projektmodulet på 2. semester af uddannelsen. I kombination med personlighedspsykologi danner kursusmodulet således grundlag for det arbejde, der skal udføres ifm. projektarbejdet på uddannelsens første 2 semestre, samt giver en indføring i nogle væsentlige og grundlæggende elementer, der skal anvendes fremadrettet på psykologiuddannelsen.

Omfang og forventet arbejdsindsats

15 ECTS svarer til 405 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
20 forelæsninger à 2 timer	40
10 seminargange à 2 timer	20
Læsning og forberedelse	344

Eksamen	1
---------	---

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 20 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 10 x 2 timer

Antal seminarhold: 9

Deltagere

Studerende på 1. semester (bachelor i psykologi)

Samlæst med sidefagsstuderende

Deltagerforudsætninger

Bachelorstuderende ved psykologistudiet.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Modulet består samlet set af 20 forelæsninger (på både dansk og engelsk), 10 seminarer (på både dansk og engelsk) og en synopsis-eksamen, der skal forsvares mundtligt i slutningen af semestret. Der lægges vægt på den studerendes evner udi kritisk tænkning, dialog om centrale spørgsmål indenfor både socialpsykologi og samfundsteori og anvendelsen af modulets forskellige teoretiske perspektiver på en given problemstilling. Ved at deltage i forelæsninger, seminarer og eksamen forventes det, at den studerende opnår viden om både centrale teorier og studier indenfor socialpsykologi og samfundsteori – der kan diskuteres, anvendes og reflekteres over.

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser/ Seminarholder
1. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Introduction to Social Psychology and Social Theory	Sarah Awad & Peter Clement Lund
2. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: History of Psychology & Social Theory	Peter Clement Lund & Rasmus Birk
1. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
3. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Self and identity	Svend Brinkmann
4. Forelæsning	2 x 45 AUD	Group dynamics	Nicolai Graakjær
5. Forelæsning	2 x 45 AUD	Group think & culture	Bo Christensen
6. Forelæsning	2 x 45 AUD	Pro- and anti-social behaviour: Helping others and hurting others	Bo Christensen

2. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
7. Forelæsning	2 x 45 AUD	Social Cognition: Attribution and Attitudes	Nik Kharlamov
8. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Social Identity & the 'other'	Sarah Awad
3. Seminar	2 x 45 min. (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
9. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Obedience and Tyranny	Brady Wagoner
10. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Social change: social influence and social representations	Brady Wagoner
4. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
11. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Social interaction & stigma – Goffman	Nicolai Graakjær
12. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Emotions and embodiment	Svend Brinkmann
13. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Happiness, Post-modernity, and diagnoses	Svend Brinkmann
5. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA

14. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Power and discourse - Foucault	Martin Mølholm
15. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Gender & Sexuality	Sarah Awad Peter Clement
6. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
16. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Self reflexivity & social stratification	Peter Clement Lund
7. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
17. Forelæsning	2 x 45 AUD	Forelæsning: Love and relationships	Alfred Sköld
8. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
18. Forelæsning	2 x 45 min. AUD	Forelæsning: Social Acceleration and Resonance - Rosa	Peter Clement Lund
9. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
19. Forelæsning	2 x 45	Forelæsning: Applying Social Psychology to the topic of Sustainability & climate change	Sarah Awad
20. Forelæsning	2 x 45	Forelæsning: Course Summary and exam preparation	Peter Clement Lund Sarah Awad

10. Seminar	2 x 45 (9 seminarhold)	Seminar	BC PL SA
--------------------	---------------------------	---------	----------------

Eksamen

En individuel intern mundtlig prøve i Socialpsykologi med samfundsteori.

Prøven foregår som en samtale mellem den studerende, eksaminator og censor med udgangspunkt i en synopsis, der er en kort, fokuseret akademisk tekst, som udmunder i en eller flere teser, der forsvares i en mundtlig præsentation og diskussion under samtalen. Den mundtlige præstation forventes maksimalt at vare 5 minutter.

Eksaminationen foregår på baggrund af synopsis, den studerendes mundtlige præsentation og det samlede pensum. Synopsis udarbejdes individuelt i relation til pensum. Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Pensumramme: 1500 standardsider

Sidetæl for synopsis: 1-3 sider.

Normeret prøvetid: 30 minutter inklusiv votering og karaktergivning

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives der karakter efter 7-trinsskalaen.

Prøvens omfang: 15 ECTS-point.

Forelæsningsmanchet – som bruges i Moodle kursusrum:

1. Forelæsning: Introduction to Social Psychology and Social Theory

2 timer v/ Sarah Awad & Peter Clement Lund

Denne forelæsning vil introducere til socialpsykologi og samfundsteori i et overordnet perspektiv. Der vil være fokus på, hvorfor det er relevant at forstå både socialpsykologi og samfundsteori, hvilke typer af spørgsmål der kan stilles indenfor hver af disse perspektiver, hvorfor de komplimenterer hinanden, hvordan de arbejder rent metodologisk og hvad I skal bruge det til. Derudover vil forelæsningen også omhandle, hvad formålet med kurset er og hvordan kurset er opbygget. Litteraturen til forelæsningen er introducerende kapitler og begynd med at læse Hogg & Vaughan og Smith & Haslam for en kort introduktion til socialpsykologi og Laustsen et al. for en introduktion til samfundsteori.

Forelæsningens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 1
- Laustsen et al. (2017), Kap. 1
- Smith & Haslam (2017), Intro

2. Forelæsning: History of Psychology & Social Theory

2 timer v/ Peter Clement Lund & Rasmus Birk

Denne forelæsning vil introducere til socialpsykologiens og samfundsteoriens historie. Der vil redegjort for psykologiens overordnede historie og særligt hvordan socialpsykologien har udviklet sig som disciplin i forhold til psykologien og til dels samfundsteorien. Her vil der være fokus på klassikerne som Wundt og Le Bon, og disciplinens udvikling herfra op til de mest berømte eksperimenter, som vi også dækker senere på kurset.

Yderligere vil der blive redegjort for samfundsteorien opkomst og hvilken betydning denne har haft for eftertiden. Der vil være fokus på, 'klassikerne' indenfor samfundsteori, herunder Marx, Weber, Simmel og Durkheim og nogle af deres essentielle begreber, såsom fremmedgørelse, rationalitet, individualitet, anomie og mere. Forelæsningen vil forsøge at give et overblik over, hvordan disse klassikeres tilgange til og perspektiver på sociologien har haft indflydelse på videnskabens efterfølgende udvikling og dermed give et udgangspunkt til at forstå de senere samfundsteoretiske tematikker, der bliver berørt i kurset.

I Laustsen bogen skal kapitel 2 læses fra start til slut og kapitel 3 handler i første halvdel om Durkheim, og skal læses, hvor sidste halvdel af kapitlet omhandler Honneth og er mindre relevant. Dernæst skal I læse kapitel 2 og 3 i Richards (I har online adgang via AUB), som giver en generel introduktion til psykologiens historie. Det vigtige her er *ikke* at kunne huske alle detaljerne – men at få et indtryk af, hvordan psykologi som videnskab og disciplin opstår.

Forelæsningens pensum:

- Jacobsen, Laursen & Olsen (2013), Indledning (pp. 17-23) [7 s.]
- Laustsen et al. (2017) Kap. 2 & 3
- Richards (2009), Kap. 2 & 3

3. Forelæsning: Self and Identity

2 timer v/ Svend Brinkmann

This lecture gives an introduction to the concepts of self and identity. It covers traditional approaches as well as more recent ones. Finally, it focuses on the idea that identity is a form of self-interpretation that involves moral concerns.

Forelæsningens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 3
- Brinkmann (2008) [19 s.]

4. Forelæsning: Groups

2 timer v/ Nicolai Graakjær

Denne forelæsning introducerer socialpsykologiens centrale begreb om grupper. Forelæsningen tager afsæt i forskellige definitioner og vægtlæggninger i forhold til at identificere distinkte gruppestrukturer og -processer. Forelæsningen diskuterer derudover, hvad der karakteriserer socialpsykologiens måde at undersøge grupper på.

Forelæsningens pensum:

- Graakjær N.J. (2013a).
- Graakjær, N.J. (2013b). [24 s.]
- Hogg, M., & Vaughan, G. (2009). Kap. 2.

5. Forelæsning: Group think & culture

2 timer v/ Bo Christensen

I denne forelæsning, vil vi fokusere på grupper ud fra et socialpsykologisk perspektiv. Vi vil se på, hvordan grupper socialiserer deres medlemmer, hvordan de er strukturerede gennem roller og status, samt hvad der gør de hænger sammen. Herunder også hvad man betegner som groupthink, at beslutninger taget på vegne af grupper kan være udtryk for processer af social eller ideologisk konformitet, og ikke baseret på overvejelser der inddrager etiske, moralske eller kritiske præmisser. I forhold til at forstå, hvordan grupper hænger sammen, vil vi også inddrage kultur og kommunikations afgørende betydning.

Forelæsningsens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 6 & 11
- Much 1995 [25 s.]

6. Forelæsning: Pro- og anti-social adfærd: Helping and hurting others

2 timer v/ Bo Christensen

I denne forelæsning vil vi kigge på pro- og anti-social adfærd ud fra et social-psykologisk perspektiv. Vi vil spørge til, hvad der foranlediger folk til for eksempel aggressiv såvel som hjælpende adfærd. Vi vil kigge på både biologiske såvel som mere socio-kulturelt orienterede forsøg på at forstå dette, hvilket indikerer at vi må inddrage personlige, kulturelle såvel som situationelle faktorer som havende betydning. Endelig vil vi kontekstualisere alle disse overvejelser gennem en perspektivering til Latané og Darleys studier i bystander effekten.

Forelæsningsens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 8 & 9
- Smith & Haslam (2017), kap. 12

7. Forelæsning: Social Cognition: Attribution and Attitudes

2 timer v/ Nik Kharlamov

Forelæsningen præsenterer fænomenet social kognition—dvs., hvordan menneskernes tankeprocesser fungerer i hverdagslivet når der er tale om sociale sammenhænge fx perception af andre mennesker og tilskrivning af årsager og motiver til egen og andres opførsel. Forelæsningsens fokuspunkter er begreber tilskrivning (attribution) og holdninger (attitudes) samt processer såsom kognitiv dissonans, hvormed holdninger ændres afhængigt af situationen/konteksten. Hogg og Vaughans kapitler præsenterer begreber og oversigt over relevant forskning mens Smith og Haslams kapitler præsenterer LaPiere og Festingers klassiske studier, som i sin tid lancerede og definerede forskningsfeltet.

Forelæsningsens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 2 & 4
- Smith & Haslam (2017), kap. 2 & 3

8. Forelæsning: Social identity and the 'other'

2 timer v/ Sarah Awad

In this lecture the focus is on how we identify ourselves through belonging to certain groups (in-group) and how our group identity could affect how we see and behave towards the

'other' (out-group). Start with reading Hogg & Vaughan, Kap. 7, then read about the two classic social psychology studies: Sherif's study (Smith & Haslam, kap.9) and Tajfel's study (Smith & Haslam, kap.10). Then we will discuss the cultural representations of the 'other' through Edward Said's classic work on orientalism (McCarthy, 2010).

Forelæsningens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 7
- Smith & Haslam (2017), kap. 9 & 10
- McCarthy, C. (2010) [17 s.]

9. Forelæsning: Obedience and Tyranny

2 timer v/ Brady Wagoner

This lecture focuses on social psychology in the post-WWII and its focus on understanding the Nazis. After briefly outlining the Authoritarian Personality, it concentrates on Milgram's (1963) classic experiment on Obedience, including video footage, and explores whether it explains Eichmann's behaviour (Smith and Haslam, 2017, kap 7). Lastly, we examine Zimbardo's prison study, together with his explanation in terms of situational factors and 'de-individualization' (Smith and Haslam, kap 8).

Forelæsningens pensum:

- Smith & Haslam (2017), kap. 7 & 8
- Milgram (1963) [8 s.]

10. Forelæsning: Social change: social influence and social representations

2 timer v/ Brady Wagoner

This lecture explores two research approaches developed by the social psychologist Serge Moscovici: conversion theory (Smith and Haslam kap.6) and social representations theory (Moscovici, 1981; Wagoner & Oldmeadow, 2008). The former will be approached through a wider discussion of work in social influence namely, norm formation (Sherif), conformity (Asch) and minority influence (Moscovici), which can be found in Smith & Haslam, 2017, kaps, 4, 5 and 6 respectively.

Forelæsningens pensum:

- Smith & Haslam (2017), kap. 4 & 5 & 6
- Asch (1955) [5 s.]
- Moscovici (1981) [28 s.]
- Wagoner & Oldmeadow (2008) [3 s.]

11. Forelæsning: Social interaction & stigma – Goffman

2 timer v/ Nicolai Graakjær

Denne forelæsning introducerer E. Goffmans socialpsykologi. Forelæsningen tager afsæt i Goffmans bidrag til at forstå mellemmenneskelige (især ansigt-til-ansigt) samkvemsformer, og forelæsningen vil perspektivere bidraget til tidligere såvel som senere bidrag på området. Laustsen et al. (2017) og Kristiansen (2010) kan med fordel læses før de to centrale Goffman-tekster.

Forelæsningens pensum:

- Laustsen et al. (2017), Kap. 9
- Goffman (1963) [20 s.]
- Goffman (1967) [40 s.]
- Kristiansen (2010) [16 s.]

12. Forelæsning: Emotions and embodiment

2 timer v/ *Svend Brinkmann*

Forelæsningen introducerer socialpsykologiske og samfundsteoretiske perspektiver på emotioner og affektivitet, med udgangspunkt i spørgsmål om hvilken rolle hhv. biologi/natur, kultur/normativitet og fornuft/kognition spiller i affektive processer.

Forelæsningens pensum:

- Laustsen et al. (2017), Kap. 10
- Bo (2012) [19 s.]
- Hochschild (1979) [20 s.]

13. Forelæsning: Happiness, Post-modernity, and diagnoses

2 timer v/ *Svend Brinkmann*

This lecture discusses how to understand happiness and suffering from social psychological perspectives. A particular focus on the impact of psychiatric diagnoses is introduced, and concepts such as medicalization and pathologization are introduced as key perspectives on a postmodern epoch.

Forelæsningens pensum:

- Brinkmann (2014) [19 s.]
- Laustsen et al. (2017), kap. 8

14. Forelæsning: Power and discourse- Foucault

2 timer v/ *Martin Mølholm*

How is it possible to organize a society in such a way, that the people living in that society are likely to act in more or less predictable and foreseeable ways, aiming at taking care of more or less specifically defined problems, challenges and/or urgent needs? How is it possible for the few to transform the many in such a way, that the many – without being threatened, coerced, intimidated or in other ways forced against their will – are not only likely to be acting in desirable ways, but also to share the attitudes, perceptions, understandings and discourses which guide and direct them to act in that way? In this lecture I will, based on the work of (among others) the French philosopher Michel Foucault, offer you a few possible answers to these questions and related ones. Furthermore, I will discuss with you the implications of Foucault's concept of knowledge and power at a societal level, as well as the articles On Therapeutic Authority – Psychoanalytical Expertise under Advanced Liberalism by Miller and Rose (1994), The Subject and Power by Michel Foucault (1982) and The Stigma of Stress and the Absence of Agency by Mølholm and Vetner (2018). The latter article is further reading that serve as (somewhat different) examples of how a discourse-archaeological approach and analysis of the dispositif can be done.

Forelæsningens pensum:

- Foucault (1982) [20 s.]
- Miller & Rose (1994) [37 s.]
- Mølholm & Vetner (2018) [23 s.]
- Mølholm & Vetner (2016) [44 s.]

15. Forelæsning: Gender and Sexuality

2 timer v/ Sarah Awad & Peter Clement Lund

Denne forelæsning vil introducere til køn og seksualitet i både socialpsykologien og samfundsteorien.

I første halvdel vil vi snakke om gender/køn og seksualitet som sociale kategorier med specifikke normer og forventninger fra Ellis et al. kapitel. En række centrale begreber – herunder intersektionalitet, feminisme og kulturel relativisme – vil blive diskuteret og perspektiveret.

I anden halvdel vil der blive fokuseret på Judith Butler og Donna Haraways radikale tilgange til kønsforskningen. Der vil blive lagt særlig vægt på Butlers koncept om kønnet som performativt, hvordan hun forholder sig til biologisk og social køn (sex and gender), hvordan kroppe bliver gjort „forståelige“ og hvordan kønnet herigennem materialiserer sig.

Kapitlet i Laustsen et. al. Berører både Butler og Haraway og er væsentligt, dog er delen om Butler den vigtigste. Derudover er teksten af Brady og Schirato en god introduktionstekst til Butlers tanker om kønnet. Essayet af Butler selv er relevant, men også det mest krævende af teksterne; det giver et indblik i Butlers indledende perspektiver om kønnet som performativt.

Forelæsningens pensum:

- Ellis et al. (2020) [21 s.]
- Brady and Schirato (2011) [17 s.]
- Butler (1988) [12 s.]

16. Forelæsning: Self-reflexivity & social stratification

2 timer v/ Peter Clement Lund

Denne forelæsning vil præsentere 2 af sociologiens største tænkere fra den sene del af det 20. århundrede, Pierre Bourdieu og Anthony Giddens. På hver sin måde forsøger Giddens og Bourdieu at overkomme struktur-aktør dualismen med deres teorier og derfor er det meningsfuldt at forstå dem som beslægtede, men også vidt forskellige.

Vi skal gennemgå nogle af Bourdieus væsentligste bidrag fra han teoretiske begrebsapparat, der omhandler social stratifikation, reproduktion, distinktioner, felter osv. - og se hvordan habitusbegrebet er Bourdieus "løsning" på skellet mellem det subjektive og det objektive.

Vi skal herefter se på Giddens' betragtninger om overgangen til det han kalder senmoderniteten og hvilke konsekvenser dette har for menneskers selvidentitet – heriblandt hvordan vi kan forstå refleksivitet som en af de primære fænomener i senmoderniteten. Vi skal ligeledes gennemgå, hvordan Giddens forstår forholdet mellem struktur og aktør igennem sit begreb om Strukturteori og - på sammen måde som Bourdieu – har et prakselogisk syn på mennesket og verden.

Der er 2 primærttekster, den ene af Bourdieu er en beskrivelse af hans kapitalbegrebet, den anden af Giddens er introduktionen til en af hans hovedværker, nemlig Senmodernitet og

Selvidentitet. De 2 sekundære tekster er grundige introduktioner til begge teoretikere og diskussioner af deres værker.

Forelæsningsens pensum:

- Bourdieu (1986/2010) [12 s.]
- Giddens (1991/1996), kap. 1 [27 s.]
- Järvinen (2020) [25 s.]
- Kaspersen (2020) [19 s.]

17. Forelæsning: Love and relationships

2 timer v/ Alfred Sköld

Denne forelæsning undersøger den betydning som mellem menneskelige relationer generelt, og kærligheden specifikt, har i et socialpsykologisk perspektiv. Med udgangspunkt i en idéhistorisk oversigt over de måder hvorpå kærligheden er blevet forstået i den antikke, kristne, høviske og romantiske tradition, samt hvordan disse indvirker på dagens kærlighedsideal. På denne baggrund udfoldes de samtidige betingelser for den måde hvorpå vi indgår i og udlever relationer i dag. En række samfundsteoretikere argumenterer for at vi lever i en brydningstid, hvor fremvæksten af det senmoderne samfund (Giddens, 1992), og den post-romantiske tidsalder (Illouz, 2012) grundlæggende har ændret koordinaterne for vores samvær, og de forventninger vi har til relationer igennem livet. På baggrund af Hogg & Vaughan (2009) og Badiou (2012) undersøges den videre betydning af disse forandringer i et kritisk lys, samt hvordan de kan ses i lyset af overordnede samfundsmæssige strukturer.

Forelæsningsens pensum:

- Hogg & Vaughan (2009), Kap. 10
- Illouz (2012) [17 s.]
- Giddens (1992) [15 s.]
- Badiou (2012) [8 s.]

18. Forelæsning: Social Acceleration and Resonance - Rosa

2 timer v/ Peter Clement Lund

Denne forelæsning vil give et indblik i en af samtidens vigtigste sociologer, Hartmut Rosa. Som fjerde generation af Frankfurterskolens kritiske teori, vil der blive givet en kort introduktion til, hvad Frankfurterskolen var og er og hvordan kritisk teori (i denne version) stadig er væsentlig i dag. Herefter vil følge en gennemgang af Hartmut Rosa begrebsunivers og hans perspektiver om social acceleration og hvorfor det er vigtigt med et temporalt perspektiv i samfundsvidenskaberne. Der vil blive gennemgået de 3 kategorier, hvori Rosa mener vi kan observere denne acceleration og de motorer han mener driver acceleration. Herefter skal vi se på konsekvenserne for den enkelte og hvilke former for deceleration følger i kølvandet på samtiden evindelige acceleration.

Som afslutning skal vi dykke ned i Rosas "løsning" på accelerationsproblematikken, navnlig hvad han kalder for resonans.

Den første Rosa tekst fra 2003 giver et godt overblik over hans perspektiver på den sociale acceleration. Teksten har nogle år på bagen og Rosa har forfinet perspektiverne siden da, men den giver en kort og meningsfuld indgang til hans tankegods – læs den først. Rosa tek-

sten fra 2017 giver en dybere indsigt i hans perspektiver på hvad det gode liv er og introducerer hans resonansperspektiv. Den sidste tekst af Susen 2019 er en opsummering af Rosa magnum opus om resonans og giver en grundig gennemgang af perspektiverne i denne bog.

Forelæsningens pensum:

- Rosa (2003) [30 s.]
- Rosa (2017) [19 s.]
- Susen (2019) [35 s.]
- Laustsen et al. (2017), kap. 13

19. Forelæsning: Applying Social Psychology to Sustainability

2 timer v/ Sarah Awad

For this lecture, we look back at social psychology and discuss the nature of the knowledge created by this field and what does it say about human nature. Reflect on this using Gergen's (1973) reading.

Then we will apply different theories and concepts of the course to the topic of sustainability. As this course is about understanding and applying theories to different topics, we will look at how social psychological knowledge could be used to promote environmentally sustainable ways of living (Clayton & Brook, 2015; Adams, 2017).

Forelæsningens pensum:

- Gergen (1973) [11 s.]
- Clayton & Brook (2005) [15 s.]

20. Forelæsning: Course Summary and exam preparation

2 timer v/ Peter Clement Lund & Sarah Awad

Samlet pensumliste:

Bøger:

- Hogg, M., & Vaughan, G. (2009). *Essentials of social psychology*. Pearson Education. [350 s.]
- Smith, J. R., & Haslam, S. A. (Eds.). (2017). *Social psychology: Revisiting the classic studies*. Sage. [210 s.]
- Laustsen, C. B., Larsen, L. T., Nielsen, M. W., Ravn, T., & Sørensen, M. P. (2017). *Social theory: a textbook*. Routledge. (Available online at: https://kjdk-aub.primo.exlibris-group.com/permalink/45KBDK_AUB/n411aj/alma9920763420805762) [176 s.]

Artikler og kapitler

(disse kan findes i modulets kursusrum på Moodle eller via AUB link)

- Asch (1955). Opinions and social pressure. *Scientific American*, 193, 31-35 [5 s.]
- Beck, U & Beck-Gernsheim, E. (2000). *Individualization*. London: Sage. Herfra kap 1 og 2. <http://dx.doi.org/10.4135/9781446218693> [28 s.]
- Badiou, A. (2012). *Lovprisning af Kærligheden* (s.31-39). Forlaget Philosophia Ltd. [8 s.]

- Bo, I. G. (2012). Det sociale bånd og følelser i menneskers interaktion: Thomas Scheffs sociopsykologiske perspektiv på stolthed og skam. *Psyke & Logos*, 2012, 33, 7-26. **[19 s.]**
- Bourdieu, P. (1986/2010). The forms of capital (1986). I: I. Szeman & T. Kaposy (red.), *Cultural Theory: An anthology*. Oxford: Wiley-Blackwell. (s. 81-93) **[12 s.]**
- Brinkmann, S. (2008). Identity as self-interpretation. *Theory & Psychology*, 18, 404-422. **[19 s.]**
- Brinkmann, S. (2014). Languages of suffering. *Theory & Psychology*, 24, 630-648. **[19 s.]**
- Butler, J. (1988). "Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory." *Theatre Journal* 40(4):519-531. **[12 s.]**
- Brady, A. & Schirato, T. (2011): "Gender." in *Understanding Judith Butler*. SAGE Publications. **[17 s.]**
- Clayton, S. & Brook, A. (2005). Can psychology help save the world? A model for conservation psychology. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 1-15. **[15 s.]**
- Ellis, S. J., Riggs, D. W., & Peel, E. (2020). Lesbian, gay, bisexual, trans, intersex, and queer psychology: An introduction. Cambridge University Press. (chapter 5 pp.90-112). **[22 s.]**
- Jacobsen, M. H., Laursen, E. & Olsen, J.B. (2013), *Socialpsykologi. En grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag. pp. 17-23. **[7 s.]**
- Foucault, M. (1982). The subject and power. *Critical inquiry*, 8(4), 777-795. **[20 s.]**
- Fraser, C. & Burchell, B. (2001). The nature of social psychology. In *Introducing Social Psychology* (pp. 403-415). Cambridge: Polity. **[12 s.]**
- Gergen, K. J. (1973). Social Psychology as History. *Journal of Personality and Social Psychology*. 26(2). 309-320. [11 sider] <https://goo.gl/xuZNVm> **[11 s.]**
- Giddens, A. (1991/1996). *Modernitet og Selvidentitet – Selvet og Samfundet under Senmoderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag. Herfra kap. 1 (21-48) **[27 s.]**
- Giddens, A. (1992) *Intimitetens forandring – Seksualitet, kærlighed, og erotik i det moderne samfund* (s. 49-64). Hans Reitzels Forlag. **[15 s.]**
- Goffman, E. (1963). Stigma. Notes on the management of spoiled identity. London: Penguin books. Herfra dele af kap. 1 (11-31). **[20 s.]**
- Goffman, E. (1967). On face-work. In E. Goffman, *Interaction ritual. Essays on face-to-face behavior*. New York Pantheon Books. P.5-45 **[40 s.]**
- Graakjær N.J. (2013a). Gruffeforskning. Amerikanske og europæiske perspektiver 1930-1970.
- I: M. Jacobsen, E. Laursen & J.B. Olsen (Red.), *Socialpsykologi. En grundbog til et fag* (s. 85-98). København: Hans Reitzels Forlag. **[13 s.]**
- Graakjær, N.J. (2013b). Grupper. Definitioner, strukturer og processer. I M. Jacobsen, E. Laursen & J.B. Olsen (Eds.). *Socialpsykologi. En grundbog til et fag* (s. 269-293). København: Hans Reitzels Forlag **[24 s.]**
- Hochschild, A. R. (1979). Emotion work, feeling rules, and social structure. *American journal of sociology*, 85(3), 551-575. **[20 s.]**
- Illouz, E. (2012). *Why Love Hurts. A Sociological Explanation* (s. 1-17). Cambridge: Polity Press **[17 s.]**
- Järvinen, Margaretha (2020). "Kapitel 17: Pierre Bourdieu" i Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (red.): *Klassisk og Moderne Samfundsteori*, Hans Reitzels Forlag, s. 463-488 **[25 s.]**
- Kaspersen, L. B. (2020). "Kapitel 20: Anthony Giddens", i Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (red.): *Klassisk og Moderne Samfundsteori*, Hans Reitzels Forlag, s. 683-702 **[19 s.]**
- Kristiansen, S. (2010). "Erving Goffman: Om sociologisk mikroskopi og social orden mellem tillid og kynisme", i Jacobsen, M. H.; Carleheden, M & Kristiansen, S (red.) "*Tradition*

- of *Fornylse - en problemorienteret teoriehistorie for sociologien*", Aalborg Universitetsforlag, s. 351-367 [16 s.]
- McCarthy, C. (2010). The Cambridge introduction to Edward Said. Cambridge University Press. P. 68-85 [17 s.]
- Milgram, S. (1963). Behavioural study of obedience. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67. 371-378. [8 s.]
- Miller, P., & Rose, N. (1994). On therapeutic authority: Psychoanalytical expertise under advanced liberalism. *History of the human sciences*, 7(3), 29-64. [37 s.]
- Moscovici, S. (1981). On social representations. In: J.P. Forgas (ed.) *Social Cognition: Perspectives in Everyday Understanding*. London: Academic Press. [28 s.]
- Much, N. (1995). Cultural Psychology. In J. Smith, R. Harre & L. von Langenhove (Eds.), *Rethinking Psychology* (pp. 97-121). London: Sage. [25 s.]
- Mølholm, M., & Vetner, M. (2018). The Stigma of Stress and the Absence of Agency. *Zeitschrift für Diskursforschung*, 6(1). [23 s.]
- Mølholm, M., & Vetner, M. (2016). Diskursarkæologi og dispositivanalyse. In *Diskurs og praksis: Teori, metode og analyse* (pp. 25-58). Samfundslitteratur [44 s.]
- Richards, G. (2009). *Putting Psychology in its place* (3rd ed). Routledge [Kapitel 2 og 3 - 30 s.]
- Rosa, H. (2003): "Social Acceleration: Ethical and Political Consequences of a Desynchronized High-Speed Society." *Constellations* 10(1):3-33. [30 s.]
- Rosa, H. (2017): "Dynamic Stabilization, the Triple A. Approach to the Good Life, and the Resonance Conception Stabilisation Dynamique, l'approche Du « Triple A » Du Bien-Être et La Conception de La Résonance." *Questions de Communication* 31(31):437-56. [19 s.]
- Susen, S. (2019): "Correction to: The Resonance of Resonance: Critical Theory as a Sociology of World-Relations?" *International Journal of Politics, Culture, and Society* 1-36. [35 s.]
- Wagoner, B. & Oldmeadow, J. (2008). Review of *Psychoanalysis: Its image and its public* by Serge Moscovici. *Social Psychological Review*, 10(1), 55-57 [3 s.]

Sideantal: 1.495

Kandidatsidefag i psykologi (1. Sem., både 45 ects og 75 ects sidefag)

1. semester

Semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet

Oplysninger om semesteret

Studienævn: Studienævn for Psykologi

Semesterets temaramme

Dette semester introducerer tre centrale almenpsykologiske discipliner: kognitionspsykologi, udviklingspsykologi og pædagogisk psykologi. Her rejses både grundteoretiske og praktiske hhv. anvendelsesorienterede spørgsmål og teorier, så som hvordan vi opfatter vores omverden, hvordan vi husker eller glemmer ting, hvordan børn udvikler sig hhv. hvordan lære vi i forskellige kontekster i livsforløbet.

Semesteret indeholder tre kursusmoduler som på forskellig vis undersøger og afdækker menneskers oplevelse af deres verden og deres færdigheder. Kurset kognitionspsykologi behandler kognition, som består af perception, hukommelse, problemløsning, sprog, kreativitet og andre beslægtede felter. I kurset udviklingspsykologi anlægges der et udviklingsmæssigt perspektiv, hvor disse og andre af menneskers kognitive og sociale færdigheder belyses ud fra studier af bl.a. børn. Det er imidlertid ikke begrænset til barndommen men omhandler også menneskelig udvikling livet igennem. Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af praksis, hvor der foregår udvikling, uddannelse og læring. Her diskuteres nogle af de mest indflydelsesrige traditioner indenfor pædagogik og pædagogisk psykologi, de forskellige læringsteoretiske positioner, aspekter knyttet til de psykiske processer og de personlige forhold, der indgår i udviklings- og læringsforløb og der perspektiveres løbende til aktuelle pædagogisk-psykologiske debatter og fænomener.

Semesterets organisering og forløb

De tre kurser bliver som forelæsninger og seminarer. De tre kurser afvikles parallelt. I løbet af semesteret vil der planlægges semesters midtvejs- og slutevaluering, hvor det er muligt at tilkendegive tanker omkring læring, opbygning, proces etc.

Der er ca. 20 forelæsningstimer pr kursus, som ofte bliver lagt som enten 2 eller 4 timers blokke. Derudover er der 4 til 5 seminargange/øvelser pr modul hvor man mødes 2-3 timer og har mulighed for at diskutere emner fra forelæsningerne eller pensum med deltagelse af en underviser. Der er ca. 1000 siders pensum pr modul, så semesteret kan hurtigt føles læse-tungt, og det anbefales at man planlægger i overensstemmelse med dette.

Aktivitet	Tidsslot og lokale	Titel	Ansvarlig
Introduktion og velkomst	2x45	Introduktion til BA-sidefag studerende	Paula Cavada-Hrepich
Midtvejsevaluering	2x45	Midtvejsevaluering og intro til synopsis evaluering	Paula Cavada-Hrepich

Slutevaluering	2x45	Slutevaluering	Paula Cavada-Hrepich
----------------	------	----------------	----------------------

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Ankerlærer: Paula Cavada-Hrepich pcavadah@ikp.aau.dk

Modulansvarlig, kognitionspsykologi:

Tia Hansen tia@ikp.aau.dk

Modulansvarlig, udviklingspsykologi:

Kristine Jensen de López kristine@ikp.aau.dk

Modulansvarlig, pædagogisk psykologi:

Paula Cavada-Hrepich: pcavadah@ikp.aau.dk

Thomas Szulevicz: pclement@ikp.aau.dk

Sekretariatsdækning

Skema og moodle: ikp-skema-psykologi@ikp.aau.dk

Eksamenssekretariat og bekræftelser: psykologi-eksamen@ikp.aau.dk

Studienævnet – dispensationer og merit: ad@id.aau.dk

Kontakt til studievejledningen: psyk-vejl@ikp.aau.dk

Modulbeskrivelse for Kognitionspsykologi

Kognitionspsykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Kognitionspsykologi

Modultitel engelsk: Cognitive Psychology

ECTS: 10

Placering

1. Semester KA-sidefag, sammenlæst med 3. Semester (Bacheloruddannelse i Psykologi)

Modulansvarlig

Tia Hansen, TH (tia@ikp.aau.dk)

Undervisere

Tia Hansen, TH (tia@ikp.aau.dk)

Nik Kharlamov, NK (nik@ikp.aau.dk)

Jørn Ry Hansen, JRH (ryhansen@ikp.aau.dk)

Patrick Bender, PB (pbender@ikp.aau.dk)

Chalotte Glinborg, CG (cgl@ikp.aau.dk)

Ane S. Thomsen, AST (anest@ikp.aau.dk)

Johan Trettvik, JT (trettvik@ikp.aau.dk)

Seminarholdere

Hold 1-2: Nik Kharlamov

Hold 3: Jørn Ry Hansen

Hold 4-6: Johan Trettvik

Type og sprog

Kursusmodul.

Undervisning på dansk, pensum primært på engelsk.

Mål

Modulet omfatter introduktion til kognitionspsykologi, herunder væsentlige klassiske og aktuelle tilgange, centrale temaer og metoder, samt forholdet mellem problemstilling, teori, metode og praksis.

Læringsmål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om og forståelse af:

- fagets afsæt i indlæringspsykologien og dennes grundprincipper
- udvalgte og relevante tilgange til kognitionspsykologi
- væsentlige teorier, metoder og fund inden for centrale kognitionspsykologiske områder. Områderne kan være, men er ikke afgrænset til, perception, opmærksomhed, vidensrepræsentation, sprog og begreber, problemløsning og beslutningstagning samt hukommelse.
- forholdet mellem teori og empiri i faget
- den principielle anvendelighed af kognitionspsykologisk viden i praktiske sammenhænge.

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at anvende den tilegnede viden til at identificere og formulere væsentlige og relevante kognitionspsykologiske problemstillinger inden for de centrale temaer
- at anvende den tilegnede viden til at identificere formål, design og fund i enkle empiriske undersøgelser og
- at analysere, diskutere og reflektere over problemstillingerne under inddragelse af teori og evidens med henblik på at kunne begrunde og vælge mellem centrale kognitionspsykologiske teorier samt
- at formidle kognitionspsykologiske indsigter i psykologfaglige sammenhænge.

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til

- at håndtere teoretisk og empirisk forståelse af kognitionspsykologiske fænomener inden for centrale temaer og
- at knytte teori og empiri til praktiske, konkrete og dagligdags problemstillinger.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kognitionspsykologien undersøger, hvordan mennesker erkender verden, herunder sig selv i den. Fagets genstandsområde er de almene processer, som realiserer perception, hukommelse og tænkning, hvilket gør kognitionspsykologi til nødvendig baggrundsviden i andre områder af psykologien. Studiet af kognitive processer har en lang forhistorie. Oldtidens filosoffer interesserede sig for bevidsthedsindholdet og dets relation til den ydre verden, og da videnskabelige studier af psykologi begyndte i slutningen af 1800-tallet, var emnerne hukommelse og forholdet mellem sansning og bevidsthedsindhold. I international psykologi blev indlæringspsykologi (behaviourisme) derpå den dominerende tilgang i et halvt århundrede, men omkring 1970'erne overtog forståelser med vægt på kognitive processer denne rolle. Herfra har kognitionspsykologien udviklet sig i mange retninger, hvoraf kurset bl.a. tematiserer økologisk validitet og anvendelsesperspektiver. Kognitionspsykologiens teorier er ofte partial-teorier, dvs. teorier vedrørende et afgrænset fænomenområde, og de bygger på omfattende empirisk undersøgelse. Et væsentligt mål med kurset er, at de studerende lærer denne type belæg og argumentation at kende.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
19 forelæsninger à 2 timer	38
Evalueringer	4
5 seminargange à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	193
Eksamen	24
Kollektiv feedback på eksamenen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 19

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 10

Antal seminarhold: 6

Deltagere

3. semesters studerende på bacheloruddannelsen i Psykologi samlæst med sidefagsstuderende

Deltagerforudsætninger

Pensum er svært at læse uden gode engelskkundskaber. Det anbefales at have gennemført første år på studiet, herunder benyttet 1. semesters støtte til at læse akademiske tekster og videnskabelige undersøgelser, notetagning, organisering af eget arbejde osv.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Modulet består samlet set af 19 forelæsninger og 5 seminarer (alle på dansk) og en 72-timers eksamen. Forelæsninger er ikke pensum-resuméer, der kan erstatte eget studium af kilderne, men de bistår med overblik ved at skitsere hovedlinjer og centrale spørgsmål, teorier og undersøgelser, og de bistår med forankring i noget allerede kendt ved at inddrage studerende med eksempler og små øvelser/demonstrationer undervejs. På seminarer kan studerende skiftes til at fremlægge kilder, som derpå diskuteres. Det anbefales desuden at anvende grundbogens studiestøttende spørgsmål og demonstrationer under læsningen. Eksamen er individuel og består i, at man besvarer en stillet opgave i løbet af tre døgn. Der lægges vægt på, at studieordningens/modules mål demonstreres opfyldt, og at der argumenteres vha. kursets pensum, inkl. det empiriske belæg.

		Tidsslot	Tema	Forelæser
Forelæsning	1	2 x 45 min	FL: Introduktion til kognitionspsykologien	Nik Kharlamov
Forelæsning	2	2 x 45 min	FL: Indlæringspsykologi	Patrick Bender
Forelæsning	3	2 x 45 min	FL: Metoder	Jørn Ry Hansen
Seminar	1	2 x 45 min	Sem: Læsning af fagets kildetyper	Seminarholderen
Forelæsning	4	2 x 45 min	FL: Introduktion til perception	Jørn Ry Hansen
Forelæsning	5	2 x 45 min	FL: Introduktion til opmærksomhed og bevidsthed	Nik Kharlamov
Forelæsning	6	2 x 45 min	FL: Økologisk perceptionspsykologi	Johan Trettvik
Forelæsning	7	2 x 45 min	FL: Opmærksomhed /perception i aktivitet	Nik Kharlamov
Seminar	2	2 x 45 min	Sem: Perception	Seminarholderen
Forelæsning	8	2 x 45 min	FL: Introduktion til hukommelse	Tia Hansen
Forelæsning	9	2 x 45 min	FL: Erindring	Tia Hansen

Forelæsning	10	2 x 45 min	FL: Meta og strategier	Tia Hansen
Forelæsning	11	2 x 45 min	FL: Generel viden	Chalotte Glintborg
Forelæsning	12	2 x 45 min	FL: Funktionsperspektiv på hukommelse	Tia Hansen
Seminar	3	2 x 45 min	Sem: Hukommelse	Seminarholderen
Forelæsning	13	2 x 45 min	FL: Introduktion til sprog	Nik Kharlamov
Forelæsning	14	2 x 45 min	FL: Sprogsystemets lag	Jørn Ry Hansen
Forelæsning	15	2 x 45 min	FL: Funktionsperspektiv på sprog	Jørn Ry Hansen
Seminar	4	2 x 45 min	Sem: Sprog	Seminarholderen
Forelæsning	16	2 x 45 min	FL: Problemløsning og kreativitet	Johan Trettvik
Forelæsning	17	2 x 45 min	FL: Vurdering og beslutning	Ane S. Thomsen
Forelæsning	18	2 x 45 min	FL: Videre perspektiver	Tia Hansen
Forelæsning	19	2 x 45 min	FL: Anvendt kognitionspsykologi, opsamling	Johan Trettvik
S-seminar	5	2 x 45 min	Sem: Anvendelse	Seminarholderen
Eksamen			Kollektiv feedback	Underviser

Eksamen

Skriftlig

Prøven er individuel.

Prøven er en bunden 72 timers opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Sidetæl: 5-7 sider. Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Der gives kollektiv feedback på eksamenen.

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. forelæsning: Introduktion til kognitionspsykologien

2 timer v/ Nik Kharlamov (på dansk)

Hvad er kognition, og hvad er kognitionspsykologi? Introducerer fagets genstand (dvs. hvad det forsøger at begribe), historie, tilgange og metoder samt kursets indhold og eksamen.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 1.
- Sternberg (2006a). [7 s.]
- Benjafield (2019) [25 s.]

2. forelæsning: Indlæringspsykologi

2 timer v/ Patrick Bender

Med afsæt i behaviourismen præsenteres grundbegreber om adfærd og indlæring, som eksemplificeres med nogle centrale studier.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 7.
- Hock (1999). [14 s.]

3. forelæsninger: Metoder

2 timer v/ Jørn Ry Hansen

Hvordan kan man studere fænomener på det kognitive niveau videnskabeligt?

Litteratur:

- Breakwell et al (2012). [12 s.]
- Fife-Shaw (2012). [10 s.]
- Pennycook et al. (2018). [16 s.]
- Læs desuden Sternberg fra forelæsning 1 igen. [7 s.]

4. forelæsning: Introduktion til perception

2 timer v/ Jørn Ry Hansen

Introducerer subdisciplinen perception med fokus på visuel perception og sprogperception.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 2.

5. forelæsning: Introduktion til opmærksomhed og bevidsthed

2 timer v/ Nik Kharlamov

Forelæsningen præsenterer opmærksomhedens begrænsede og selektive karakter, dens rolle i den menneskelige erfaring af verden og dens forhold til adfærd. Opmærksomheds funktionelle struktur diskuteres i lyset af Posners klassiske teori, der skelner mellem orientering og kontrol netværk. Til sidst diskuterer vi det komplicerede begreb 'bevidsthed' og dets forhold til perception og opmærksomhed.

Litteratur:

- Matlin & Farmer, 2023, Kap. 3

6. forelæsning: Den økologiske tilgang til perception

2 timer v/ Johan Trettvik

Den økologiske tilgang til perception, foreslået af James J. Gibson m.fl., præsenteres og illustreres med et konkret studie. Desuden øvelser.

Litteratur:

- Gibson & Walk (1960) [8 s.]
- Gibson (1979). [42 s.]
- Trettvik (2001). [29 s.]

7. forelæsning: Opmærksomhed i hverdagen

2 timer v/ Nik Kharlamov

Opmærksomhed spiller centrale roller i stort set alle hverdagsopgaver. Vi fokuserer på to typer af opgaver: visuel søgning (fx det at finde en kuglepen på arbejdsbordet) og læsning. Forelæsningen introducerer de mest indflydelsesrige teoretiske modeller af opmærksomhed i disse to opgaver---hhv. Teori om integrering af egenskaber (Feature Integration Theory, FIT) og E-Z Reader.

Litteratur:

- Matlin & Farmer, 2023, kapitel 9, afsnit "Eye movements during reading", s. 191-192*
- Hochstein (2020) [7 s.]
- Rayner et al. (2012)[21 s.]

*) I 9. og 10. udgave af grundbogen findes afsnittet i kapitel 3.

8. forelæsning: Introduktion til hukommelse

2 timer v/ Tia Hansen

Hvad er hukommelse egentlig – hvad vil det sige at huske noget? Forelæsningen introducerer subdisciplinen hukommelse og de klassiske modeller for forskellige typer hukommelse.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 4 og 5.

9. forelæsning: Erindring

2 timer v/ Tia Hansen

Bevidst erindring af tidligere oplevelser er en menneskelig evne, som anvendes i mange sammenhænge, herunder de fleste terapiretninger. Men hvordan fungerer denne hukommelsesform egentlig? Forelæsningen gennemgår og eksemplificerer centrale problemstillinger og teorier, og vi diskuterer anvendelsesimplikationer.

Litteratur:

- Brown & Kulik (1977). [27 s.]
- Talarico & Rubin (2003). [7 s.]
- Hyman & Kleinknecht (1999). [14 s.]

10. forelæsning: Meta- og anvendt hukommelse
2 timer v/ Tia Hansen

Hvordan og hvor godt forstår vi vores hukommelse? Forelæsningen introducerer til metakognition og strategier for at huske.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kap 6 og 13.

11. forelæsning: Generel viden
2 timer v/ Chalotte Glintborg

Forelæsningen introducerer teorier om strukturen i vores generelle viden med særligt fokus på kategorisering og kontekst.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 8.
- Bransford & Johnson (1972). [10 s.]
- Rosch (1978). [22 s.]

12. Forelæsning: Funktionsperspektiv på hukommelse
2 timer v/ Tia Hansen

Hvad skal vi med at huske os selv, og fungerer det ens i alle kulturer? Forelæsningen introducerer disse funktionelle perspektiver på hukommelse.

Litteratur:

- Bluck & Alea (2009). [16 s.]
- Mair et al. (2024). [9 s.]
- Wang & Ross (2013). [13 s.]
- de la Mata et al. (2015). [18 s.]

13. forelæsning: Introduktion til sprog
2 timer v/ Nik Kharlamov

Forelæsningen giver en overordnet indføring i kognitive perspektiver på sprog.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 9 og 10.

14. forelæsning: Sprogsystemets lag
2 timer v/ Jørn Ry Hansen

Forelæsningen behandler sprogsystemet som opbygget af interagerende lag af netværk, der rummer aspekter som ord, deres betydninger og syntaks. Vi ser på, hvordan dette perspektiv kan være med til at forklare fænomener som associationer og kreativ tænkning. Desuden ses på relationen mellem sådanne sproglige netværk og neurale netværk.

Litteratur:

- Stella et al. (2024) [24 s.]

15. forelæsning: Funktionsperspektiv på sprog

2 timer v/ Jørn Ry Hansen

Forelæsningen anskuer sprog ud fra nogle anvendelsesperspektiver.

Litteratur:

- Danziger og Ward (2010). [2 s.]
- Fausey, Long, Inamori og Boroditsky (2010). [11 s.]
- Madigan, Johnson og Linton (1995). [9 s.]

16. forelæsning: Problemløsning og kreativitet

2 timer v/ Johan Trettvik

Problemløsning er et klassisk område af kognitionspsykologien. I forelæsningen vil vi se nærmere på dette og på dets kobling til kreativitet. Vi kommer kort omkring problematikken med selvplagering, eksemplificeret ved Sternberg-kilden.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 11.
- Sternberg (2006b). [12 s.]
- Christensen & Schunn (2005). [14 s.]

17. forelæsning: Vurdering og beslutninger

2 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Hvordan tager vi beslutninger? Hvorfor vælger vi, som vi gør? Er vi rationelle væsner? Spørgsmålet er måske snarere, hvordan vi formår at være rationelle trods alt. Forelæsningen introducerer til kognitionspsykologisk forståelse af (rationel) tænkning og diskuterer bias-forskning i klassisk og nyere perspektiv.

Litteratur:

- Matlin & Farmer (2023), kapitel 12.
- Hertwig & Gigerenzer (1999).

18. forelæsning: Mennesker, andre dyr og videre perspektiver

2 timer v/ Tia Hansen

Komparativ psykologi undersøger dyrs adfærd og psyke og sammenligner med menneskers, ofte knyttet til kognitiv og udviklingspsykologisk grundforskning. Antropozoologi undersøger interaktioner mellem mennesker og andre dyr, ofte knyttet til klinisk psykologi.

Forelæsningen introducerer disse perspektiver samt eksemplificerer, hvordan forskning i kognitive processer belyser klinisk-psykologiske problemstillinger. Desuden handler forelæsningen om eksamen.

Litteratur:

- Herrmann et al (2007). [7 s.]
- Nagasawa et al. (2015). [3 s.]
- MacLean & Hare (2015). [2 s.]
- Beetz et al (2012). [15 s.]
- Koban et al. (2017). [12 s.]

19. forelæsning: Kognitionspsykologi i anvendelse generelt og aktuelt

2 timer v/ Johan Trettvik

Forelæsningen samler op på kurset ved at vise med en række eksempler, hvordan kognitionspsykologi har fundet anvendelse, både ved at præge andre af psykologiens subdiscipliner, og i analyse og løsning af konkrete praktiske problemstillinger i menneskers hverdag. Desuden handler forelæsningen om en helt aktuel anvendelse af kognitionspsykologi, nemlig jeres snarlige eksamen.

Litteratur:

- ingen ny litteratur, men genlæs Breakwell et al (2012), Fife-Shaw (2012) og Sternberg (2006a). Evt. også Matlin & Farmer (2023, kapitel 1), Trettvik (2001) og Pennycook et al. (2018).

Samlet pensumliste:

Litteraturen består af ca. 1000 sider. Heraf udgør en relativt let tilgængelig lærebog (Farmer & Matlin) ca. 560 sider, mens resten overvejende er primærkilder til eksemplificering af et centralt spørgsmål, en klassisk metode, et særligt perspektiv osv. Spørg gerne forelæserne om forslag til videre læsning.

Lærebogens 9., 10. eller 11. udgave kan anvendes (hhv. Matlin & Farmer, 2017; Farmer & Matlin, 2019, 2023). Tilsyneladende forskelle i sideantal skyldes primært formateringsændringer.

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: The possible role of oxytocin.

Frontiers in Psychology, 3, 234.3. doi: 10.3389/fpsyg.2012.00234 [15 s.]

Benjafield, J. G. (2019). Major paradigms and approaches in psychology. In R. J. Sternberg & W. E. Pickren (Eds.), *The Cambridge handbook of the intellectual history of psychology* (pp. 4-28). Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/9781108290876.002> [AUB link: https://kdbk-aub.primo.exlibris-group.com/permalink/45KBDK_AUB/159qapk/cdi_proquest_ebookcentralchapters_5879563_12_16] [25 s.]

Bluck, S., & Alea, N. (2009). Thinking and talking about the past: Why remember? *Applied Cognitive Psychology*, 23(8), 1089-1104. <http://dx.doi.org/10.1002/acp.1612> [16 s.]

- Bransford, J.D., & Johnson, M.K. (1972). Contextual prerequisites for understanding: Some investigations of comprehension and recall. *Journal of Learning and Verbal Behavior*, 11(6), 717-727. [https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(72\)80006-9](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(72)80006-9) [10 s.]
- Breakwell, G. M., Wright, D. B., & Smith, J. A. (2012). Research questions and planning research. In G. M. Breakwell, J. A. Smith & D. B. Wright (Eds.), *Research methods in psychology* (4th ed., pp. 3-14). London, UK: Sage. [12 s.]
- Brown, R., & Kulik, J. (1977). Flashbulb memories. *Cognition*, 5, 73-99. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(77\)90018-X](https://doi.org/10.1016/0010-0277(77)90018-X) [27 s.]
- Christensen, B. T., & Schunn, C. D. (2005). Spontaneous access and analogical incubation effects. *Creativity Research Journal* 17(2/3), 207-220. <https://www.tandfonline.com.zorac.aub.aau.dk/doi/abs/10.1080/10400419.2005.9651480> [14 s.]
- Danziger, S., & Ward, R. (2010). Language changes implicit associations between ethnic groups and evaluation in bilinguals. *Psychological Science*, 21(6), 799-800. doi: 10.1177/0956797610371344 [2 s.]
- de la Mata, M. L., Santamaría, A., Hansen, T. G. B., & Ruiz, L. (2015) Earliest autobiographical memories in college students from three countries: Towards a situated view. *Memory Studies*, 8(2), 151-168. <https://doi.org/10.1177/175069801454396> [18 s.]
- Fausey, C.M., Long, B.L., Inamori, A., & Boroditsky, L. (2010). Constructing agency: The role of language. *Frontiers in Psychology*, 1:162. doi: <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2010.00162> [11 s.]
- Fife-Shaw, C. (2012). Introduction to quantitative research. In G. M. Breakwell, J. A. Smith & D. B. Wright (Eds.), *Research methods in psychology* (4th ed., pp. 17-38). London, UK: Sage. [Uddrag: Starten af kapitlet = side 17-26 = 10 s.]
- Gibson, J. J. (1979). *The ecological approach to visual perception*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum. [Uddrag: kap. 8 & 14 (pp. 127-143 & 238-262) = 42 s.]
- Gibson, E. J., & Walk, R. D. (1960). The "visual cliff". *Scientific American*, 202(4), 64-71. <https://doi.org/10.1038/scientificamerican0460-64> [8 s.]
- Herrmann, E., Call, J., Hernández-Lloreda, M. V., Hare, B., & Tomasello, M. (2007). Humans have evolved specialized skills of social cognition: The cultural intelligence hypothesis. *Science* 317(5843), 1360-1366. DOI: 10.1126/science.1146282 [7 s.]
- Hertwig, R. & Gigerenzer, G. (1999). The 'conjunction fallacy' revisited: how intelligent inferences look like reasoning errors. *Journal of Behavioral Decision Making*, 12, 275-305. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0771\(199912\)12:4<275::AID-BDM323>3.0.CO;2-M](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0771(199912)12:4<275::AID-BDM323>3.0.CO;2-M) [31 s.]
- Hock, R. R. (1999). *Forty studies that changed psychology. Explorations into the history of psycho-logical research* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. [Uddrag om Watson og Skinner, pp. 69-82 = 14 s.]
- Hochstein, S. (2020). The gist of Anne Treisman's revolution. *Attention, Perception and Psychophysics*, 82, 24-30. <https://doi.org/10.3758/s13414-019-01797-2> [7 s.]
- Hyman, I. E., Jr. & Kleinknecht, E. E. (1999). False childhood memories. Research, theory, applications. In L. M. William & V. L. Banyard (Eds.), *Trauma & memory* (pp. 175-188). London: Sage. [14 s.]

- Koban, L., Schneider, R., Ashar, Y. K., Andrews-Hanna, J. R., Landy, L., Moscovitch, D. A., . . . Arch, J. J. (2017). Social anxiety is characterized by biased learning about performance and the self. *Emotion*, 17(8), 1144-1155. doi: 10.1037/emo0000296 [12 s.]
- MacLean, E. L., & Hare, B. (2015). Dogs hijack the human bonding pathway. *Science*, 348(6232), 280-281. <http://www.sciencemag.org/content/348/6232/280.full> [2 s.]
- Madigan, R., Johnson, S., & Linton, P. (1995). The language of psychology: APA style as epistemology. *American Psychologist*, 50(6), 428-436. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.50.6.428> [9 s.]
- Mair, A., Poirier, M., & Conway, M. A. (2024). Nonepisodic autobiographical memory details reflect attempts to tell a good story. *Psychology and Aging*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/pag0000805> [9 s.]
- Matlin, M. W., & Farmer, T. A. (2017). *Cognition (9th ed)*. Wiley.
 ELLER Farmer & Matlin (2019). *Cognition (10th ed)*. Wiley.
 ELLER Farmer & Matlin (2023). *Cognition (11th ed)*. Wiley.
- Nagasawa, M., et al. (2015). Oxytocin-gaze positive loop and the coevolution of human-dog bonds. *Science*, 348(6232), 333-336. DOI: 10.1126/science.126102 [3 s.]
- Pennycook, G., Cannon, T. D., & Rand, D. G. (2018). Prior exposure increases perceived accuracy of fake news. *Journal of Experimental Psychology: General*, 147(12), 1865-1880. <https://doi.org/10.1037/xge0000465> [16 s.]
- Rayner, K., Pollatsek, A., Ashby, J., & Clifton, Ch. Jr. (2012). *Psychology of reading (2nd ed.)*. Psychology Press. Kapitel 6 (s. 163-183---A model of eye movements in reading). [AUB link: <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.4324/9780203155158>] [21 s.]
- Rosch, E. (1978). Principles of categorization. In E. Rosch & B. B. Lloyd (Eds.), *Cognition and categorization* (pp. 27-48). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. [Online: http://www.tamaraberg.com/teaching/Fall_13/papers/Cognition&Categorization.pdf] [22 s.]
- Stella, M., Citraro, S., Rossetti, G., Marinazzo, D., Kenett, Y. N., & Vitevitch, M. S. (2024). Cognitive modelling of concepts in the mental lexicon with multilayer networks: Insights, advancements, and future challenges. *Psychonomic Bulletin & Review*, 1-24. <https://doi.org/10.3758/s13423-024-02473-9> [24 s.]
- Sternberg, R. J. (2006a). *Cognitive psychology (4th ed.)*. Thomson Wadsworth. Kapitel 1 (Afsnit "Distinctive research methods", ss. 13-19). [7 s.]
- Sternberg, R. J. (2006b). The nature of creativity. *Creativity Research Journal*, 18(1), 87-98. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1207/s15326934crj1801_10 [Artiklen er en del af pensum, men "retracted"; forelæserne forklarer, hvad det vil sige] [12 s.]
- Talarico, J. M., & Rubin, D. C. (2003). Confidence, not consistency, characterizes flashbulb memories. *Psychological Science*, 14, 455-461. [7 s.]
- Trettvik, J. (2001). En økologisk tilgang til perception og aktivitet. *Psyke & Logos*, 22(2), 485-513. <https://doi.org/10.7146/pl.v22i2.8543>. [29 s.]
- Wang, Q., & Ross, M. (2005). What we remember and what we tell: The effects of culture and self-priming on memory representations and narratives. *Memory*, 13(6), 594-606. <http://dx.doi.org/10.1080/09658210444000223> [13 s.]
- Samlet pensum: Ca. 1000 sider.** (De tre grundbogsudgaver varierer en del i sideantal, men det skyldes primært layout-forskelle).

Modulbeskrivelse for Udviklingspsykologi

Udviklingspsykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Udviklingspsykologi

Modultitel engelsk: Developmental Psychology

ECTS: 10

Placering

1. semester KA-sidefag, samlæst med 3. Semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Kristine M. Jensen de López, KJL (kristine@ikp.aau.dk)

Undervisere

Carolin Demuth, CD (odemuth@ikp.aau.dk)

Hanne Bruun Søndergaard Knudsen, HBSK (hannebsk@ikp.aau.dk)

Kristine M. Jensen de López, KJL (kristine@ikp.aau.dk)

Patrick K. Bender, PBE (pbender@ikp.aau.dk)

Paula Cavada-Hrepich (pcavadah@ikp.aau.dk)

Peter Krøjgaard, PKR (peter@psy.au.dk)

Nik Kharlamov, NK (nik@ikp.aau.dk)

Seminarholdere

Seminar 1 (alle hold): Nik Kharlamov, NK (nik@ikp.aau.dk)

Seminar 2 (alle hold) Paula Cavada-Hrepich (pcavadah@ikp.aau.dk)

Seminar 3 og 4 (alle hold): Hanne Bruun Søndergaard Knudsen, HBSK (hannebsk@ikp.aau.dk)

Seminar 5 (alle hold) Kristine Jensen de López (kristine@ikp.aau.dk)

Type og sprog

Kursusmodul, på dansk og engelsk

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater om menneskets kognitive og socioemotionelle udvikling på ontogenetisk plan og de dertil knyttede videnskabelige psykologiske begreber i videnskabshistorisk belysning.

Kurset omfatter blandt andet:

- udviklingspsykologiske perioder inden for spædbørns udvikling, småbørns udvikling, udviklingen i ungdomsperioden og den sene udvikling med et livslangt udviklingsforløb som det overordnede perspektiv
- centrale forklaringsmodeller vedrørende menneskets udvikling og dennes natur og de dertil knyttede videnskabelige psykologiske begreber i videnskabshistorisk belysning
- centrale temaer, teorier og forskning inden for såvel det kognitive som det socioemotionelle område
- centrale metoder inden for det udviklingspsykologiske felt
- centrale temaer vedrørende den udviklingspsykologiske dannelse af personligheden

Læringsmål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om og forståelse af:

- relevante tilgange til børns udvikling og menneskets livslange udvikling
- udvalgte centrale teorier, fund og metoder indenfor udviklingspsykologien
- den principielle anvendelighed af udviklingspsykologisk viden i praktiske sammenhænge

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at identificere, formulere og vurdere relevante udviklingspsykologiske problemstillinger af såvel kognitiv som af socio-emotionel karakter
- at identificere og analysere formål, design, og fund i udvalgte empiriske undersøgelser inden for udviklingspsykologien
- at analysere, diskutere og reflektere over udviklingspsykologiske problemstillinger under inddragelse af teori og evidens med henblik på at kunne begrunde og vælge mellem centrale tilgange til udviklingspsykologiske teorier
- at formidle udviklingspsykologiske indsigter i psykologfaglige sammenhænge

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at håndtere teori og empiri i relevant og kritisk diskussion af udviklingspsykologiske fænomener og
- at knytte teori og empiri til praktiske, konkrete og dagligdags problemstillinger
- at forholde sig til egen faglig progression inden for det udviklingspsykologiske fagområde

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kurset følger menneskets udvikling kronologisk fra den prænatale udvikling til alderdommen og uddyber væsentlige emner i udviklingspsykologien - også kaldet menneskets ontogenese - med fokus på individets socio-emotionelle og kognitive udvikling. Den studerende præsenteres for klassiske og nyere teoretiske og metodiske tilgange til forståelsen af menneskers udvikling.

Kurset omfatter blandt andet:

- udviklingspsykologiske perioder inden for spædbørns udvikling, småbørns udvikling, udviklingen i ungdomsperioden og den sene udvikling med et livslangt udviklingsforløb som det overordnede perspektiv
- centrale forklaringsmodeller vedrørende menneskets udvikling og dennes natur
- centrale temaer, teorier og forskning inden for såvel det kognitive som det socio-emotionelle område
- centrale metoder indenfor det udviklingspsykologiske felt
- centrale temaer vedrørende den udviklingspsykologiske dannelse af personligheden

Kurset har tematisk overlap med andre moduler, såsom personlighedspsykologi og kognitionspsykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kurset består af i alt 19 forelæsninger af to lektioner og tilhørende seminarhold.

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
19 forelæsninger à 2 timer	38
5 seminargange à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	197
Eksamen	24
Kollektiv feedback på eksamenen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 19 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 5 x 2 timer

Antal seminarhold: 6

Deltagere

3. semesters studerende på bacheloruddannelsen i Psykologi - samlæst med sidefagsstuderende

Deltagerforudsætninger

Der kræves gode dansk- og engelskkundskaber for at følge forelæsninger og læse pensum. Det anbefales at have gennemført 1. og 2. semester af psykologiuddannelsen. Det anbefales at have tilegnet sig kompetencer ift. organisering og strukturering af selvstændigt arbejde og læsning af akademisk litteratur. Det anbefales at studerende danner studiegrupper.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Modulet består af i alt 19 forelæsningsgange, hvor der hver forelæsningsgang vil blive introduceret og diskuteret ét eller flere centrale emner, begreber, metoder eller teorier indenfor udviklingspsykologien. Formål med forelæsningerne er således ikke en gennemgang af pensum men derimod at give et indblik i udviklingspsykologiens centrale områder. Modulet består desuden af 5 seminarer, som er kendetegnet ved aktiv studenterdeltagelse på baggrund af forskellige aktiviteter og diskussioner. Modulet afsluttes med en individuel, skriftlig eksamen.

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser/ Seminarholder
1. Forelæsning	2 x 45 min.	Introduktion til udviklingspsykologi	Kristine Jensen de López
2. Forelæsning	2 x 45 min.	Introduktion til kvantitativ metode og statistik	Nik Kharlamov
1. Seminar	2 x 45 min. (per hold)	Statistik og kvantitative studier	Nik Kharlamov
3. Forelæsning	2 x 45 min.	Sensitive perioder I: Den prænatale udvikling	Paula Cavada-Hrepich

4. Forelæsning	2 x 45 min.	Sensitive perioder II: Den tidlige barndom	Paula Cavada-Hrepich
5. Forelæsning	2 x 45 min.	Culture and development	Carolin Demuth
6. Forelæsning	2 x 45 min.	Attachment	Carolin Demuth
2. Seminar	2 x 45 min. (per hold)	Tidlig udvikling	Paula Cavada-Hrepich
7. Forelæsning	2 x 45 min.	Kognitiv udvikling og udvikling af episodisk hukommelse I	Peter Krøjgaard
8. Forelæsning	2 x 45 min.	Kognitiv udvikling og udvikling af episodisk hukommelse II	Peter Krøjgaard
9. Forelæsning	2 x 45 min.	Kognitive funktioner i et livslangt perspektiv	Hanne B. Søndergaard Knudsen
10. Forelæsning	2 x 45 min.	Udvikling af kommunikative og sproglige færdigheder I	Kristine Jensen de López
11. Forelæsning	2 x 45 min.	Udvikling af kommunikative og sproglige færdigheder II	Kristine Jensen de López
3. Seminar	2 x 45 min. (per hold)	Kognition	Hanne B. Søndergaard Knudsen
12. Forelæsning	2 x 45 min.	Theory of Mind	Patrick Bender
13. Forelæsning	2 x 45 min.	A social practice approach to child development	Carolin Demuth
14. Forelæsning	2 x 45 min.	Emotion Understanding	Patrick Bender
15. Forelæsning	2 x 45 min.	Leg og læring	Hanne B. Søndergaard Knudsen
16. Forelæsning	2 x 45 min.	Emotion Regulation	Patrick Bender

4. Seminar	2 x 45 min. (per hold)	Social cognition	Hanne B. Søndergaard Knudsen
17. Forelæsning	2 x 45 min.	Identity	Carolin Demuth
18. Forelæsning	2 x 45 min.	Young adulthood and Mid-age	Carolin Demuth
19. Forelæsning	2 x 45 min.	Old age	Carolin Demuth
5. Seminar	2 x 45 min. (per hold)	Opsamling og eksamen	Kristine Jensen de López
Kollektiv feedback eksamen	1 x 45 min.	Kollektiv feedback eksamen	Kristine Jensen de López

Eksamen

Skriftlig

Prøven er individuel. Prøven er en bunden 72 timers opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet. Via deres besvarelser skal de studerende dokumentere indfrielse af Studieordningens mål for faget – se disse. Besvarelsen vil kræve, at man har tilegnet sig både tekstbogen og primærkilderne (samt evt. yderligere skriftligt materiale udleveret i forbindelse med eksamen, fx en artikel). Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur. Sidetal: 5-7 sider. Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen
Der gives kollektiv feedback på eksamenen.

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion til udviklingspsykologi

2 timer v/ *Kristine Jensen de López*

Beskrivelse: Denne forelæsning er en generel introduktion til udvalgte traditionelle teorier, begreber og paradigmer inden for udviklingspsykologien.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 1 (pp. 1-22), kap. 4, kap. 9 (pp. 333-348)

2. Forelæsning: Introduktion til kvantitativ metode og statistik

2 timer v/ *Nik Kharlamov*

Denne forelæsning er en generel introduktion til hvordan man læser og forstår forskningsartikler i udviklingspsykologi, der anvender kvantitativ metode og statistik.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 1 (pp. 23-39), kap. 3 (pp. 89-96)

3. Forelæsning: Sensitive perioder I: Den prænatale udvikling

2 timer v/ Paula Cavada-Hrepich

Denne forelæsning vil præsentere de forskellige stadier i den prænatale udvikling. Endvidere vil betydningen af den prænatale udvikling for det videre livsforløb diskuteres ud fra forskellige forskningsresultater.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 2
- Laplante, Brunet, Schmitz, Ciampi, & King (2008) [9 s.]

4. Forelæsning: Sensitive perioder II: Den tidlige barndom

2 timer v/ Paula Cavada-Hrepich

Med afsæt i deprivationsstudier samt forskning i epigenetik vil det diskuteres, hvorvidt de første leveår kan ansues som en særligt sensitiv periode med afgørende betydning for det senere livsforløb.

Litteratur:

- Berens & Nelson (2015). [11 s.]
- Nelson et al. (2007) [3 s.]
- Fox, Levitt, & Nelson (2010). [12 s.]

5. Forelæsning: Culture and development

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

The lecture addresses the crucial role of culture in understanding human development. Children develop through participation in everyday practices, which in turn have socio-historically evolved within specific societal structures. Particularly, the lecture will discuss how childrearing practices are inseparably intertwined with cultural ideologies of good childcare and how children are socialized towards cultural understandings of self and self-in-relation-to the world.

Litteratur:

- Demuth, Keller & Yovsi (2012) [10 s.]
- Demuth (2015) [7 s.]
- Rogoff (2003) [26 s.]
- Valsiner (2000, pp. 17- 26, 40-47, 49-59)

6. Forelæsning: Attachment

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

Attachment Theory has been one of the most influential theories in developmental psychology up until today. This lecture will give a general introduction to attachment theory and major empirical findings. It will further discuss the socialization of emotion regulation and attachment from a cultural perspective.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 11
- LeVine (2014) [16 s.]
- Röttger-Rössler (2014) [28 s.]
- Valsiner (2000), pp. 217- 224 [8 s.]

7 + 8. Forelæsning: Kognitiv udvikling og udvikling af episodisk hukommelse I & II

2 x 2 timer v/ Peter Krøjgaard

Beskrivelse: Forelæsningsene tager udgangspunkt i en redegørelse for Piagets teori om barnets udvikling af objektpermanens, der i mange henseender er repræsentativ for Piagets udviklingsteori generelt. Herefter præsenteres et udpluk af de mange forsøg, der har haft til hensigt at be- eller afkræfte dele af Piagets teori. Anden del vil se på børns hukommelsesmæssige udvikling med særligt fokus på børns hukommelse for konkrete begivenheder. Forelæsningsen vil undervejs berøre nogle af de metodiske problemstillinger, der knytter sig til udforskning af spædbørns kognition og hukommelse.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 1 (pp. 4-6), kap. 4 (Piaget), kap. 5

9. Forelæsning: Kognitive funktioner i et livslangt perspektiv

2 timer v/ Hanne Bruun Søndergaard Knudsen

Forelæsningsen omhandler i hvilken udstrækning der sker ændringer i kognitive funktioner hos mennesker, set i et livslangt perspektiv.

Litteratur:

- Argiris, MacPherson, Della Sala, & Foley (2019) [16 s.]
- Siegler et al., (2020) kap 8
- Mortensen (2011) [30 s.]

10. + 11. Forelæsning: Udvikling af kommunikative og sproglige færdigheder I & II

2 x 2 timer v/ Kristine Jensen de López

Forelæsningsene koncentrerer omkring en kortlægning af det typiske forløb i børns udvikling af kommunikative færdigheder og sproglige færdigheder. Der fokuseres på forskellige teoretiske uenigheder, og empiriske studier der be- og afkræfter teorierne, samt på betydningen af tidlige tilegnede sociokulturelle færdigheder for barnets udvikling af sprog.

Litteratur:

- Siegler, et al. (2020) kap. 6
- Bohn, Le, Peloquin, Köymen, & Frank (2020) [7 s.]
- Pruden, S.M., Hirsh-Pasek, K. & Golinkoff, R.M. (2005) [34 s.]
- Tomasello, M. (2000) [4 s.]
- Tomasello, M. (2003) [12 s.]

12. Forelæsning: Theory of Mind

2 timer v/ Patrick Bender

Forelæsningen har fokus på børns forståelse af mentale tilstande, også kaldet Theory of Mind (ToM). Ud fra en mainstream, test-baseret forståelse af ToM, gennemgås forskning og teoretiske forklaringsmodeller, der adresserer udviklingen af ToM, dens hierarkiske udviklingsstadier, forudsætninger og konsekvenser. Udover den berømte False Belief-test berøres der også andre milepæle og konstrukturer indenfor ToM, og der introduceres til ToM udviklingen efter barndommen.

Litteratur:

- Bender (2019) [17 s.]
- Caputi, Lecce, Pagnin, & Banerjee (2012) [16 s.]
- Peterson, & Wellman (2019). [23 s.]
- Siegler, et al. (2020) kap.7 (pp. 235-255), kap. 9 (pp. 326-332)

13. Forelæsning: A social practice approach to child development

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

The lecture presents a social practice approach to human development drawing on discursive psychology, socio-cultural psychology and anthropology, covering various aspects in the field of developmental psychology and child development.

Litteratur:

- Antaki (2004) [17 s.]
- Bamberg (2000) [23 s.]
- Ochs & Schieffelin (2012) [21 s.]
- Miller, Chen, & Olivarez (2014) [26 s.]

14. forelæsning: Emotion Understanding

2 timer v/ Patrick Bender

Forelæsningen har fokus på børns forståelse af emotionelle tilstande, også kaldet Emotion Understanding (EU). Ud fra en mainstream, test-baseret forståelse af EU gennemgås forskning og teoretiske forklaringsmodeller, der adresserer udviklingen af denne type forståelse, dens forudsætninger og konsekvenser. Der berøres relationer til Theory of Mind, såvel som andre emotionelle kompetencer.

Litteratur:

- Pons, Harris, & de Rosnay (2004) [18 s.]

- Bender, Pons, Harris, & de Rosnay (2011) [17 s.]
- Siegler, et al. (2020) kap. 10 (pp. 352-366)

15. Forelæsning: Leg og læring

2 timer v/ Hanne Bruun Søndergaard Knudsen

Forelæsningen omhandler udvikling af børns leg, samt forholdet mellem leg og læring, herunder sammenhængen mellem leg, eksekutive funktioner, læsning og skrivning

Litteratur:

- Siegler et al., (2020) kap 13
- Friedman & Miyake (2017) [18 s.]
- Thibodeau, Gilpin, Brown, & Meyer (2016) [19 s.]
- Hofslundsengen, Hagtvæt, Gustafsson (2016). [22 s.]

16. forelæsning: Emotion Regulation

2 timer v/ Patrick Bender

Forelæsningen har fokus på børns udviklende evne til at regulere egne emotioner. Der gennemgås forskning og teoretiske forklaringsmodeller, der adresserer Emotion Regulation (ER), dens forudsætninger og konsekvenser. Ud fra et lifespan perspektiv berøres der tidlig selv- og coregulation som baggrund for senere selvstændig regulation af emotionelle tilstande.

Litteratur:

- Eisenberg, Sadovsky, & Spinrad (2005). [6 s.]
- McRae, K., & Gross, J. J. (2020) [5 s.]
- Zimmermann, & Iwanski (2014) [17 s.]
- Siegler, et al. (2020) kap. 10 (pp. 366-388)

17. Forelæsning: Identity

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

This lecture will present prominent theories of identity development over the life span and discuss them in light of recent changes in modern western societies. Particularly, it will address the role of (autobiographical) story telling for identity construction in light of an increasing fragmentation of lifestyles.

Litteratur:

- Widdicombe & Marinho (2021) [20 s.]
- Watzlawik, Demuth & Bamberg (2021) [21 s.]
- Demuth & Watzlawik (2021) [10 s.]

18. Forelæsning: Development across the life span

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

Developmental stage theories entail the idea that humans go through somewhat homogeneous states. Such a perspective becomes problematic when applied to the diversity of trajectories across the life span. This lecture presents theoretical approaches that aim at doing justice to the complexity of human development across the lifespan and account for this complexity and diversity in different developmental trajectories.

Litteratur:

- Belsky (2012) Chapter 12
- Zittoun (2012) [23 s.]
- Sato & Tanimura (2016) [22 s.]

19. Forelæsning: Old age

2 timer v/ Carolin Demuth (afholdes på engelsk)

This lecture addresses development in old age. While a typically pessimistic view of aging is that it leads to a steady decline in physical and mental abilities. Aging is, however not just a biological process but also a cultural one. Recently, scholars have pointed out that the potentials for development and growth in old age have largely been ignored in psychology. The lecture will cover socio-emotional aspects in old age as well as resilience and cultural aspects of aging.

Litteratur:

- Belsky (2012) Chapter 13
- Brockmeier (2014) [22 s.]
- Hydén (2014) [18 s.]

Samlet pensumliste:

- Antaki, C. (2004). Reading minds or dealing with interactional implications? *Theory and Psychology*, 14(5), 667–683 [17 s.]
- Argiris, G., MacPherson, S. E., Della Sala, S., & Foley, J. A. (2019). The relationship between dual-tasking and processing speed in healthy aging. *Psychology & Neuroscience*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pne0000189> [16 s.]
- Bamberg, M. (2000). Language and communication – What develops? Determining the role of language practices for a theory of development. In N. Budwig, I. Uzgiris, & J. Wertsch (Eds.), *Communication: Arena of development* (pp. 55-77). Norwood, NJ: Ablex [23 s.]
- Belsky, J. (2012, 3rd ed). *Experiencing the Life Span*. New York: Worth Publishers, Chapters 12 & 13 [56 s.]
- Bender, P. K. (2019). Social cognition i et udviklingsperspektiv: Theory of mind og emotionsforståelse. *Psyke & Logos*, 40(2), 169-188 [19 s.]
- Bender, P. K., Pons, F., Harris, P. L., & de Rosnay, M. de. (2011). Do young children misunderstand their own emotions? *European Journal of Developmental Psychology*, 8(3), 331–348. <https://doi.org/10.1080/17405629.2010.495615> [17 s.]

- Berens, A.E. & Nelson, C.A. (2015) The science of early adversity: is there a role for large institutions in the care of vulnerable children? *The Lancet* **386**:9991 (page 388-398) **[11 s.]**
- Bohn, M., Le, K. N., Peloquin, B., Köymen, B., & Frank, M. C. (2020). Children's interpretation of ambiguous pronouns based on prior discourse. *Developmental Science*, e13049 **[7 s.]**
- Brockmeier, J. (2014) Questions of Meaning: Memory, Dementia, and the Postautobiographical Perspective. In: Lars C. Hydén, Hilde Lindemann, and Jens Brockmeier (eds). *Beyond Loss: Dementia, Identity, Personhood*. (pp. 69–90) Oxford University Press **[22 s.]**
- Caputi, M., Lecce, S., Pagnin, A., & Banerjee, R. (2012). Longitudinal effects of theory of mind on later peer relations: the role of prosocial behavior. *Developmental psychology*, *48*(1), 257-270 **[16 s.]**
- Demuth, C.; Keller, H.; Yovsi, R. D. (2012). Cultural Models in Communication with Infants – Lessons from Kikaikelaki, Cameroon and Muenster, Germany. *Journal of Early Childhood Research* *10* (1), 70-87 **[17 s.]**
- Demuth, C., (2015). Mother-Child Communication: Cultural Differences. In: James D. Wright (editor-in-chief), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Vol 15. Oxford: Elsevier. pp. 874–880 **[7 s.]**
- Demuth, C. & Watzlawik, M. (2021). Where is Identity? In: M. Bamberg, C. Demuth & M. Watzlawik, (Eds). *The Cambridge Handbook of Identity*. Pp. 629-638. Cambridge University Press **[10 s.]**
- Eisenberg, N., Sadovsky, A., & Spinrad, T. L. (2005). Associations of emotion-related regulation with language skills, emotion knowledge, and academic outcomes. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2005(109), 109–118. <https://doi.org/10.1002/cd.143> **[6 s.]**
- Fox SE, Levitt P, Nelson CA. (2010). How the timing and quality of early experiences influence the development of brain architecture. *Child Development*, *81*:28–40 **[12 s.]**
- Friedman, N. P., & Miyake, A. (2017). Unity and diversity of executive functions: Individual differences as a window on cognitive structure. *Cortex; a journal devoted to the study of the nervous system and behavior*, *86*, 186–204. <https://doi.org/10.1016/j.cortex.2016.04.023> **[18 s.]**
- Hofslundsengen, H., Hagtvet, B.E., Gustafsson, J.E. (2016). Immediate and delayed effects of invented writing intervention in preschool. *Reading and Writing*, *29*, 1473-1495. DOI 10.1007/s11145-016-9646-8 **[22 s.]**
- Hydén, L.C. (2014) How to Do Things with Others: Joint Activities Involving Persons with Alzheimer's Disease. In: Lars C. Hydén, Hilde Lindemann, and Jens Brockmeier (eds). *Beyond Loss: Dementia, Identity, Personhood*. (pp. 137-154) Oxford University Press **[18 s.]**
- Laplante DP, Brunet A, Schmitz N, Ciampi A, King S. P (2008). Project Ice Storm: prenatal maternal stress affects cognitive and linguistic functioning in 5 1/2-year-old children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, *47*(9):1063–72 **[9 s.]**

- LeVine, Robert A. (2014) Attachment theory as cultural ideology. In: Hiltrud Otto & Heidi Keller (Eds): *Different Faces of Attachment Cultural Variations on a Universal Human Need*. pp 50-65 Cambridge: Cambridge University Press **[16 s.]**
- McRae, K., & Gross, J. J. (2020). Emotion regulation. *Emotion*, 20(1), 1-9 **[5 s.]**
- Miller, P. J., Chen, E. C.-H., & Olivarez, M. (2014). Narrative making and remaking in the early years: Prelude to the personal narrative. In B. Schiff (Ed.), *Rereading Personal Narrative and Life Course. New Directions for Child and Adolescent Development*, 145, 15–27 **[26 s.]**
- Mortensen, E.L. (2011). The ageing intellect. In Larsen, L. (Ed.), *Gerontopsychology - the psychology of the ageing person*, 65-95. Aarhus University Press **[30 s.]**
- Nelson, CA 3rd, Zeanah, CH, Fox, NA, Marshall, PJ, Smyke, AT, and Guthrie, D. Cognitive recovery in socially deprived young children: the Bucharest Early Intervention Project. *Science*. 2007; 318: 1937–1940 **[3 s.]**
- Peterson, C. C., & Wellman, H. M. (2019). Longitudinal theory of mind (ToM) development from preschool to adolescence with and without ToM delay. *Child development*, 90(6), 1917-1934. **[23 s.]**
- Ochs. E. & Schieffelin, B. (2012). The Theory of Language Socialization. In. In A. Duranti, E. Ochs, & B. B. Schieffelin. (Eds.), *The handbook of language socialization* (pp. pp.1-21) **[21 s.]**
- Pons, F., Harris, P. L., & de Rosnay, M. de. (2004). Emotion comprehension between 3 and 11 years: Developmental periods and hierarchical organization. *European Journal of Developmental Psychology*, 1(2), 127–152. <https://doi.org/10.1080/17405620344000022> **[18 s.]**
- Pruden, S.M., Hirsh-Pasek, K. & Golinkoff, R.M. (2005). The Social Dimension in Language Development; A Rich History and a New Frontier. I: P. Marshall & N. Fox (Eds.) *The development of social engagement: Neurobiological perspectives*. Kap. 5 (pp118-152). Oxford University Press. **[34 s.]**
- Rogoff, B. (2003). *The Cultural Nature of Human Development*. Chapter 2 (pp. 37-62). New York: Oxford University Press **[26 s.]**
- Röttger-Rössler, Birgitt (2014): Bonding and Belonging beyond WEIRD Worlds: Rethinking Attachment Theory on the Basis of Cross-Cultural Anthropological Data. In: Hiltrud Otto & Heidi Keller (Eds.): *Different Faces of Attachment. Cultural Variations of a Universal Human Need*. pp 281–329. Cambridge. Cambridge University Press **[28 s.]**
- Sato, T. & Tanimura, H. (2016). The Trajectory Equifinality Model (Tem) as a general tool for understanding human life course within irreversible time. In: Tatsuya Sato (ed.). *Making of The Future: The Trajectory Equifinality Approach in Cultural Psychology* (p. 21–42). Information Age Publishing **[22 s.]**
- Siegler, R., Saffran, J. R., Gershoff, E., Einsenberg, N., & Leaper, C. (2020). How Children Develop (6th Edition). MacMillan. Kap. 1, 2, 3 (pp. 89-96), 4, 5, 6, 7 (pp. 242-255), 8, 9 (pp. 326-348), 10, 11, 13 **[357 s.]**
- Thibodeau, R.B., Gilpin, A.T., Brown, M.M., Meyer, B.A. (2016). The effects of fantastical pretend-play on the development of executive functions: An intervention study. *Journal of Experimental Child Psychology* 145, 120-138 **[19 s.]**

- Tomasello, M. (2000). Culture and cognitive development. *Current Directions in Psychological Science*, 9(2): 37-40 <http://cdp.sagepub.com/content/9/2/37.full.pdf+html> [4 s.]
- Tomasello, M. (2003). The key is social cognition. In: *Language in Mind; advances in the study of language and thought*, Gentner, D. & S. Goldin-Meadow (Eds.). MIT, 47-58 [12 s]
- Valsiner, J. (2000). *Culture and Human Development*. London: SAGE, chapter 2: (The Developmental Approach, pp. 17-26, 40-47, 49-59, 217-224 [36 s.]
- Watzlawik, M.; Demuth, C. & Bamberg, M. (2021). Identity – with or without you? In: M. Bamberg, C. Demuth & M. Watzlawik, (Eds). *The Cambridge Handbook of Identity*. Pp. 1-21. Cambridge University Press [21 s.]
- Widdicombe, S. & Marinho, C. (2021). Challenges in Research on Self-Identity. In: M. Bamberg, C. Demuth & M. Watzlawik, (Eds). *The Cambridge Handbook of Identity*. Pp. 57-76. Cambridge University Press [20 s.]
- Zimmermann, P., & Iwanski, A. (2014). Emotion regulation from early adolescence to emerging adulthood and middle adulthood: Age differences, gender differences, and emotion-specific developmental variations. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 182–194. <https://doi.org/10.1177/0165025413515405> [17 s.]
- Zittoun, T. (2012). Life-course: A socio-cultural perspective. In J. Valsiner (Ed.) *The Oxford handbook of culture and psychology* (p. 513–535). Oxford University Press. [23 s.]
- I alt: 1079,5 sider.**

Modulbeskrivelse for Pædagogisk Psykologi

Pædagogisk psykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Pædagogisk Psykologi

Modultitel engelsk: Educational Psychology

ECTS: 10

Placering

1. semester KA-sidefag, samlæst med 5. semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Noomi Matthiesen, NM (noomi@ikp.aau.dk)

Sarah Kirkegaard Jensen, SKJ (sakije@ikp.aau.dk)

Undervisere

Thomas Szulevicz, TS (thoszu@ikp.aau.dk)

Paula Cavada-Hrepich, PC pcavadah@ikp.aau.dk)

Noomi Matthiesen, NM noomi@ikp.aau.dk)

Bo Allesøe Christensen, BAC (boallesoe@ikp.aau.dk)

Casper Feilberg, CF feilberg@ikp.aau.dk)

Martin Mølholm, MM mam@ikp.aau.dk)

Svend Brinkmann, SB svendb@ikp.aau.dk)

Sarah Kirkegaard Jensen, SKJ (sakije@ikp.aau.dk)

Marie Rytter, MR (marierm@ikp.aau.dk)

Seminarholdere

2 hold: kun til workshops

Type og sprog

Studiefagsmodul

Dansk & Engelsk

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den pædagogiske psykologi herunder teorier om faktorer, der fremmer eller forhindrer individers læring, udvikling og forandring i praksis.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale teorier om læring og forandring af praksis, om forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring samt indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt evnen til at analysere disse og placere dem i et historisk og kulturelt perspektiv og
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi

- centrale teorier og empiri inden for pædagogisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af læring og af forandring af praksis
- at identificere, analysere og vurdere psykologisk relevante aspekter forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring
- at identificere, analysere og vurdere forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner
- at identificere, analysere og vurdere aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt disses placering i et historisk og kulturelt perspektiv
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og social-psykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor pædagogisk psykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle og diskutere forskningsbaseret pædagogisk-psykologisk viden i faglige sammenhænge med både fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at anvende ovenstående viden og færdigheder til teoretisk og metodisk at undersøge pædagogisk-psykologiske
- at kunne perspektivere og aktualisere pædagogisk-psykologiske problemstillinger på en fagligt relevant måde
- at kunne forholde sig nuanceret, kritisk og begrundet til pædagogisk-psykologiske problemstillinger
- problemstillinger på en selvstændig, velargumenteret, nuanceret og kritisk måde
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske problemstillinger der knytter sig til læring, udvikling og tilblivelsesprocesser. Det er således problemstillinger der opstår i uddannelses-, institutions- og organisationssammenhænge. Gennemgribende temaer handler om læring, undervisning, identitet, deltagelsesmuligheder og handlekompetencer.

Pædagogisk psykologi trækker særligt på teorier fra social-, personligheds-, udviklings- og kognitionspsykologiske felter, og beskæftiger sig med tematikker og metoder der er beslægtede med både organisations- og klinisk psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
-----------	-------

19 forelæsninger à 2 timer	38
1 seminar à 2 timer (1 hold)	2
5 seminarer á 3 timer (2 hold)	15
Læsning og forberedelse	174
Eksamen (ugeeksamen)	40
Kollektiv feedback på eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 19 x 2 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer (workshops): 5 x 3 + 1 x 2

Antal seminarhold: 2

Deltagere

Bachelorstuderende -samlæst med sidefagsstuderende

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

FORLÆSNING	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Hvad er pædagogisk psykologi?	Sarah Kirkegaard Jensen Noomi Matthiesen
2.	2x45 min	<i>Introduktion</i> Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution	Sarah Kirkegaard Jensen
3.	2x45 min	<i>Læringsteori</i> Behaviorisme & kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi	Noomi Matthiesen & Sarah Kirkegaard Jensen
4.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Pragmatisme med særligt henblik på Dewey	Svend Brinkmann
5.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Projektpædagogisk teori (Illeris) og humanistisk psykologisk læringsteori (Rogers)	Casper Feilberg
6.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Systemisk Læringsteori	Martin Mølholm
7.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Vygotsky's legacy in education	Paula Cavada-Hrepich
8.	2x45 min	<i>Læringsteorier</i> Situert læring	Noomi Matthiesen

9.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Introduktion til pædagogik i psykologien	Noomi Matthiesen
10.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Det pædagogiske paradoks	Bo Allesøe
11.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Dannelsesbegrebets aktualitet inden for lange videregående uddannelser	Casper Feilberg
12.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Critical Pedagogy: Freire and Giroux	Paula Cavada-Hrepich
13.	2x45 min	<i>Pædagogikken i psykologien</i> Hannah Arendt	Noomi Matthiesen
14.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Følelser og magt i spil i uddannelses-kontekster	Casper Feilberg
15.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv	Thomas Szulevicz
16.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Køn & pædagogisk psykologi	Paula Cavada-Hrepich
17.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Etnicitet & uddannelse	Sarah Kirkegaard Jensen
18.	2x45 min	<i>Temaer i den pædagogiske psykologi</i> Marginalisering, ulighed & uddannelse	Sarah Kirkegaard Jensen
19.	2x45 min	Afrunding, opsamling og evaluering	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
20.	1x45 min	Kollektiv feedback	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
WORKSHOPDAGE	VARIGHED	TITEL/EMNE	UNDERVISER
1.	2x45 min	Behaviorisme & kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi: med <i>Synlig læring</i> som case	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

2.	3x45 min (x2)	Who learns what, how and when? Unfolding the complexities of learning situations	Paula Cavada-Hrepich
3.	3x45 min (x2)	At navigere i et læringsteoretisk landskab	Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen
4.	3x45 min (x2)	Etnicitet, ulighed & marginalisering i uddannelsessystemet	Noomi Matthiesen & Sarah Kirkegaard Jensen
5.	3x45 min (x2)	Trivsel i uddannelsessystemet	Marie Rytter
6.	3x45 min (x2)	Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger (Afholdes efter 14. forelæsning)	Casper Feilberg

Eksamen

Ugeeksamen. Se vigtige datoer i Moodle og formalia vedr. Prøver.

Eksamen er en individuel, skriftlig intern prøve.

Prøven er en bunden 7-dages hjemmeopgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Sidetæl: 7-10 sider.

Besvarelsen bedømmes af eksaminator ud fra 7-trins-skala.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion – hvad er pædagogisk psykologi?

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne forelæsning gives en introduktion til pædagogisk psykologi, de problemstillinger der behandles indenfor dette område, samt hvilke praksis- og anvendelsesområder der berøres af pædagogisk-psykologiske tematikker. Forelæsningen tegner et landskab over, hvilke dele af psykologien, der trækkes på i arbejdet med pædagogisk-psykologiske problemstillinger.

Forelæsningspensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (Kapitel 1, s. 9-18) [9 s.]
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteoriene – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). [22 s.]

2. Forelæsning: Historiske, politiske og pædagogisk-psykologiske blikke på skolen som institution

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Stort set alle mennesker (i hvert fald i den privilegerede del af verden) har erfaringer med skolegang – med klasseværelser, opslagstavler, skolegårde, cykelskure, klasselærere, madpakker osv. I et historisk, politisk og pædagogisk-psykologisk perspektiv zoomer denne forelæsning ind på skolen som en helt særlig, normativ institutionel ramme omkring børns lærings- og forandringsprocesser.

Forelæsningsens pensum:

- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. [22 s.]
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) [8 s.]

Supplerende litteratur

- Gjerløff, A. K., Jacobsen, A. F., Nørgaard, E. & Ydesen, C. (2014). *Da skolen blev sin egen. 1920-1970. Dansk skolehistorie, bind 4*. Aarhus Universitetsforlag.
- Hermann, S. (2007). *Magt & oplysning. Folkeskolen 1950-2006*. Unge Pædagoger, København (Del 2, s. 57-164)
- Thejsen, T. (2006). *Kampen om folkeskolens formål. Folkeskolens formålsparagraf fra 1814 til 2006*. Udgivet på www.folkeskolen.dk [15 s.]

3. Forelæsning: Behaviorisme & kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi

2 timer v/ Noomi Matthiesen & Sarah Kirkegaard Jensen

I denne forelæsning beskriver vi behaviorismens og kognitionspsykologiens klassiske forståelser af læring, og hvad disse forståelser betyder for pædagogisk praksis. Forelæsningsen suppleres af workshop 1, hvor vi vil arbejde med Synlig Læring og feedback, som et eksempel på en nutidig pædagogisk tilgang til læring, der både trækker på logikker fra behaviorismen og kognitionspsykologien.

Forelæsningsens pensum:

- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Samfundslitteratur. 2. udgave. (kap. 2+3)
- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) [10 s.]
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag. [18 s.]

Supplerende litteratur

- Bransford, J., Brown, A. L. & Cocking, R. R. (1999). *How people learn: Brain, mind, experience, and school* (kapitel 3, s. 51-78). Washington, DC: National Academy Press. [27 s.]
- Nørby, S. (2024). Kapitel 3: Et kognitionspsykologisk perspektiv på udvikling. I: A. S. S. Lund og L. Testmann (red.), *Udviklingspsykologi i pædagogisk arbejde*. Hans Reitzels Forlag. (s. 67-94)
- Skinner, B. F. (1978). *Reflections on behaviorism and society* (s. 140-159). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. [19 s.]

4. Forelæsning: Pragmatisme med særligt henblik på Dewey

2 timer v/ Svend Brinkmann

Forelæsningen beskriver John Deweys banebrydende pædagogiske tænkning fra første halvdel af det tyvende århundrede. Der gives også en mere almen indføring i pragmatisme generelt og dens pædagogiske implikationer specifikt, ligesom der trækkes tråde til aktuelle debatter på uddannelsesområdet.

Forelæsningens pensum:

- Brinkmann, S. (2006). *John Dewey – en introduktion*. (kap. 7 "Fællesskabets pædagogik", s. 173-209) København: Hans Reitzels Forlag. [35 s.]

5. Forelæsning: Projektpædagogisk teori (Illeris) og humanistisk psykologisk læringsteori (Rogers)

2 timer v/ Casper Feilberg

Humanistisk psykologi (Rogers 1969) har i et pædagogisk historisk perspektiv bidraget med væsentlige perspektiver på den lærende, og i en dansk sammen har projektpædagogikken (Illeris, 1985, Krogh et al., 2008) siden 1970'erne introduceret pædagogiske forståelser, som den dag i dag stadig er aktuelle og nødvendige. I forelæsningen præsenteres grundbegreber og grundforståelser, og de sættes i perspektiv af den kritik, som er rettet mod disse traditioner og forståelser.

Forelæsningens pensum:

- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger [1. Indledning pp.25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper pp. 93-117. [31 s.]

{Grundlaget for at studerende kan stille emancipatoriske spørgsmål, argumenterer Illeris, er, at de får frihed til at stille kritiske spørgsmål, og kun det problemorienterede projektarbejde giver via deltagerstyringen denne magt til studerende. Videre kan man ifølge Illeris kun stille kritiske spørgsmål, hvis ens tænkning udspringer af en kritisk samfundsteori. Illeris giver i indledningen et eksempel på hans fortolkning og inspira-

tion til en sådan kritisk samfundsteori, som gør det muligt at beskrive det problemorienterede projektarbejdes pædagogiske potentiale. Andre kan anvende andre teoretiske inspirationer, men marxistisk samfundsteori er Illeris' inspirationskilde].

- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projektpædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (pp. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. [2 s.]
- Rogers, C. (1969). *Freedom to learn*. Ohio: Merrill. [pp. 157-164, 279-297. (18 sider)]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 3]
Se desuden pensumteksten Feilberg (2015, p. 56), som er oplistet under forelæsningen *Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster*, mht. projektpædagogik og Klaus Niensens kritik heraf.

6. Forelæsning: Systemisk læringsteori

2 timer v/ Martin Mølholm

Denne forelæsning introducerer til den systemiske læringsteori og ontologien om lukkede, autopoietiske (selv-skabende) systemer, og med epistemologien om at al læring er systeminterne, selvreferentielle operationer.

Teorien placerer sig inden for den del af socialkonstruktivismen der kaldes for den operative konstruktivisme, hvor skolen ses som et uddifferentieret subsystem i samfundssystemet – den står, så at sige, uden for samfundet og er dermed ikke en del af det. Der er samtidig tale om en teori der knytter an til funktionalismen, hvor handlinger forklares ud fra den funktion de har i forhold til en helhed – i forhold til systemet.

Barnet er den symbolske bro (Luhmann kalder det for det symbolsk generaliserende (kommunikations)medie) der binder skolen og samfundet sammen. Den muliggør samtalen mellem skolen og de øvrige 'systemer' i omverdenen: familien/forældrene, de forskellige politiske systemer, PPR og andre kommunale instanser, foreninger, etc., om barnets læring, udvikling og dannelse.

Forelæsningsens pensum:

- Luhmann, N. (2006). System as Difference. *Organization*, 13(1), 37–57.
<https://doi.org/10.1177/1350508406059638> [20 s.]
- Rasmussen, J. (1998). Radikal og operativ konstruktivisme, s. 120 – 137. I Bisgaard, N.J. (red.). *Pædagogiske Teorier*, 3. udgave. Værløse: Billesø & Baltzer. [18 s.]
- Dixon, R. (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4 (1), 145-166
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532> [22 s.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 4.]

Supplerende litteratur

- Luhmann, N. (2002). *Samfundets uddannelsessystem*, s. 41 – 73. København: Hans Reitzels Forlag, 2006.

- Mølholm, M. & Horsbøl, A. (accepted). United we stand, ch. 2: Analysis of form, pp. xx – xx. North Carolina: Information Age Publishing Inc.

7. Forelæsning: Vygotsky's legacy in education

2 timer v/ Paula Cavada-Hrepich

This lecture aims to explore the understanding of human cognition and learning as social and cultural rather than individual phenomena proposed by Vygotsky. In this endeavor, his central conceptualizations and further elaborations (zone of proximal development, scaffolding, semiotic mediation, double move, among others) are discussed in light of the current influences that they have in the educational and psychological theory and practice.

Forelæsningens pensum:

- Chaiklin, S., & Hedegaard, M. (2008). Radical-Local Teaching and Learning: A Cultural-Historical Perspective on Education and Children's Development. In M. Fleer, M. Hedegaard, & J. Tudge (Eds.), *Childhood Studies and the Impact of Globalization: Policies and Practices at Global and Local levels* (pp. 182-201). Taylor & Francis. World Yearbook of Education Vol. 2009 [20 s.]
- Wood, D. J., Bruner, J. S. and Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 17(2), 89-100. [12 s.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 4. p. 123-146; p. 202-123]

8. Forelæsning: Læringsteori – Situeret læring

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning præsenterer situeret læringsteori, der argumenterer for, at læring og viden er relationelt og situeret. Forelæsningen tager fat på de diskussioner, der historisk har kendetegnet situeret læringsteori, med særligt fokus på diskussionen om transfer af viden fra en praksis til en anden. Derudover skitseres aktuelle diskussioner, omkring situeret læringssteori. Start med at læse Lave (2009), dernæst Packer & Goicoechea (2000). Læs derefter Anderson et al. (1996) og Greeno's svar til dem. Grundbogen støtter læsningen af primærlitteraturen.

Forelæsningens pensum:

- Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Educational Researcher*, 25(4), 5–11. <https://doi.org/10.3102/0013189X025004005> [6 s.]
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. (12 sider)
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). [46 s.]

- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). [14 s.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur.

9. Forelæsning: Introduktion til pædagogikken i psykologien

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer til pædagogik som videnskab, og har til formål at støtte udviklingen af viden om forholdet mellem pædagogik og psykologi, jf. læringsmålet i studieordningen; "indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner". Der vil blive argumenteret for, mens psykologien er en normativ videnskab, er pædagogikkens normativitet af en anden mere eksistentiel og politisk art. Der vil være en kort introduktion til flere relevante pædagogiske tænkere, men forelæsningen vil bruge en del tid på Gert Biesta, og hans argumentation for nødvendigheden af at diskutere *formålet* med uddannelse.

Forelæsningens pensum:

Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 [13 s.]

Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curriculum Studies*, 34(6), 679-698. [19 s.]

10. Forelæsning: Det pædagogiske paradoks

2 timer v/ Bo Allesøe

Det pædagogiske paradoks har været en central del af pædagogikkens tankegods siden starten og er blevet diskuteret af stort set alle de store pædagogiske tænkere fra Rousseau og Kant til mere moderne tænkere som Benner. Paradokset er knyttet til forståelsen af læring, og vi kender det i forskellige afskygninger, at der for eksempel kan være forskel på det vi siger og det vi gør, eller at en betoning af autonomi kan føre til heteronomi. Forelæsningen vil introducere bredt til begrebet, dvs. med både tilbageblik og nutidsblik, og vi vil diskutere hvordan det kan bruges i den pædagogiske psykologi, både i forhold til andet litteratur i møder på modulet men også hvordan det konkret kan være med til at indramme, hvad man kan kalde pædagogisk psykologiske situationer eller episoder.

Forelæsningens pensum:

- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitlerne om Kant (pp. 35-50) og Benner (pp. 135-163) [43 s.]

Supplerende litteratur:

- Løvlie, L. (2007). Does paradox count in education. *Utbildning & Demokrati*, 16(3): 9-24 [15 s.]

11. Forelæsning: Dannelsesbegrebets aktualitet inden for lange videregående uddannelser

2 timer v/ Casper Feilberg

Dannelse er et af de helt centrale begreber inden for humaniora, som har en lang forhistorie og mange betydninger. Begrebet er i dag mere aktuelt end nogensinde, og det tages til indtægt for mange forskellige betydninger i den videnskabelige litteratur og i den offentlige debat. I denne forelæsning tages begrebet særligt op i forhold til folkeskole (Biesta og Klafki) samt universitetsuddannelse (Feilberg). Dannelsesbegrebet anvendes (Feilberg, Klafki) og kritiseres (Biesta) på mange forskellige måder, og forelæsningen vil give indblik i disse positioner. En af forelæsningens mål er at slå til lyd for at skelne mellem uddannelse og dannelse, da dannelsesbegrebet hermed kan tematisere ofte oversete aspekter af uddannelsesforløbet, nemlig de forhold som angår andet og mere end blot kompetencetilegnelse og erhvervsforberedelse.

Forelæsningens pensum:

- Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsesbegrebet*, fra *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, hhv. pp. 1-7 & 92-104. [Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på <https://vbn.aau.dk/da/publications/dannelsen-af-en-psykologisk-og-videnskabelig-habitus-hos-psykolog> [Dannelsesbegrebet kan 'pege på' centrale humanvidenskabelige idealer, bl.a. i form af videnskabens grænser og livets forrang; endelig præsenteres en eksistentiel-fænomenologisk fortolkning af dannelsesbegrebet som fremhæver dannelsesprocessen som en proces bestående af både selvfortabelse og genfindelse af sin egen stemme] **[20 s.]**
- Biesta, G. (2002). *Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference*. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. [Biesta præsenterer et rids af dannelsesbegrebets historie og lancerer derefter sit eget bud på de værdier, der bør fremmes i uddannelsessystemet og som dannelsesbegrebet kan tilskrives. Biesta forholder sig dog generelt meget kritisk til dannelsesbegrebet i lyset af hans poststrukturelle udgangspunkt] **[8 s.]**

Supplerende litteratur:

- Klafki, W. (2001). *Dannelsesteori og didaktik – Nye studier*. Kapitel: Anden studie: Grundtræk af et nyt almindelseskoncept. I centrum: tidstypiske nøgleproblemer (pp. 59-103). Klim. [Den tyske didaktiker Wolfgang Klafkis arbejde har været meget populært inden for bl.a. lærerkredse, idet han både fremskriver en klassisk dannelsesteori, og fremhæver konkrete undervisningsmæssige implikationer herfra. Uddraget beskriver hans senere arbejder med dannelsesteorien, der bl.a. trækker på Habermas' tre erkendelsesinteresser].

12. Forelæsning: Critical Pedagogy – Freire and Giroux

2 timer v/ Paula Cavada-Hrepich

Critical Pedagogy is a philosophy of education and a social movement that aims to understand the political nature of education. In this lecture, we will review the foundations of this philosophy mainly through the proposal of Paulo Freire and Henry Giroux. We will discuss Freire's idea of emancipation from oppression through critical consciousness, and the implications of favouring a critical, problem-posing and dialogical approach to teaching and learning. As well, we will discuss Giroux's ideas how do power, politics and knowledge connect in creating the conditions for social relations and the production of knowledge and values, in both the classroom and school.

Forelæsningens pensum

- Freire, P. (2005). Chapter two. In *Pedagogy of the oppressed* (pp.44-59). New York: Continuum. **[15 s.]**
- Giroux, H. (1983). Ideology and agency in the process of schooling. *The Journal of Education*, 165(1), 12-34. **[23 s.]**

13. Forelæsning: Hannah Arendts pædagogiske tænkning

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Denne forelæsning introducerer kort til Hannah Arendts liv og tænkning som politisk filosof. Forelæsningens primære fokus er på hendes forståelse af uddannelse, opdragelse og pædagogik. Hendes centrale pointe er, at voksne har en dobbelt opgave, nemlig at føre de nytillkommende (børn) ind i en verden, der allerede eksisterer, og samtidig at give plads til barnets nye begyndelser. Hendes pædagogik handler således om forholdet mellem det gamle og det nye. Hun kan læses som en kritiker af en børnecentreret humanistisk psykologi. Læs gerne kapitlet af Korsgaard først, da det hjælper med at forstå primæreteksten.

Forelæsningens pensum:

- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. **[32 s.]**
- Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. **[24 s.]**

14. Forelæsning: Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster

2 timer v/ Casper Feilberg

Følelser og magt er en uomgængelig del af uddannelseskontekster. To grundlæggende forskellige perspektiver præsenteres; et psykoanalytisk perspektiv på følelsernes betydning for læring, og en eksistentiel-fænomenologisk analyse af magt og selvrefleksion inden for en universitetskontekst. Begge traditioner har det til fælles, at de tematiserer processer og erfaringer som går på tværs af rollerne privatperson og studerende/underviser, og vi ser sammenhænge for at fremme reel læring og dannelse.

Forelæsningens pensum:

- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. **[21.s]**
[Hvad sker der af processer i underviseren og i den studerende og i gruppen, som har betydning for transformativ læreprocesser? White præsenterer en psykoanalytisk forståelse med fokus på følelsernes betydning. For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg (2014, pp. 161ff)]
- Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78. (udkommet december 2016) **[27 s.]**
[Selvrefleksion angår et beredskab til at forholde sig selvkritisk til egen praksis, samt til anvendelsen af viden ved intervention i forhold til andre (borgere, grupper). Underviseren kan understøtte de studerendes tilegnelse af selvrefleksion ved bl.a. at interessere sig for deres motivation og faglige problemer ud fra et processuelt og psykologisk perspektiv. Dette kan opfattes som en overvågning af de studerendes adfærd og sproglige udtryk på et niveau, som er privat og ofte ukendt af personen selv. Denne praksis må derfor underkastes kritik og selvrefleksion.]
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur [Kapitel 8]

15. Forelæsning: Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv

2 timer v/ Thomas Szulevicz

I denne forelæsning belyses, hvordan uddannelsessystemet aktuelt er influeret af forskellige både postmoderne og neoliberale tendenser. Forelæsningen diskuterer, hvorledes disse tendenser påvirker pædagogisk praksis samt forståelsen af læring og pædagogik.

Forelæsningens pensum:

- Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360. **[12 s.]**
- Lyotard, J.F. (1982). *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 **[43 s.]**
- Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. 35(2), 103-116. **[13 s.]**
- Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur.

Supplerende litteratur:

- Pedersen, O. K. (2011). Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København

16. Forelæsning: Køn og pædagogisk psykologi

2 timer v/ Paula Cavada-Hrepich

Drengene klarer sig konsekvent dårligere end piger i uddannelsessystemet på nærmest alle målbare parametre. Denne forelæsning analyserer og diskuterer, hvorledes denne kønsforskel kan forstås, og der præsenteres forskellige teoretiske positioner til forståelsen af kønsforskellene. Fænomenet "12-talspiger" berøres ligeledes, og der kastes i forelæsningen kritisk lys på, hvordan der flourer mange stereotype forestillinger knyttet til køn.

Forelæsningspensum:

- Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, 4, 12, 85-93. [8 s.]
- Dumais, S.A. (2002). Cultural Capital, Gender and School Success: The Role of Habitus. *Sociology of Education*, Vol. 75 (1), 44-68. [22 s.]
- Morris, E.W. (2011). Bridging the Gap: 'Doing Gender', 'Hegemonic Masculinity', and the Educational Troubles of Boys. *Sociology Compass*, 5, 92-103. [12 s.]

17. Forelæsning: Etnicitet & uddannelse

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

Etniske minoritetselever klarer sig statistisk set vedvarende dårligt i uddannelsessystemet. I uddannelsesforskningen er der mange forskellige og modsatrettede bud på hvordan vi skal forstå betydningen af etnicitet i uddannelse. Denne forelæsning præsenterer forskellige forståelsesmæssige positioner ift. betydningen af etnicitet, men trækker overvejende på et poststrukturalistisk perspektiv på denne problemstilling, herunder de udfordringer, der knytter sig til en smal normativ forståelse af 'den gode elev', 'danskhed' samt forståelser af rigtig/forkert.

Forelæsningspensum:

- Andersen, S. C. & Thomsen, M. K. (2011). Policy Implications of Limiting Immigrant Concentration in Danish Public Schools, *Scandinavian Political Studies*, Vol. 34, No. 1, pp. 27-52. [25 s.]
- Davies, B. (2004). Introduction: Poststructuralist lines of flight in Australia. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 17(1), 3-9. doi:10.1080/0951839032000150194 [7 s.]
- Søndergaard, D. M. (2003). Subjektivering og nye identiteter – en psykologi i et pædagogisk felt. *Kvinder, Køn & Forskning*, 12(4), 31-47. [15 s.]

Supplerende pensum:

- Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, 61(5), 1-18 [17 s.]
- Rambøll Management Consulting & Andersen, S. C. (2010). *Mehmet og modkulturen. En undersøgelse af drenge med etnisk minoritetsbaggrund*. Rambøll.

18. Forelæsning: Marginalisering, ulighed & uddannelse

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen

En bestandig udfordring i uddannelsessammenhæng er marginalisering. Til trods for mange forskellige typer af indsatser er køn, etnicitet, klasse mv. til stadighed forhold, der har stor indflydelse på, hvor godt børn og unge klarer sig i uddannelsessystemet. Denne forelæsning tager fat i forskellige perspektiver på marginaliseringsprocesser i uddannelsessystemet og zoomer ind på forståelser af *ulige* deltagelsesmuligheder i uddannelsessammenhænge med et perspektiverende blik til de to forrige forelæsninger om hhv. køn og etnicitet i uddannelse.

Forelæsningens pensum:

- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. **[20 s.]**
- Nielsen, K. (1999). Praksis, habitus og livsstil: Et essay om Bourdieu, krop og kultur. I: J. Tønnes Hansen & M. Hermansen (Red.), *Sociologisk udfordring til psykologien* (s. 53-63). Aarhus, Danmark: Klim. **[10 s.]**

Supplerende pensum:

- Jensen, S. (2021). 'The Danes are rich and live in the villas; the others live in the blocks of flats': on the social and material character of diversity in children's school life in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, DOI: 10.1080/09518398.2021.1900620 **[16 s.]**
- Reay, D. (2004). 'Mostly Roughts and Toughs': Social Class, Race and Representation in Inner City Schooling, *Sociology*, Vol. 38, No. 5 (1005-1023) **[18 s.]**

19. Forelæsning: Afrunding, opsamling og evaluering

2 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Denne forelæsning tegner et overordnet landskab over feltet og trækker trådene tilbage til første forelæsning. Derudover arbejdes der på eksamensforberedelse og der afsættes tid til spørgsmål og evaluering.

20. Kollektiv feedback

1 timer v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

Oversigt over workshopdage samt tilhørende pensum

1. Behaviorisme og kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi: med 'Synlig læring' som case

2 timer v/ Noomi Matthiesen & Sarah Kirkegaard Jensen

Denne workshop ligger i forlængelse af forelæsningen om behaviorisme og kognitionspsykologi i den pædagogiske psykologi. Her vil vi kort præsentere 'Synlig læringsteori' som didak-

tisk metode til at strukturere undervisning på. Synlig læring har rødder i John Hatties meta-analyser af forskellige faktoreres effekt på læring. I workshoppen vil der være gruppearbejde omkring Synlig læring.

Workshoppens pensum:

Workshoppen tækker på pensum fra forelæsningsen om kognitionspsykologi og behaviorisme. Hvis man ønsker at vide mere om synlig læring, kan man læse den supplerende tekst nedenfor.

Supplerende pensum:

- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. [31 s.]

2. Who learns what, how and when?

3 timer (i to hold) v/ Paula Cavada-Hrepich

In this workshop, we will discuss how the different learning theories reviewed so far try to explain the complexities of learning. For this purpose, we will analyze a short video clip of a learning situation where children with different performance levels resolve a task. Guided by the questions who learns, what is being learned, how is being learned, and when is learning occurring, we will explore how different theories try to understand the learning situation of these children.

Workshops pensum:

The workshop will use the literature that students have reviewed in previous lectures.

3. At navigere i et læringsteoretisk landskab

3 timer (i to hold) v/ Sarah Kirkegaard Jensen & Noomi Matthiesen

I denne workshop zoomer vi ind på nogle af de grundlæggende problemstillinger og begreber, der ses på tværs af forskellige læringsteorier: relationen mellem subjekt og verden, teoriernes forståelse af forandring, læringens paradoks, dualisme og antidualisme, hvordan viden skal forstås mv.

Workshops pensum:

Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Der trækkes på hele pensum.

4. Etnicitet, ulighed & marginalisering i uddannelsessystemet

3 timer (i to hold) v/ Noomi Matthiesen & Sarah Kirkegaard Jensen

Workshoppen tager udgangspunkt i en case omkring etnicitet og marginalisering i skolen. Gruppearbejde og diskussioner i plenum vil omhandle marginaliseringsprocesser, og hvordan man kan forstå læringsbetingelserne for eleverne i casen. Pensum til arbejdet vil derfor være pensum fra forelæsningserne om marginalisering og etnicitet, såvel som alle forelæsnings-
ger om læringsteori.

Workshops pensum:

Pensum til arbejdet vil være pensum fra forelæsningserne om marginalisering og etnicitet, såvel som alle forelæsnings-
ger om læringsteori.

5. Trivsel i uddannelsessystemet – mål og måling

3 timer (i to hold) v/ Marie Rytter

I denne workshop beskæftiger vi os med, hvordan børn og unges (mis)trivsel håndteres i den pædagogiske praksis.

Workshoppen har afsæt i det forhold, at trivsel har fået en officiel plads i folkeskolen – der er et overordnet mål om øget trivsel for eleverne, og der foretages nationale målinger af denne trivsel.

På workshoppen diskuteres:

- Trivselsforståelser i feltet mellem psykologi, pædagogik og sociologi.
- Evaluering af trivsel – hvordan, hvorfor og med hvilke implikationer?
- Mødet med mistro – handlemuligheder hos den professionelle.

Workshops pensum:

Workshoppen vil, udover nedenstående tekster, forsøge at perspektivere til forskellige dele af pensum.

Pensumtekster

- Ereaud, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. **[22 s.]**
- Hermansen, S. (2024): Et trivselsbegreb uden hæmninger og hængsel. *Børn og Un-
ges trivsel*. Aarhus: Kvan, nr 128 (pp. 7-14) **[7 s.]**

Supplerende tekster

- Simovska, V., O'Toole, C. (2021): The Making of Wellbeing Measurement: A (Kind of) Study: *Protocol Outlines – Critical Practice Studies*, Vol. 22, nr. 1 (pp. 169-194) **[25 s.]**
- Vallgård, K., Nyvang, C. (2018) Lykkeimperativet i folkeskolen. *Affekter og Følelser*. Aarhus: Tidsskrift for professionsstudier (pp. 16-22) **[6 s.]**

6. Problemorienteret analyse af aktuelle pædagogisk-psykologiske problemstillinger

3 timer (i to hold) v/ Casper Feilberg

Gruppearbejdet organiseres ved at man vælger sig ind på afgrænsede cases eller problemstillinger, eller på åbne og selvdefinerede problemfelter, som man er optaget af, og som man ønsker at analysere og diskutere via pædagogisk-psykologisk teori. Man har altså mulighed for selv at vælge de nærmere eksempler og observationer, som danner grundlag for de faglige diskussioner: herved er arbejdet problemorienteret og gruppeorganiseret. Gruppens refleksioner deles via et resumé på Moodle, og vi samler op i plenum.

Workshops pensum:

Gruppearbejdet forudsætter ikke at specifikke tekster er læst på forhånd. Workshoppen gør det bl.a. muligt at inddrage projektpædagogisk, dannelsesteoretisk og psykoanalytisk teori, afhængig af problemstillingen, men afhængig af problemstillingen er anden pensum også aktuelt at inddrage.

Samlet pensum til kursusmodulet:

Bøger:

Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Samfundslitteratur s. 9-245. **[236 s.]**

Tekster:

Andersen, S. C. & Thomsen, M. K. (2011). Policy Implications of Limiting Immigrant Concentration in Danish Public Schools, *Scandinavian Political Studies*, Vol. 34, No. 1, pp. 27-52. **[25 s.]**

Arendt, H. (2021). Krisen i skolesystemet og pædagogikken. Kap. 1. I: *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 7-31). Aarhus: KLIM. **[24 s.]**

Anderson, J., Reder, L., & Simon, H. (1996). Situated Learning and Education. *Educational Researcher*. 25(4), 5–11. <https://doi.org/10.3102/0013189X025004005%20> **[6 s.]**

Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46. doi:10.1007/s11092-008-9064-9 **[13 s.]**

Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education*. 21, 343–351. **[9 s.]**

Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360. **[12 s.]**

Brinkmann, S. (2006). *John Dewey – en introduktion*. (kap. 7 "Fællesskabets pædagogik", s. 173-209) København: Hans Reitzels Forlag. **[35 s.]**

Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4(12) 85-93. **[8 s.]**

Chaiklin, S., & Hedegaard, M. (2008). Radical-Local Teaching and Learning: A Cultural-Historical Perspective on Education and Children's Development. In M. Flear, M. Hedegaard, & J. Tudge (Eds.), *Childhood Studies and the Impact of Globalization: Policies and Practices at Global and Local levels* (pp. 182-201). Taylor & Francis. World Yearbook of Education Vol. 2009 **[20 s.]**

- Davies, B. (2004). Introduction: Poststructuralist lines of flight in Australia. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 17(1), 3-9.
doi:10.1080/0951839032000150194 [7 s.]
- Dixon, R. (2007). Systemic Thinking: A Framework for Research into Complex Psychosocial Problems. *Qualitative Research in Psychology*. 4 (1), 145-166
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14780880701473532> [22 s.]
- Dumais, S.A. (2002). Cultural Capital, Gender and School Success: The Role of Habitus. *Sociology of Education*. 75(1), 44-68. [22 s.]
- Ereaut, G., & Whiting, R. (2008). What do we mean by 'wellbeing' and why might it matter? London: Department for Children, Schools and Families. [22 s.]
- Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsesbegrebet*, fra Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende, hhv. pp. 1-7 & 92-104. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på <https://vbn.aau.dk/da/publications/dannelsen-af-en-psykologisk-og-videnskabelig-habitus-hos-psykolog> [20 s.]
- Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, 2, 42- 78. (udkommet december 2016) [27 s.]
- Freire, P. (2005). Chapter two. In *Pedagogy of the oppressed* (pp.44-59). New York: Continuum. [15 s.]
- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2012). Samfundets børn. Civilisering, barnesyn og institutionalisering (s. 39-61). I: L. Gilliam og E. Gulløv (red.), *Civiliserende institutioner. Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag. [22 s.]
- Giroux, H. (1983). Ideology and agency in the process of schooling. *The Journal of Education*, 165(1), 12-34. [23 s.]
- Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1), 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. [12 s.]
- Hermansen, S. (2024): Et trivselsbegreb uden hæmninger og hængsel. Børn og Unges trivsel. Aarhus: Kvan, nr 128 (pp. 7-14) [7 s.]
- Illeris, K. (1985 [1981]). *Modkvalificeringens pædagogik – problemorientering, deltagerstyring og eksemplarisk indlæring*. (2. oplag, nyt forord). København: Unge Pædagoger [1. Indledning p.25-34, 4. Grundlæggende didaktiske principper pp. 93-117. [31 s.]
- Jackson, P. W. (1990[1968]). *Life in Classrooms*. New York: Teachers College Press (Første del af kapitel 1, 'The Daily Grind', s. 3-11) [8 s.]
- Korsgaard, M.T. (2021). Nye begyndelser -efterskrift. I: H. Arendt (2021). *Krisen i skolesystemet og pædagogikken - og andre pædagogiske tekster*. (s. 121-153) Aarhus: KLIM. [32 s.]
- Krogh, L., Olsen, J. B., & Rasmussen, P. (2008). Indledning. I: L. Krogh, J.B. Olsen & P. Rasmussen (red.), *Projekt pædagogik: perspektiver fra Aalborg Universitet* (pp. 9-10). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. [2 s.]
- Lave, J. & Wenger, E. (1999). Situeret Læring og andre tekster. Hans Reitzels Forlag. Kap. 1, 2 & 4 (s. 31-54 & 77-100). [46 s.]
- Luhmann, N. (2006). System as Difference. *Organization*, 13(1), 37–57.
<https://doi.org/10.1177/1350508406059638> [20 s.]
- Lyotard, J.F. (1982). *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 [43 s.]

- Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*. 65, 1-20. **[20 s.]**
- Morris, E.W. (2011). Bridging the Gap: 'Doing Gender', 'Hegemonic Masculinity', and the Educational Troubles of Boys. *Sociology Compass*, 5, 92-103. **[12 s.]**
- Nielsen, K. (1999). Praxis, habitus og livsstil: Et essay om Bourdieu, krop og kultur. I: J. Tønnes Hansen & M. Hermansen (Red.), *Sociologisk udfordring til psykologien* (s. 53-63). Aarhus, Danmark: Klim. **[10 s.]**
- Oelkers, J. (2002). Rousseau and the image of 'modern education'. *Journal of Curriculum Studies*, 34(6), 679-698. **[19 s.]**
- Oettingen, A. (2001). Det pædagogiske paradoks. Klim. Kapitelne om Kant (pp. 35-50) og Benner (pp. 135-163) **[43 s.]**
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4), 227-241. **[14 s.]**
- Piaget, J. (2003[1964]). Part 1: Cognitive Development in Children: Piaget. Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, Vol. 40, Supplement (s. 8-18) **[10 s.]**
- Rasmussen, J. (1998). Radikal og operativ konstruktivisme, s. 120 – 137. I Bisgaard, N.J. (red.). *Pædagogiske Teorier*, 3. udgave. Værløse: Billesø & Baltzer. **[18 s.]**
- Rogers, C. (1969). Freedom to learn. Ohio: Merrill. pp. 157-164, 279-297. **[18 s.]**
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag. **[18 s.]**
- Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. 35(2), 103-116. **[13 s.]**
- Søndergaard, D. M. (2003). Subjektivitet og nye identiteter – en psykologi i et pædagogisk felt. *Kvinder, Køn & Forskning*, 12(4), 31-47 **[15 s.]**
- White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about': W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. **[21 s.]**
- Wiberg, M. & Qvortrup, A. (2013). Kapitel 2: Læringsteoriene – hvad teoretiserer de over? I: A. Qvortrup og M. Wiberg (red.), *Læringsteori og didaktik*. Hans Reitzels Forlag (s. 49-71). **[22 s.]**
- Wood, D. J., Bruner, J. S. and Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 17(2), 89-100. **[12 s.]**

I alt: 1.034 sider

3. semester

Introduktion til arbejds- og organisationspsykologi (5 ECTS)

Introduktion til arbejds- og organisationspsykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Arbejds- og organisationspsykologi
Modultitel engelsk: Work and organizational Psychology
ECTS: 5

Placering

3. semester KA-sidefag

Modulansvarlig

Thomas Borchmann borchman@ikp.aau.dk

Undervisere

Thomas Borchmann (TB), borchman@ikp.aau.dk
Charlotte Wegener (CW) wegener@ikp.aau.dk
Tanja Kirkegaard (TK) tanja@ikp.aau.dk
Poul Bonde Jensen (PBJ)

Seminarholdere

Søren Lindhardt Jensen linhardt@ikp.aau.dk

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for arbejds- og organisationspsykologien herunder teorier om individers og gruppers adfærd, identitet og emotioner i relation til arbejdet og organisationen.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale psykologiske teorier og begreber vedrørende arbejdets organisering organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi
- centrale teorier og empiri indenfor arbejds- og organisationspsykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af arbejdets organisering organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- at identificere, analysere og vurdere problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt i teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet

Kommenterede [F1]: Mangler der link til modulet her? Venligst tjek

Kommenterede [F2R1]: lilla

- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor arbejds- og organisationspsykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle og diskutere forskningsbaseret arbejds- og organisationspsykologisk viden i faglige sammenhænge

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.
- selvstændigt at kunne tage ansvar for egen videre faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation- og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kursusmodulet består af 18 timers forelæsning og 6 timers seminar undervisning – hertil forventes 110 timers hjemmearbejde i form af hhv. forberedelse og efterbearbejdelse af undervisning samt eksamensforberedelse

Aktivitet	Timer
9 forelæsninger à 2 timer	18
3 seminar gange à 2 timer	6
Læsning og forberedelse	110
Eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 9

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 6

Antal seminarhold: 1

Deltagere

3. semester KA-sidefag samlæst med 5 semester ba

Modulaktiviteter

Kur- sus- gang	Varig- hed	Tema/Emne	Forelæ- ser	Tekster
1 + 2	2 x 2 timer	Arbejds- og organisationssyn	TB	1 - 4
3 + 4	2 x 2 timer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme	TB	5 – 8 21 - 24
5 + 6	2 x 2 timer	Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personligvækst orienteringen	TB	5 + 9 5 + 10 – 20
7	2 ti- mer	Arbejdsopgaver i en HR-afdeling	PBJ	Intet pen- sum
8	2 timer	Organisatorisk kultur	TK	22-24
9	2 ti- mer	Følelser og magt i organisationer	TK & CW	25 - 27

Seminar 1	2 ti- mer	Case: Taylorisme – karakteristika og konsekvenser	SL
Seminar 2	2 ti- mer	Case: Sindelagspåvirkning – gevinster og mulige tab	SL
Seminar 3	2 ti- mer	Eksamensgennemgang og spørgetime	SL

Eksamen

Mundtlig eksamen.

Prøven er individuel.

Prøven foregår som en samtale mellem den studerende, eksaminator og intern censor.

Samtalen indledes med en mundtlig præsentation på maksimalt 5 minutter med udgangspunkt i et spørgsmål, som den studerende frit har udvalgt fra en liste, der er offentliggjort af eksaminator 14-17 dage før eksamen. Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Normeret prøvetid: 30 minutter inklusive votering og karaktergivning.

Pensumramme: 500 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og intern censor.

Prøvens omfang: 5 ECTS-point.

Vurderingskriterierne er angivet i Universitetets eksamensordning

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. og 2. forelæsning: Arbejds- og organisationssyn

4 timer v/ Thomas Borchmann

På forelæsningen introduceres til faget samt til forskellige perspektiver på arbejde og organisationer

Litteratur (1-4)

- Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper.
- Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). The Academy of Management Annals of Organization and Management, Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet)
- Morgan, G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. Administrative Science Quarterly, Vol. 25. Issue 4 – 605 – 622
- Standing, G. (2016) The Precariat. Kap. 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (p. 1-28)

3 og 4. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse, medarbejder-motivation og medarbejderkontrol: Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På tredje og fjerde forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Scientific management/Taylorisme og moderne gennemslag af Scientific management/Taylorisme

Litteratur (5-12):

- Sabro, K. E. (1984) Organisationsteori. Kap. 1 i (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard.
- Taylor, F.W. (1999). Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.
- Braverman, H. (1974) Kap. 4. Scientific Management i bogen Labour and Monopoly Capital
- Leidener, R. (1993) Kap. 2. How can work on people be routinized i bogen Fast Food Fast Talk. University of California Press (p 24 – 43)
- Chan, J et al. (2020) Kap. 4. Managing Foxconn i bogen Dying for an Iphone. London: Pluto press (48- 69)
- Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (p. 41 – 72)
- Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals I bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press.
- Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson (2010) Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era *Social Problems* Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447

5 og 6. forelæsning: Forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejder-

motivation og medarbejderkontrol: Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

2 x 2 timer v/ Thomas Borchmann

På fjerde og femte forelæsning introduceres til forskellige forskrifter for arbejdsorganisering, ledelse og medarbejdermotivation og medarbejderkontrol. Der sættes særligt fokus på Human-relationskolen og Personlig-vækst orienteringen

Litteratur (5+13 - 21):

- Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.
- Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.
- Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3, pp. 419-430
- Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i Engineering Culture - Control and commitment in a High-tech Cooperation. Philadelphia: Temple University press (p. 1-25)
- Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. Tidsskrift for arbejdsliv, 2002
- Fleming, P & A. Sturdy, (2009) "'Just be yourself!': Towards neo-normative control in organisations?", Employee Relations, Vol. 31 Issue: 6, pp.569-583, <https://doi.org/10.1108/01425450910991730>
- McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28.
- Bass, B. (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. Organizational Dynamics. Vol 18. 19 – 31
- Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. Journal of Management studies 36:5 1999

Kommenterede [F3]: Fornavn?

Kommenterede [F4R3]: Venligst anvend APA

Kommenterede [F5R3]: Rød

7. forelæsning: Arbejdsopgaver i en HR-afdeling

2 timer v/ Poul Bonde Jensen

På forelæsningen sættes fokus på typiske arbejdsopgaver i en HR – afdeling samt skiftende dagsordenstemaer og udviklinger heri

Litteratur:

- Der er ikke knyttet litteratur til forelæsningsgangen

8. forelæsning: Organisatorisk kultur

2 timer v/ Tanja Kirkegård

På forelæsningen sættes fokus på organisatorisk kultur

Litteratur: (22 –24)

- Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. *The Oxford handbook of management*, 103-126. [23 s.]
- Smollan, R.K.& Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. *Journal of change management* 9 (4), 435-457 [22 s.]

- Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. *Nordic Psychology*, 68(1), 12-29. [19 s.]

9. forelæsning: Følelser og magt i organisationer
2 timer v/ Tanja Kirkegård & Charlotte Wegener

På forelæsningen sættes fokus på følelser og magt i organisationer

Litteratur: (25 – 27)

- Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. *The Oxford handbook of management*, 783-804. [21 s.]
- Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. *Annual Review of Psychology*. 74; 489-517. [28 s.]
- Elmholdt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: *Følelser i ledelse*, Århus: Forlaget Klim (side 25 –45). [20 s.]

Litteratur til kursusmodulet i Arbejds- og organisationspsykologi		
Tema: Arbejds- og organisationssyn		
1	Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. Udlægges som PDF	22 sider
2	Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). <i>The Academy of Management Annals of Organization and Management</i> , Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154 (1-27 i kompendiet)	27 sider
3	Morgan.G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. <i>Administrative Science Quarterly</i> , Vol. 25 . Issue 4 – 605 – 622	17 sider
4	Standing, G. (2016) The Precariat. Kap 1 i bogen The Precariat. London: Bloomsbury (p. 1-28)	28 sider
Tema: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol		
5	Organisationsteori I (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) <i>Arbejdspsykologi: arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation</i> . Munksgaard.	14 sider
6	Taylor, F.W. (1999). <i>Scientific management</i> . I: Clark; Chandler & Barry. <i>Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	5 sider
7	Braverman, H. (1974) Kap. 4. <i>Scientific Management</i> i bogen <i>Labour and Monopoly Capital</i>	26 sider
8	Chan, J et al (2020) Kap. 4. <i>Managing Foxconn</i> i bogen <i>Dying for an Iphone</i> . London: Pluto press (48- 69)	21 sider
9	Leidener, R. (1993) Kap. 2. <i>How can work on people be routinized</i> i bogen <i>Fast Food Fast Talk</i> . University of California Press (p 24 – 43)	19 sider

10	Callum, C. (2020) Kap. 3. The system of Control i bogen Riding for Deliveroo. Cambridge: Polity Press (p. 41 – 72)	31 sider
11	Healey, M. (2020) Kap 4. Alienation and work: ICT professionals I bogen Marx and Digital Machines: Alienation, Technology, Capitalism. London: University of Westminster Press. (p. 39 – 57)	18 sider
12	Martha Crowley, Daniel Tope, Lindsey Joyce Chamberlain and Randy Hodson: Neo-Taylorism at Work: Occupational Change in the Post-Fordist Era <i>Social Problems</i> Vol. 57, No. 3 (August 2010), pp. 421-447	26 sider
13	Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	12 sider
14	Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	9 sider
15	McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. <i>Management Review</i> , 46, 22-28.	8 sider
16	Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, <i>The Academy of Management Review</i> , Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), pp. 419-430	11 sider
17	Bass, B (1990) From Transactional to Transformational leadership: learning to share the vision. <i>Organizational Dynamics</i> . Vol 18. 19 - 31	12 sider
18	Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. <i>Journal of Management studies</i> 36:5 1999	23 sider
19	Kunda, G. (2006) Culture and Organization. Kap 1 i Engineering Culture - Control and committent in a High-tech Cooperation. Philadelphia: Temple University press (p. 1- 25)	25 sider
20	Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld. <i>Tidsskrift for arbejdsliv</i> , 2002	18 sider
21	Fleming, P & A. Sturdy, (2009) ""Just be yourself!": Towards neo-normative control in organisations?", <i>Employee Relations</i> , Vol. 31 Issue: 6, pp.569-583, https://doi.org/10.1108/01425450910991730	14 sider
Tema: Kultur, Følelser og Magt		
22	Alvesson, M., Kärreman, D., & Ybema, S. (2017). Studying culture in organizations. <i>The Oxford handbook of management</i> , 103-126.	23 sider
23	Smollan, R.K.& Sayers, J.G. (2009). Organizational culture, change and emotions: A qualitative study. <i>Journal of change management</i> 9 (4), 435-457	22 sider
24	Kirkegaard, T., & Brinkmann, S. (2016). "Which coping strategies does the working environment offer you?" A field study of the distributed nature of stress and coping. <i>Nordic Psychology</i> , 68(1), 12-29.	19 sider
25	Ashkanasy, N.M., & Humphrey, R.H. (2014). Leadership and Emotion: A Multilevel Perspective. <i>The Oxford handbook of management</i> , 783-804.	21 sider

26	Elfenbein, H.A. (2023). Emotions in Organizations: Theory and Practice. <i>Annual Review of Psychology</i> . 74; 489-517.	28 sider
27	Elmholdt, C. (2011). Autentisk ledelse i den emotionelle organisation. I: <i>Følelser i ledelse</i> , Århus: Forlaget Klim (side 25 –45).	20 sider
		I alt 519 sider

Modulbeskrivelse for Biologisk Psykologi

Biologisk psykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Biologisk Psykologi

Modultitel engelsk: Biological Psychology

ECTS: 10

Placering:

3. semester KA Sidefag; samlæst med 3. semester (Bacheloruddannelsen i Psykologi)

Modulansvarlig

Casper Schmidt, CS (casc@ikp.aau.dk)

Undervisere

Ane Søndergaard Thomsen, AST (anest@ikp.aau.dk)

Jørn Ry Hansen, JRH, (ryhansen@ikp.aau.dk)

Nik Kharlamov, NK (nik@ikp.aau.dk)

Casper Schmidt, CS (casc@ikp.aau.dk)

Laura Petrini, LP (lap@hst.aau.dk)

Seminarholdere

Nik Kharlamov hold 1 – NK – nik@ikp.aau.dk

Casper Schmidt hold 2 – CS – casc@ikp.aau.dk

Laura Petrini hold 3 – LP – lap@ikp.aau.dk

Nik Kharlamov hold 4 – NK – nik@ikp.aau.dk

Nik Kharlamov hold 5 – NK – nik@ikp.aau.dk

Type og sprog

Angivelse af modulets type: kursusmodul

Angivelse af sprog: Dansk og Engelsk

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater om psykens biologiske grundlag og de dertil knyttede videnskabelige begreber i videnskabshistorisk belysning. Faget omfatter følgende to elementer:

1. neuropsykologi og øvrige psykologisk relevante aspekter af neurovidenskab og neurobiologi
2. evolutionær psykologi samt antropogenesen

Modulet omfatter bl.a. en indføring i disse emner:

- centrale problemstillinger vedrørende psykens biologiske grundlag
- nervesystemets opbygning, udvikling, funktion og cellulære grundlag
- psykologiske funktioners neurale korrelat og evt. lokalisering
- sansernes og hjernens rolle i perception
- det neurologiske grundlag for hukommelse og læring
- biologiske faktorer involveret i emotion og motivation
- eksekutive funktioner i hjernen, og nervesystemets rolle i motorisk aktivitet
- centrale neurovidenskabelige forskningsmetoder - basal
- indlæringsmekanismers psykologi og biologi
- de psykologiske funktioners biologiske evolution, og specifikke forhold vedr. den evolutionære udvikling af den menneskelige psyke

Læringsmål

Viden

Den studerende skal gennem modulet opnå viden om og forståelse af:

- nervesystemet og hjernen
- centrale teorier og metoder indenfor neurovidenskab og evolutionær psykologi samt
- udvalgte dele indenfor læringsmekanismer og syndromer i klinisk neuropsykologi

Færdigheder

Den studerende skal gennem modulet opnå færdigheder i:

- at identificere, formulere og vurdere væsentlige og relevante biologisk-psykologiske problemstillinger
- at analysere, diskutere og reflektere over problemstillingerne under inddragelse af teori og evidens
- at identificere og vurdere formål, design, og fund i udvalgte empiriske undersøgelser
- at anvende teori og empiri i kritisk diskussion vedr. centrale fænomener inden for den biologiske psykologi samt
- at formidle biologisk-psykologiske indsigter i faglige og tværfaglige sammenhænge

Kompetencer

Den studerende skal gennem modulet opnå kompetencer til:

- at knytte teori og empiri til praktiske, konkrete og dagligdags problemstillinger og
- at indgå selvstændigt i fagligt og tværfagligt samarbejde

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

The module is very much interconnected with the modules of cognitive psychology and developmental psychology. Here we can provide the neurobiological bases for understanding many cognitive abilities (e.g., memory, attention, language, etc.) that we use every day and how these abilities have developed while we age and become adults.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 timer 1 forelæsning à 4 timer	40
Midtvejsevaluering	2
5 seminargange à 2 timer	10
Læsning og forberedelse	215
Eksamen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 20 x 2

Antal seminar timer: 5 x 2

Antal seminarhold: 5

Deltagere

3. semesters studerende på bacheloruddannelsen i Psykologi - samlæst med sidefagsstuderende

Deltagerforudsætninger

Der kræves gode dansk- og engelskkundskaber for at følge forelæsninger og læse pensum. Det anbefales at have gennemført 1. og 2. semester af psykologiuddannelsen. Det anbefales at have tilegnet sig kompetencer ift. organisering og strukturering af selvstændigt arbejde og læsning af akademisk litteratur. Det anbefales at studerende danner studiegrupper.

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Modulet består samlet set af 19 forelæsninger (på både dansk og engelske), 5 seminarer (på både dansk og engelsk) og en synopsis-eksamen, der skal forsvares mundtligt i slutningen af semestret. Der lægges vægt på den studerendes evner udi kritisk tænkning, dialog om centrale spørgsmål indenfor biologisk psykologi på en given problemstilling. Ved at deltage i forelæsninger, seminarer og eksamen forventes det, at den studerende opnår viden om centrale grundlæggende mekanismer indenfor biologisk psykologi – der kan diskuteres, anvendes og reflekteres over.

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Underviser/ Seminarholder
1. Forelæsning	2 x 45 min.	Introduction to Biological Psychology	Laura Petrini
2. Forelæsning	4 x 45 min.	Evolutionær Psykologi – Evolutionspsykologiens udvikling og evidens, samspil mellem gener og miljø, selektionsmekanismer	Ane S. Thomsen
3. Forelæsning	2 x 45 min.	Basic principles of neuroanatomy	Laura Petrini
4. Forelæsning	2 x 45 min.	Basic principles of neurophysiology	Laura Petrini
5. forelæsning	2 x 45 min.	<u>Sansesystemer og perception</u>	Nik Kharlamov
6. Forelæsning	2 x 45 min.	Mechanisms of Brain Evolution and Plasticity	Laura Petrini
1. Seminar	2 x 45 min.	Alle 5 seminarhold skemalægges med 2 timer	JRH/CS/LP/NK
7. Forelæsning	2 x 45 min.	Evolutionær Psykologi - Social udvikling og Social adfærd	Ane S. Thomsen
8. Forelæsning	2 x 45 min.	<u>Læring og hukommelse</u>	Nik Kharlamov
9. Forelæsning	2 x 45 min.	Søvn, drømme og døgnrytme	Jørn Ry Hansen
10. Forelæsning	2 x 45 min.	Sprog og hjerne lateralisering	Jørn Ry Hansen
11. Forelæsning	2 x 45 min.	Evolutionær Psykologi: Kognition og Sprog	Ane S. Thomsen
2. Seminar	2 x 45 min.	Alle 5 seminarhold skemalægges med 2 timer	JRH/CS/LP/NK
12. Forelæsning	2 x 45 min.	The Biopsychology of Emotions	Laura Petrini
13. Forelæsning	2 x 45 min.	Pain and the Neurobiology of Placebo	Laura Petrini

Midtvejsevaluering	2 x 45 min.		
3. Seminar	2 x 45 min.	Alle 5 seminarhold skemalægges med 2 timer	JRH/CS/LP/NK
14. Forelæsning	2 x 45 min.	Evolutionær Psykologi - Emotioner og psykopatologi	Ane S. Thomsen
15. Forelæsning	2 x 45 min.	Hormoner og Sex	Nik Kharlamov
16. Forelæsning	2 x 45 min.	Terapi vs. Medicin	Ane S. Thomsen
4. Seminar	2 x 45 min.	Alle 5 seminarhold skemalægges med 2 timer	JRH/CS/LP/NK
17. Forelæsning	2 x 45 min.	The Biopsychology of Psychiatric Disorders	Nik Kharlamov
18. Forelæsning	2 x 45 min.	Hjernens belønningssystem	Casper Schmidt
19. Forelæsning	2 x 45 min.	Afhængighed + afsluttende bemærkninger	Casper Schmidt
5. Seminar	2 x 45 min.	Alle 5 seminarhold skemalægges med 2 timer	JRH/CS/LP/NK

Eksamen

Mundtlig på baggrund af synopsis.

Prøven er individuel.

Prøven er en synopsisprøve. Synopsis udarbejdes i relation til pensum.

En synopsis er en kort, fokuseret akademisk tekst, der opridser en problemstilling og en analyse af den som forberedelse til en efterfølgende faglig drøftelse. Ved den mundtlige eksamen holder den studerende et oplæg i maksimalt 5 minutter. Den efterfølgende diskussion tager udgangspunkt i det skriftlige arbejde.

Eksaminator inddrager også pensummateriale, som ikke har været berørt i synopsis.

Der gives karakter på grundlag af den samlede præstation.

Sidetæl for synopsis: 1-3 sider.

Normeret prøvetid: 30 minutter inklusive votering og karaktergivning.

Prøven bedømmes af eksaminator og ekstern censor ud fra 7-trins-skalaen.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduction to Biological Psychology

2 timer v/ *Laura Petrini*

The lecture addresses the biological explanations of behavior and the relationship between mind and brain. We will discuss and critically think about the biology of behavior in terms of traditional physiological-psychological and nature-nurture dichotomies to the modern interaction approach.

You will also learn about research methods (for example, fMRI and EEG methods) used in psychobiological research to correlate brain areas to behavior.

Forelæsningspensum:

- Pinel, J. P. J. & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapters 1 and 2 (pp. 25-71); Chapter 5 (pp. 121-150). [29 s.]

2. Forelæsning: Evolutionær Psykologi - Evolutionspsykologiens udvikling og evidens, samspil mellem gener og miljø, selektionsmekanismer

4 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Generelle evolutionære principper og mekanismer introduceres. Forelæsningen omhandler bl.a. en af de mest omdiskuterede evolutionære mekanismer, seksuel selektion, der supplerer den naturlige selektion. Endvidere diskuteres partnervalgets biologi og evolutionære psykologi.

Forelæsningens pensum:

- Workman, L., & Reader, W. (2021). *Evolutionary psychology* (4th. ed.) – Chapters 1-4 (pp. 1-112). Scher, S.J. [112 s.]
- Five Fallacies in Thinking about Evolution and Human Psychology. Unpublished. [26 s.]

3. Forelæsning: Basic principles of neuroanatomy

2 timer v/ Laura Petrini

The lecture provides a roadmap on the anatomy and functions of the nervous system. We will look at key anatomical terms and outline overall structures of the nervous system. Main topics: central and peripheral nervous systems. Major anatomical structures and functions of the brain. We will concentrate also on the cerebral cortex, which is the largest part of the mammalian central nervous system, and we will look at this structure and relation to numerous cognitive and behavioral functions.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 3 (pp. 72-96) [24 s.]
- Møller, M. & Rath, M.F. (2020) *Centralnervesystemets anatomi* (3rd ed.) FADLs Forlag, Chapter 1 (pp. 13-29). [16 s.]

4. Forelæsning: Basic principles of neurophysiology

2 timer v/ Laura Petrini

The lecture provides a general overview on cellular and molecular mechanisms in the organization of the nervous system. Main topics: cells of the nervous system, synapses, and neuronal communication. You will learn how information flows within a neuron via electrical signals, while information passes between neurons through chemical signals. We look at how neurons produce electrical signals called action potentials and then send them to their axons. Then we look at how such electrical signal allows axons terminal to release chemical messengers, called neurotransmitters, into the synapse and how synaptic transmission is

generated. This alternating series of electrical and chemical signaling underlies all neural functioning. Here, we will discuss some examples.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 4 (pp. 97-120) **[23 s.]**
- Møller, M. & Rath, M.F. (2020) *Centralnervesystemets anatomi* (3rd ed.) FADLs Forlag, Chapter 3 (pp. 45-58). **[13 s.]**

5. Forelæsning: Sansesystemer og perception

2 timer v/ Nik Kharlamov

All vores information om verdenen kommer i første omgang igennem sanser som syn, hørelse, somatosensoriske sanser samt smags- og lugtesans. De fleste af disse (undtagen lugtesans) har den samme generelle opbygning. I denne forelæsning diskuteres der de generelle principper af organisering af sansesystemer og hvordan disse muliggør kompleks perception. Desuden diskuteres der udvalgte psykiske konsekvenser af sanseforstyrrelser som synsbesvær, høretab og forstyrrelser i lugtesans. Jeg anbefaler, at I læser de første tre sider af kapitel 7 (afsnit "Principles of sensory system organisation") to gange, først inden I læser kapitel 6, og igen når I læser kapitel 7. Bemærk at afsnit om det somatosensoriske system er pensum til Lauras forelæsning om smerte, som kommer lidt senere i forløbet.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 6 (pp. 151-182), Chapter 7(pp. 183-211, except paragraph "Somatosensory system: Touch and pain", pp. 194-202) **[69 s.]**

6. Forelæsning: Mechanisms of Brain Evolution and Plasticity

2 timer v/ Laura Petrini

The lecture addresses the organization and reorganization of the brain. You will learn about the ability of the brain to change and adapt in response to learning, experience and damage. We will discuss concepts such as: "use or lose it", "neurons that fire together wire together" and relate them with neural processes (i.e.: synaptogenesis, neurogenesis, long-term potentiation). Concepts of neural plasticity and brain reorganization are discussed with examples from the sensory and motor systems.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 8 (pp. 212-235); Chapter 9 (pp. 236-257); Chapter 10 (pp. 258-286) **[51 s.]**
- Elbert T. and Rockstroh B. (2004). Reorganization of Human Cerebral Cortex: The range of changes following use and injury. *The Neuroscientist* 10 (2), pp: 129-141. **[12 s.]**

- Ramachandran V.S. and Altschuler E.L. (2009). The use of visual feedback, in particular mirror visual feedback, in restoring brain function. *Brain* 132, pp. 1693-1710. [17 s.]

7. Forelæsning: Evolutionær Psykologi - Social udvikling og social adfærd

2 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Evolutionær psykologi angribes ofte for at være ekstremt individualistisk. Ikke desto mindre er social udvikling og social adfærd intenst udforskede felter inden for den evolutionære psykologi. Mennesket tilhører en gruppe organismer, der beskrives som ultrasociale. Implikationerne af dette diskuteres i forhold til social adfærd, hvor den individuelle variation i form af personlighed diskuteres som resultat af social evolution.

Forelæsningens pensum:

- Workman, L., & Reader, W. (2021). *Evolutionary psychology* (4th. ed.) – Chapters 6-8 (pp. 137-218), 13-14 (pp. 353-415). [62 s.]

8. Forelæsning: Læring og hukommelse

2 timer v/ Nik Kharlamov

Hukommelse er et centralt aspekt af vores liv. Neuropsykologiske cases som H.M. og K.C. viser tydeligt, hvor anderledes livet bliver, når hukommelsen er forstyrret. De viser også, at hukommelsen ikke er én samlet, "holistisk" størrelse, men en kompleks sammensætning af delvist uafhængige systemer. I denne forelæsning diskuteres der nogle af disse systemer samt udbredte sygdomme som Alzheimers, der rammer hukommelsen. Desuden diskuteres der den såkaldte Hebb's synapse og Hebb's læring samt Long Term Potentiation (LTP), som er en af de centrale neurobiologiske processer, der danner basis for læring.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 116 (287-315) [28 s.]
- Møller, M. & Rath, M.F. (2020) *Centralnervesystemets anatomi* (3rd ed.) FADLs Forlag, Kapitel 16 (ss. 249-258). [10 s.]

9. Forelæsning: Sleep, Dreaming and Circadian Rhythms

2 timer v/ Jørn Ry Hansen

The lecture addresses the functions of sleep and dreams. Why do we sleep and why do we sleep when we do it? It also relates the role of circadian rhythms in sleep cycles. The lecture discusses the stages of sleep and the effects of sleep deprivation on cognitive functions.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 14 (pp. 371-403) [33 s.]

10. Forelæsning: Language, Components, and Lateralization

2 timer v/ Jørn Ry Hansen

The first part of the lecture addresses how several functional abilities can be related with the left and right hemispheres, bringing examples from experimental and brain disorders. We also look at how the hemispheres interact. The second part of the lecture deals with the localization of different parts of the language system in the brain and how these parts interact with each other and with other brain areas. It further addresses acquired language disorders and aphasias.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 16 (pp. 431-460). [30 s.]

11. Forelæsning: Evolutionær Psykologi – Kognition og sprog

2 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Forelæsningen introducerer det klassiske spørgsmål om medfødtthed hvad angår specielt kognitive kapaciteter. Desuden behandles tænkningens og sprogets evolutionære udvikling.

Forelæsningens pensum:

- Workman, L., & Reader, W. (2021). *Evolutionary psychology* (4th. ed.) – Chapters 5 (pp. 113-136), 9-10 (217-283). [66 s.]

12. Forelæsning: The Biopsychology of Emotions

2 timer v/ Laura Petrini

The lecture introduces the biopsychology of emotions and motivation. The lecture reviews the classic discoveries and then discusses the role of the neural mechanisms involved in emotional and motivation experiences. We will discuss the major biopsychological theories of emotions and their relationship with the autonomic nervous system. Discuss the role of facial expressions on emotions. We will also look at the neural mechanisms of emotions and the cognitive neuroscience approach to the study of emotions (the role of medial prefrontal cortex and theories on emotional lateralization will be presented). You will learn about fear and fear conditioning experiments conducted by LeDoux and colleagues in relation to the amygdala and how these studies can contribute to our understanding of different emotional pathways in the brain.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 15 (pp. 404-430); Chapter 17 (pp. 461-483); Chapter 18 (pp. 484-508). [25 s.]

13. Forelæsning: Pain and the Neurobiology of Placebo

2 timer v/ Laura Petrini

The lecture introduces you to the complex experience of pain. You will learn that pain is not only the result of the activation of the sensory system but also the emotional system. We will learn that pain can be modulated by cognitive and emotional factors (mood, attention, expectations, etc.), making the pain experience a good example of mind-body interaction. You will learn about the descending modulatory pain control and the activation of the endogenous opioids system (endorphins) in the periaqueductal grey (PAG) for pain suppression, and how this system can be activated using placebo (placebo analgesia).

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 7 (Paragraph "Somatosensory system: Touch and pain", pp. 194-202) [9]
- Medoff ZM & Colloca L (2015). Placebo analgesia: understanding the mechanisms. *Pain Management* 5 (2), 89-96. [8]

14. Forelæsning: Evolutionær Psykologi – Emotioner og Psykopatologi

2 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Forelæsningen omhandler emotioner i et evolutionært perspektiv, herunder hvilke funktioner de kan have haft. Derudover ser vi på evolutionære vinkler på psykopatologi og mange "moderne" lidelser. Hvorfor har evolutionen fx ikke bortselekeret lidelseme, når de har så store omkostninger for os?

Forelæsningens pensum:

- Workman, L., & Reader, W. (2021). *Evolutionary psychology* (4th. ed.) – Chapters 11-12.

15. Forelæsning: Hormones and Sex

2 timer v/ Nik Kharlamov

The lecture introduces you to general principles of the neuroendocrine system and function. The cells of our body use chemicals to communicate, including an extensive array of hormones. Changes in hormone levels can produce changes in brain function, that can be reflected in changes in cognitive abilities, emotions, our appetite for food, drink and sex. The lecture will discuss major hormones, their anatomical sources, their physiological actions, and their effects on sex behaviors. Shamay-Tsoory and Abu-Akel (2016) is a review of effects of a widely discussed and much-misunderstood hormone, oxytocin (sometimes called the "hug hormone" or "love hormone"). This review gives a sense of how researchers in biopsychology approach such loud hypotheses—namely, with much caution, and searching for a concrete mechanism behind its function. As you will see, their suggestion is that oxytocin

strongly relates to salience—a term associated with attention and its mechanisms. The article names many different brain regions at a level more detailed than we cover in this course; as you read it, try to keep a track of the general class of what's being talked about (hormone and/or neurotransmitter, receptor, relatively large brain regions). For example, you don't need to learn by heart the exact numbers that identify oxytocin receptor genes—just recognize that it's about genes coding for receptors for oxytocin, and that such genes can vary among different people (and both genes and receptors are concepts extensively discussed in our course). I will also provide a more detailed reading guide for the article during the semester.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 13 (pp. 344-370) [26 s.]
- Shamay-Tsoory, S. G., & Abu-Akel, A. (2016). The social salience hypothesis of oxytocin. *Biological Psychiatry*, 79, 194-202. [8 s.]

16. Forelæsning: Terapi vs. Medicin

2 timer v/ Ane Søndergaard Thomsen

Med henblik på at kunne diskutere behandling af psykiske lidelser med andet sundhedspersonale går forelæsningen i dybden med de neuropsykologiske mekanismer bag og virkninger af såvel terapi som medicin med depression som eksempel. Hvad gør behandlingsformerne ved hjernen?

Forelæsningens pensum:

- DeRubeis, R.J., Siegle, G.J. & Hollon, S.D. (2008). Cognitive therapy versus medication for depression: treatment outcomes and neural mechanisms. *Nature Reviews Neuroscience*, 9 (10), 788-796. doi:10.1038/nrn2345 [9 s.]

17. Forelæsning: The Biopsychology of Psychiatric Disorders

2 timer v/ Nik Kharlamov

This lecture discusses and presents updated insights on the biological bases of psychiatric disorders. Theories about such biological bases play a major role in medication and theorizing. We will study three classes of correlates to major depression, anxiety, schizophrenia, etc.: structural, functional, and molecular. Given knowledge about a particular biological correlate (e.g., low serotonin level), how well does this knowledge discriminate between psychiatric disorders – or at least discriminate between individuals with and without a psychiatric diagnosis.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 18 (pp. 484-508). [24]

18. Forelæsning: Hjernens belønningssystem

2 timer v/ Casper Schmidt

Hjernens belønningssystem refererer til en gruppe af hjernestrukturer, der aktiveres ved at belønne eller forstærke stimuli (f.eks. vanedannende stoffer). Når hjernen udsættes for belønnende stimuli, øges frigivelsen af neurotransmitteren dopamin og dermed findes strukturerne forbundet med belønningssystemet langs hjernens dopaminerge vejbaner. Forelæsningen vil diskutere roller, funktioner og anatomiske strukturer i dette system og afdække banebrydende neurovidenskabelige studier inden for afhængighed og dennes adfærdsmæssige korrelater.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 15 (pp. 422-430). [9 s.]

19. Forelæsning: Afhængighed + afsluttende bemærkninger

2 timer v/ Casper Schmidt

Stofmisbrug er et alvorligt problem i de fleste dele af verden. Forelæsningen introducerer nogle grundlæggende farmakologiske principper og præsenterer forskning i de neurale mekanismer involveret i afhængighed. Derudover vil faren forbundet med almindelige stoffer diskuteres såsom tobaksrygning, alkohol og andre rekreative stimulanser.

Den sidste del af forelæsningen vil dedikeres til en generel diskussion om eksamen og synopsis.

Forelæsningens pensum:

- Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.): Chapter 15 (pp. 404-422). [19 s.]

Samlet pensum:

* = kan købes i Factum Books

= forefindes på AAU-biblioteket

**= forefindes på Moodle

* Pinel, J. P. J., & Barnes, S. J. (2022). *Biopsychology* (11th. ed.). Pearson Education. All chapters (except chapter 12): [456 s.]

** Møller, M. & Rath, M.F. (2020) *Centralnervesystemets anatomi* (3rd ed.) FADLs Forlag, herfra kapitlerne 1 (s. 13-29), 3 (s. 45-58) [41 s.]

* Workman, L., & Reader, W. (2021). *Evolutionary psychology: An introduction* (4th. ed.). Cambridge University Press: [415 s.]

DeRubeis, R.J., Siegle, G.J. & Hollon, S.D. (2008). Cognitive therapy versus medication for depression: treatment outcomes and neural mechanisms. *Nature Reviews Neuroscience*, 9 (10), 788-796. doi:10.1038/nrn2345: [9 s.]

Elbert T. & Rockstroh B. (2004). Reorganization of Human Cerebral Cortex: The range of changes following use and injury. *The Neuroscientist* 10 (2), pp: 129-141: [13 sider].

- # Medoff ZM & Colloca L (2015). Placebo analgesia: understanding the mechanisms. *Pain Management* 5 (2), 89-96: **[8 s.]**
- # Ramachandran V.S. & Altschuler E.L. (2009). The use of visual feedback, in particular mirror visual feedback, in restoring brain function. *Brain* 132, pp. 1693-1710: **[18 s.]**
- **Scher, S.J. (Unpublished). Five Fallacies in Thinking about Evolution and Human Psychology. Udelivered af forelæser: **[26 s.]**
- # Shamay-Tsoory, S. G., & Abu-Akel, A. (2016). The social salience hypothesis of oxytocin. *Biological Psychiatry*, 79, 194-202. <http://dx.doi.org/10.1016/j.biopsych.2015.07.020> [fås via AUB: https://kjdk-aub.primo.exlibrisgroup.com/permalink/45KBDK_AUB/159qpk/elsevier_sdoi_10_1016_j_biopsych_2015_07_020. **[9 s.]**

I alt: 995 sider

Klinisk Psykologi (10 ECTS)

Klinisk psykologi (2024/2025) (aau.dk)

Modultitel dansk: Klinisk psykologi

Modultitel engelsk: Clinical Psychology

ECTS: 10

Placering

3. semester KA-sidefag, samlæst med 5. semester (Bacheloruddannelse i Psykologi)

Modulansvarlig

Majse Lind (mlind@ikp.aau.dk)

Mette Thuesen (thuesen@ikp.aau.dk)

Undervisere

Malene Klindt Bohni (kontakt@maleneklindtbohni.dk)

Camilla Chelina Dybdal (camillacd@ikp.aau.dk)

Mette Kold (mkoj@ikp.aau.dk)

Gry Kjærdsdam Telléus (gdkd@ikp.aau.dk)

Mette Thuesen (thuesen@ikp.aau.dk)

Majse Lind (mlind@ikp.aau.dk)

Alfred Sköld (alfred@ikp.aau.dk)

Cecilie Thøgersen (ceciliemst@ikp.aau.dk)

Seminarholdere

Kursusmodulet består af 36 timer forelæsning og 8 timers seminar undervisning

Antal seminarhold: 5 v/ Mette Thuesen (thuesen@ikp.aau.dk)

Type og sprog

Studiefagsmodul (dansk)

Mål

Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelser og problemer fremkaldt af livskriser samt teorier om egentlige psykopatologiske tilstande.

Læringsmål

Viden

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere viden om og forståelse af:

- centrale psykiske/psykiatriske lidelser og problemer på et psykologibaseret grundlag, samt forskelle og ligheder mellem centrale psykologiske teorier indenfor dette område
- psykologiske klassifikationssystemer og perspektiver på de psykiske forstyrrelses ætiologi og patogenese
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved dannelse af psykiske forstyrrelser
- centrale teorier og empiri indenfor klinisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge

Færdigheder

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere færdigheder i:

- at identificere psykologiske aspekter af psykiatriske lidelser og
- at anvende psykologiske perspektiver på psykiatriske lidelsers og psykiske lidelsers klassifikation, ætiologi og patogenese

- at anvende teori og empiri på udvalgte områder inden for klinisk psykologi til at be-
grunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle og diskutere forskningsbaseret klinisk-psykologisk viden i faglige sammen-
hænge med både fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere kompetencer til:

- at håndtere ovenstående viden og færdigheder i konkrete, afgrænsede sammen-
hænge
- at kunne identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig
udvikling.
- selvstændigt at kunne tage ansvar for egen videre faglig udvikling

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre

Faget Klinisk Psykologi har tematisk fællesskab med Psykiatri (6. semester), i og med, at begge fag bl.a. omhandler forståelse af mennesker med psykiske lidelser. Klinisk Psykologi fokuserer i højere grad på den psykologiske og sociale dynamik bag udviklingen af psykiske problemer, hvor emner som kontakt mellem behandler og klient/patient, virksomme elemen-
ter i forskellige former for psykoterapi, de fænomenologiske aspekter af psykisk lidelse og betydningen af den kontekst, som behandlingen foregår i.

Omfang og forventet arbejdsindsats

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
18 forelæsninger à 2 timer	36
Evalueringer	1
4 seminar gange à 2 timer	8
Læsning og forberedelse	200
Eksamen	24
Kollektiv feedback på eksamenen	1

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 1

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminar timer: 8

Antal seminarhold: 5

Deltagere

3. semester KA-sidefag, samlæst med 5. semester (Bacheloruddannelse i Psykologi)

Deltagerforudsætninger

Ingen specielle

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Aktivitet	Tidsslot	Titel	Forelæser
1	2x45 min.	Introduktion til klinisk psykologi.	Mette Thuesen
2	2x45 min.	At være klinisk psykolog, den profes- sionelle rolle og at møde klienten	Mette Thuesen

3	2x45 min	Klinisk børnepsykologi/ 1	Camilla Chelina Dybdal
4	2x45 min.	Klinisk børnepsykologi/ 2	Camilla Chelina Dybdal
5	2x45 min.	Tilknytningsteori og relationelle mønstre	Mette Thuesen
6	2x45 min	Objektrelationsteori, konflikt- og deficitpatologier	Mette Thuesen
7	2x45 min	Objektrelationsteori fortsat og det kliniske interview: undersøgelse af psykopatologi.	Mette Thuesen
8	2 x 45	Narrativ identitetsteori og psykopatologi	Majse Lind
9	2 x 45	Narrativ identitetsteori fortsat, psykoterapi og psykopatologi	Majse Lind
10	2x45 min.	Kognitiv adfærdsterapi / 1	Malene Klindt Bohni
11	2x45 min.	Kognitiv adfærdsterapi / 2	Malene Klindt Bohni
12	2x45 min.	Personlighedsforstyrrelser: den forstyrrede personlighed	Majse Lind
13	2x45 min	Personlighedsforstyrrelser: Underliggende vanskeligheder og behandling	Majse Lind
14	2x45 min	Sorg og reaktioner på tab og traumer / 1	Alfred Sköld
15	2x45 min.	Sorg og reaktioner på tab og traumer / 2	Cecilie Thøgersen
16	2x45 min.	Psykologisk forståelse og behandling af den depressive lidelse	Gry Kjærdsdam Telléus
17	2x45 min	Psykologisk forståelse af psykose	Mette Thuesen
18	2x45 min.	Familieterapi: Systemiske, narrative, og mentaliserende perspektiver	Majse Lind
19	2x45 min	Spørgetime, eksamensforberedelse samt slutevaluering	Majse Lind
20	1x45 min	Kollektiv feedback på eksamensopgave	Majse Lind

Eksamen

En individuel *ekstern* skriftlig prøve i Klinisk psykologi (Clinical Psychology).

Prøven er en bunden 72 timers opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Sidetæl: 5-7 sider.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator og ekstern censor.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Prøven skal demonstrere, at modules mål er indfried.

Der må ikke anvendes generativ AI (fx ChatGPT) i forbindelse med eksamen

Der gives kollektiv feedback på eksamen.

Forelæsningsmanchet/Pensum:

1. Forelæsning: Introduktion til klinisk psykologi.

2 timer v/ Mette Thuesen

Forelæsningen giver en introduktion til klinisk psykologi – fagets genstandsområde og historie. Desuden vil nogle basale begreber og forskellige grundlæggende teorier om patologi og forandring introduceres.

Litteratur:

- Lake, N & Whittington, A. (2021) The art and science of physiological practice. Kap.2 I Clinical psychology. Davey, G., Lake, N & Whittington, A. (Eds.). Third edition. [17 s.]
*Vær opmærksom på, at enkelte faktuelle oplysninger givet i denne tekst omkring uddannelse og praksis er anderledes i Danmark end i England
- Poulsen, S, Lau, M. & Simonsen, S. (2015). Forskning i psykoterapi. I Alberdi, F., Rosenbaum, B & Sørensen, P. (red.) Moderne psykoterapi: Teori og metoder, pp. 543-581. København: Hans Reitzel. [35 s.]
- Boyle, M. (2011). Making the world go away, and how psychology and psychiatry benefit. I M. Rapley, J. Dillon, & J. Moncrieff (Eds.), De-medicalizing misery. Psychiatry, psychology, and the human condition, Basingstoke: Palgrave MacMillan, pp. 27-43 [15 s.]

2. Forelæsning: At være klinisk psykolog; den professionelle rolle og at møde klienten

2 timer v/ Mette Thuesen

Forelæsningen omhandler, hvordan den kliniske psykolog forholder sig til sin professionelle rolle og hvordan han/hun skaber en god kontakt med klienten. Udfordringer og faldgruber i arbejdet diskuteres f.eks.: Hvad er fælles og hvad er unikt for den enkelte klient? Hvor går grænsen mellem privat og personlig? Hvad vil det sige at være empatisk?

Litteratur:

- Fog, J. (1998). Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90. [38 s.]
- Bidell, M. P. (2014) Are multicultural courses addressing disparities? Exploring multicultural and affirmative lesbian, gay, and bisexual competencies of counseling and

psychology students. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 42(3), 132-146) [13 s.]

Supplerende litteratur:

- Casement, P. (1985/1991) Learning from the Patient. The Guilford Press. Kapitel 1. (s. 6-28) (23 sider) eller Casement, P. (1987) Lyt til patienten. Hans Reitzels forlag. (s. 11-36).

3. Forelæsning: Klinisk børnepsykologi – introduktion til feltet. Undersøgelse/vurdering

2 timer v/ Camilla Chelina Dybdal

Forelæsningen giver en introduktion til den kliniske børnepsykologi hvor grundlæggende teorier og arbejdsområder præsenteres. Særligt vil fokus være på undersøgelses/vurderingsarbejdet.

Overvejelser over områdets særlige karakteristika, herunder fokus på samspillet med barnets forældre/omgivelser samt etiske og juridiske aspekter belyses og der inddrages eksempler fra klinisk praksis.-

Litteratur:

- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel [17 s.]
- Heede, T. (2010): Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv. DK: Akademisk Forlag, pp. 19-38 & pp. 110-121 [30 s.]
- Mortensen, K. V. (2001). "Forældrearbejde i børneterapi – partnerskab eller terapi?", pp. 57-72. In *Matrix*, 18(1-2).[16 s.]

Supplerende litteratur:

- Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood, Revised (DC:0-3R) (2005). Washington DC: ZERO TO THREE PRESS. S. 10-66.
- Mortensen, K.V. (2006). Fra neuroser til relationsforstyrrelser. Kbh.: Gyldendal. S. 351-385.
- PDM Task Force (2006). Psychodynamic Diagnostic Manual. Silver Spring: Alliance of Psychodynamic Organizations. S. 175-195

4. Forelæsning: Klinisk børnepsykologi – behandling/intervention

2 timer v/ Camilla Chelina Dybdal

Forelæsningen tager udgangspunkt i et fokus på psykodynamisk psykoterapi med børn og unge. Herunder særligt fokus på legeterapi som behandlingsmetode. Der inddrages eksempler fra klinisk praksis.

Litteratur:

- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". *Journal of Child Psychotherapy*, vol. 10. Pp. 57-69 [13 s.]
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi

med børn og unge – Et område i udvikling (Kapitel 9) pp. 179-195. København: Hans Reitzel [17 s.]

- Heede, T. (2010): Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv. DK: Akademisk Forlag. pp. 127-144 [17 s.]
- Mielcke, Jytte (2008): Børneklinsk undersøgelse og behandling – med fokus på legen som projektiv metode. Pædagogisk psykologisk tidsskrift. Forlaget skolepsykologi, 45. Nr. 1-2, 2008 pp. 53-65 [13 s.]

Supplerende litteratur:

- Alvarez, A. (1983). "Problems in the use of the counter transference: Getting it across", pp. 63-81. In: P.S. Barrows: "Key Papers from the Journal of Child Psychotherapy". Hove and New York: Brunner-Routledge.
- Danielson, Allis (1986): Building your own world (Att Bygga sin värld). Handbok i Erikametoden. Stockholm: Psykologiförlaget
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder (Bind 1). København: Hans Reitzel
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling. København (Bind 2). København: Hans Reitzel
- Guerney, L & Ryan, V (2013): Group Filial Therapy: The Complete Guide to Teaching Parents to Play Therapeutically with their Children
- Midgley, N & Kennedy, E (2011): Psychodynamic psychotherapy for children and adolescents: a critical review of the evidence base, Journal of Child Psychotherapy, 37 (3), 232-260.
- Winnicott. D. W. (1990): Leg og virkelighed (Play and reality). København: Hans Reitzels Forlag

5. Forelæsning: Tilknytningsteori og relationelle mønstre hos voksne

2 timer v/ Mette Thuesen

Individets tidlige tilknytningserfaringer har livslang betydning for dets senere relationer til andre og for dets evne til affektregulering. Forelæsningen vil fokusere på udviklingen af tilknytningsteorien og vil fremhæve eksempler på teoriens anvendelighed i klinisk praksis.

Litteratur:

- Bowlby, J. (1988/2003) Omsorg for Børn. (Kapitel 1 s. 9-28) i Bowlby, J. (1988/2003) En sikker base. Tilknytningsteoriens kliniske anvendelser. Det Lille Forlag (19 sider)
- Fonagy, P. (2006) Introduktion til tilknytningsteori (pp. 13-28) In Fonagy, P. Tilknytningsteori og Psykoanalyse. Akademisk Forlag [13 s.]
- Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) Tilknytningsteori og psykoterapi (kapitel 10 s. 270-307) i Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) Tilknytning i Praksis. Tilknytningsteoriens anvendelse i forskning og klinisk praksis. Hans Reitzels Forlag [32 s.]
- Henderson, A. J. Z., Bartholomew, K., Trinke, S. J., & Kwong, M. J. (2005). When loving means hurting: An exploration of attachment and intimate abuse in a community sample. Journal of Family Violence, 20(4), 219-230. doi:<http://dx.doi.org/10.1007/s10896-005-5985-y> [10 s.]

Supplerende litteratur:

- Fonagy, P. (2006). Vigtige resultater i tilknytningsforskningen (pp 28-55). In Fonagy, P. Tilknytningsteori og Psykoanalyse. Akademisk Forlag.

6. Forelæsning: Objektrelationsteori, konflikt- og deficitpatologier

2 timer v/ Mette Thuesen

Forelæsningen vil omfatte en introduktion af den gruppe af objektrelationsteorier, der kaldes "den uafhængige skole". Grundlæggende begreber vil blive introduceret såsom selv, objekt og objektrelation i et udviklingsmæssigt perspektiv og vil blive set i sammenhæng med Killingmos skelnen mellem konflikt- og deficitpatologi.

Litteratur:

- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoanalysis in the Twenty-First Century. p.1-14 i Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. [14 s.]
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 [14 s.]
- Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 [28 s.]
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996) (pp. 140- 152). International Universities Press, Inc. [12 s.]

7. Forelæsning: Objektrelationsteori fortsat, og det kliniske interview: undersøgelse af psykopatologi

2 timer v/ Mette Thuesen

I denne tradition ses psykiske lidelser over en bred kam som udspringende af forstyrrelser i personligheden, og behandling tilrettelægges efter niveau af forstyrrelse. Vi vil se på eksempler på, hvad man spørger patienten om for at få et indtryk af niveau af fleksibilitet og forstyrrelser i personligheden.

Litteratur:

- Clarkin, J.F., Caligor, E., Stern, B., & Kernberg, O.F. (2021). MANUAL FOR THE STRUCTURED INTERVIEW OF PERSONALITY ORGANIZATION-REVISED (STIPO-R) Kan findes på: <https://www.borderlinedisorders.com/structured-interview-of-personality-organization.php> (læs pp.1-6) [6 s.]

Supplerende litteratur:

- Clarkin, J.F., Caligor, E., Stern, B., & Kernberg, O.F. (2007). STRUCTURED INTERVIEW OF PERSONALITY ORGANIZATION (STIPO) Kan findes på: <https://www.borderlinedisorders.com/structured-interview-of-personality-organization.php>

8. Forelæsning: Narrativ identitetsteori og psykopatologi

2 timer v/ Majse Lind

I denne forelæsning vil rette fokus på teori og forskning indenfor den narrative identitet, og hvordan den narrative identitet er særegen hos mennesker med svær psykopatologi

Litteratur:

- Holm, T., Thomsen, D. K., & Bliksted, V. (2016). Life story chapters and narrative self-continuity in patients with schizophrenia. *Consciousness and cognition*, 45, 60-74. [14 s.]
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. [21 s.]
- McAdams, D. P. (2020). Psychopathology and the self: Human actors, agents, and authors. *Journal of personality*, 88(1), 146-155. [9 s.]

9. Forelæsning: Narrativ identitet, psykoterapi og psykopatologi

2 timer v/ Majse Lind

I denne forelæsning vil vi fortsat koncentrere os om betydningen af den særegne/forstyrrede narrative identitet ifm psykopatologi, og hvorledes man direkte/indirekte kan arbejde med den i psykoterapi.

Litteratur:

- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. <https://doi.org/10.1037/a0025289> [22 s.]
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. [10 s.]
- Thomsen, D. K., Holm, T., Jensen, R., Lind, M., & Pedersen, A. M. (2023). *Storying mental illness and personal recovery*. Cambridge University Press. (Chapter 15, pp: 198-229), [31 s.]

10. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi / 1

2 timer v/ Malene Klindt Bohni

Forelæsningen giver en introduktion til kognitiv adfærdsterapi, herunder grundlæggende model og metoder. Betydningen af tanker og adfærd i udviklingen og vedligeholdelsen af psykopatologi gennemgås, med særligt fokus på depression.

Litteratur:

- Beck, J.S. (2023). Kognitiv adfærdsterapi - grundlag og perspektiver. 3. udgave. Kap. 1, s. 19-34: Introduktion til kognitiv adfærdsterapi og kap. 3, s. 45-76: Kognitiv konceptualisering. Akademisk Forlag [32 s.]
- Gautam, M., Tripathi, A., Deshmukh, D. & Gaur, M. Cognitive behavioral therapy for depression. *Indian Journal of Psychiatry*, 2020; 62, s. 223-229 [6 s.]

Supplerende litteratur:

- Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red), (2021). Kognitiv adfærdsterapi på tværs - transdiagnostiske problemer og metoder. Hans Reitzels Forlag
- Straarup, K.N. (2012). Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser. I: Arendt M. & Rosenberg, N.K. (red.). Kognitiv terapi - nyeste udvikling, s. 116-150

11. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi / 2

2 timer v/ Malene Klindt Bohni

I forelæsningen vil der være fokus på den kognitive adfærdsterapeutiske forståelse af udviklingen og vedligeholdelsen af angstlidelser, med særligt fokus på OCD. Desuden introduceres den kognitive adfærdsterapeutiske behandlingstilgang til OCD.

Litteratur:

- Nissen, J.B. & Buttenschøn, H.N. (2014). Ætiologiske faktorer ved OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere, s. 86-106. Hans Reitzels Forlag [21 s.]
- Jónsson, H. (2014). Kognitiv adfærdsmodel for OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere, s. 146-161. Hans Reitzels Forlag [21 s.]

Supplerende litteratur:

- Bohni, M.K., Jónsson, H. & Rosenberg, N.K. (2014). Kognitiv adfærdsterapi ved OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere, s. 161-242. Hans Reitzels Forlag

12. Forelæsning: Personlighedsforstyrrelser: den forstyrrede personlighed

2 timer v/ Majse Lind

Ved denne forelæsning vil vi gennemgå, hvad det vil sige at have en personlighedsforstyrrelse, og hvordan den afvigende personlighed kommer til udtryk hos individet selv og dets omgivelser. Vi vil diskutere, hvordan og hvorfor personlighedsforstyrrelsen opstår med afsæt i et komplekst samspil af arv-miljø faktorer. Vi vil berøre den kommende dimensionelle forståelse af personlighedspatologi, hvor omdrejningspunktet netop er vanskeligheder ved selvforståelsen og anden-forståelsen.

Litteratur:

- Bach, B., & First, M. B. (2018). Application of the ICD-11 classification of personality disorders. *BMC Psychiatry*, 18, Article 351. [14 s.]
- Nolen-Hoeksema, S. (2019). Abnormal psychology, packaged with Connect access cards (8. udgave). McGraw-Hill Education. OBS specialudgave ISBN 9781447021261 - Kapitel 9: Personality Disorders (s. 242-273). [32 s.]

13. Forelæsning: Personlighedsforstyrrelser: Underliggende vanskeligheder og behandling

2 timer v/ Majse Lind

I denne forelæsning vil vi se nærmere på centrale, underliggende psykologiske problematikker, der gør sig gældende hos mennesker med personlighedspatologi. Vi vil koncentrere os særligt om mentaliseringsbaseret teori og terapi samt affektreguleringen og dialektisk adfærdsterapi.

Litteratur:

- Bartholomew, K., Kwong, M. J., & Hart, S. D. (2001). Attachment. In W. J. Livesley (Ed.), *Handbook of personality disorders: Theory, research, and treatment* (pp. 196–230). The Guilford Press. [35 s.]
- Bo, S., Kongerslev, M., Larsen, K., & Bateman, A. (2017). Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. In *Personlighed og personlighedsforstyrrelser: En grundbog* (pp. 435-472). Hans Reitzels Forlag. NB! Kan hentes her:

https://www.researchgate.net/profile/Mickey-Toftkjaer-Kongerslev/publication/309620021_Mentaliseringsbaseret_behandling_af_borderline_personlighedsforstyrrelse/links/5955f9f5a6fdcc2569d98300/Mentaliseringsbaseret-behandling-af-borderline-personlighedsforstyrrelse.pdf [38 s.]

- Neacsiu, A. D., Zerubavel, N., Nylocks, K. M. & Linehan, M. M. (2021). Borderline personality disorder. I: D. H. Barlow (Red.), *Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual* (6. udgave, kapitel 10, s. 381-434). Guilford Press. [97 NS]

14. Forelæsning: Sorg og reaktioner på tab og traumer 1

2 timer v/ Alfred Sköld

Forelæsningen giver en introduktion til psykologiske forståelser af sorg og krise, med særlig fokus på fremkomsten af psykiatriske diagnoser for tab- og traumereaktioner (kompliseret/forlænget sorg, PTSD). Der vil endvidere være fokus på forskningen i ætiologi, prognoser og behandlingsformer

Litteratur:

- Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle*. København: Hans Reitzel. [40 s.]
- Kofod, E. H. (2021). Sorg i historisk perspektiv: Optegning af teorilandskabet i dets historiske udvikling. I Petersen, A. & Brinkmann, S. (red.), *Menneskets sorg: Om et vilkår i forandring*. Aarhus: Klim. [20 s.]
- Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. [17 s.]
- Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. [9 s.]
- White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 s.]

Supplerende Litteratur:

- Granek, Leeat (2013) Disciplinary Wounds: Has Grief Become the Identified Patient for a Field Gone Awry? *Journal of Loss and Trauma*, 18:3, 275-288. [14 s.]
- Holmgren, Anette (2010). Alle kan tale om traumer. I: Anette Holmgren (Red.). *Fra terapi til pædagogik*. København: Hans Reitzel. [25 s.]
- Van der Kolk, B. A. (2000) Posttraumatic Stress Disorder and The Nature of Trauma. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 2(1): 7-22 [16 s.]
- Wakefield, Jerome C. (2013). Is complicated/prolonged grief a disorder? Why the proposal to add a category of complicated grief disorder to the DSM-5 is conceptually and empirically unsound. In: Margaret Stroebe, Henk Schut & Jan van den Bout (Eds.). *Complicated grief: Scientific foundation for health care professionals*. pp. 99-114. London: Routledge. [16 s.]

15. Forelæsning: Tab, traumer og traumeinformerede perspektiver på psykisk lidelse 2

2 timer v/ Cecilie Thøgersen

Forelæsningen giver en introduktion til psykologiske forståelser af sorg og krise, med særlig fokus på fremkomsten af psykiatriske diagnoser for tab- og traumereaktioner (kompliceret/forlænget sorg, PTSD). Dertil introducerer forelæsningen The Power Threat Meaning Framework som et bud på et alternativ til diagnostiske og biomedicinske sygdomsmodeller til forståelse af psykiske lidelser.

Litteratur:

- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289> (tilgængelig via AUB: <https://journals-sagepub-com.zorac.aau.dk/doi/pdf/10.1177/0022167818793289>) [18 s.]
- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 [15 s.]

Supplerende læsning:

- Due, Henning (2018). Diagnoseoprøret ulmer. *Magasinet P*, 6(18), 10-18. <https://info-link2020.dk/PsyNyt/Dokumenter/doc/19062.pdf> [9 s.]
- Granek, Leeat (2013) Disciplinary Wounds: Has Grief Become the Identified Patient for a Field Gone Awry? *Journal of Loss and Trauma*, 18:3, 275-288. [14 s.]
- Holmgren, Anette (2010). Alle kan tale om traumer. I: Anette Holmgren (Red.). *Fra terapi til pædagogik*. København: Hans Reitzel. [25 s.]
- Van der Kolk, B. A. (2000) Posttraumatic Stress Disorder and The Nature of Trauma. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 2(1): 7-22 [16 s.]
- Wakefield, Jerome C. (2013). Is complicated/prolonged grief a disorder? Why the proposal to add a category of complicated grief disorder to the DSM-5 is conceptually and empirically unsound. In: Margaret Stroebe, Henk Schut & Jan van den Bout (Eds.). *Complicated grief: Scientific foundation for health care professionals*. pp. 99-114. London: Routledge. [16 s.]
- White, Michael (2006). Hilsen på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 s.]

16. Forelæsning: Psykologisk forståelse og behandling af den depressive lidelse 2 timer v/ Gry Kjærdsdam Tellés

Ved forelæsningen vil de affektive sindslidelser (såvel unipolar som bipolar) blive gennemgået med særlig vægt på depression. Der vil ved forelæsningen vil der være fokus på diagnostik, epidemiologi og ætiologi, udredning og behandling.

Litteratur:

- Jürgen Barth, Thomas Munder, Heike Gerger, Eveline Nüesch, Sven Trelle, Hansjörg Znoj, Peter Jüni and Pim Cuijpers. 2016. Comparative Efficacy of Seven Psychotherapeutic Interventions for Patients with Depression: A Network Meta-Analysis. *PLoS Medicine*. <https://doi.org/10.1176/appi.focus.140201> [12 s.]
- Cuijpers P, Quero S, Noma H, Ciharova M, Miguel C, Karyotaki E, Cipriani A, Cristea IA, Furukawa TA. Psychotherapies for depression: a network meta-analysis covering efficacy, acceptability and long-term outcomes of all main treatment types. [10 s.]
- *World Psychiatry*. 2021 Jun;20(2):283-293. doi: 10.1002/wps.20860.PMID: 34002502 [13 s.]

Supplerende litteratur:

- National klinisk retningslinje for non-farmakologisk behandling af unipolar depression (publiceret 2016) (Kan skimmes). Findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen: https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~/_me-dia/0216564BB8AA4D40B7DBAF21E9ACF403.ashx
- WHO ICD-10, Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser – klassifikation og diagnostiske kriterier. F30-39 [16 s.]
- Depressive Disorders, 155-188, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5), 2013, American Psychiatric Association.
- Power, M (Editor), The Wiley Blackwell Handbook of Mood Disorders, 2nd Edition, ISBN: 978-1-119-97892-3, August 2013, Wiley-Blackwell

17. Forelæsning: Psykologisk forståelse af psykose.

2 timer v/ Mette Thuesen

Hvad vil det sige at blive psykotisk og hvordan opleves det- og hvordan kan det forstås psykologisk? Psykosen ses ofte som et sammenbrud af normale bevidsthedsfunktioner, hvilket kan udløses af biologiske, psykologiske og sociale faktorer. Betydningen af personlighedsudvikling og traumer for udviklingen af psykose behandles.

Pensum litteratur:

- Harder, S. & Rosenbaum, B. (2015). Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychosis. In P. Luyten, L. Mayes, P. Fonagy, M. Target & S. J. Blatt, (Eds), Handbook of Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychopathology, pp. 259-287. New York, NY: The Guilford Press. [27 s.]

Supplerende litteratur:

- Rosenbaum, B. (2015), Psychodynamic Psychotherapy for Persons in States of Psychosis: Some Research Perspectives. British Journal of Psychotherapy, 31: 476-491. [16 s.]
- Weijers, J., ten Kate, C., Eurelings-Bontekoe, E., Viechtbauer, W., Rampaart, R., Bateman, A., & Selten, J. P. (2016). Mentalization-based treatment for psychotic disorder: protocol of a randomized controlled trial. BMC Psychiatry, 16(1), 1-10. [13 s.]

18. Forelæsning: Familierapi: Systemiske, narrative, og mentaliserende perspektiver

2 timer v/ Majse Lind

Ved denne forelæsning vil vi gennemgå og diskutere, hvordan par,- og familiedynamikker og problematikker kan forstås og behandles ud fra systemiske, narrative og mentaliserende tilgange.

Litteratur:

- Asen, E., & Fonagy, P. (2021). Integrating systemic and mentalizing approaches. In Asen, E., & Fonagy, P (Ed.). Mentalization-based treatment with families (pp. 1-20). Guilford Publications. [20 s.]
- Bevington, D., Fuggle, P., Fonagy, P., Target, M., & Asen, E. (2013). Innovations in practice: Adolescent mentalization-based integrative therapy (AMBIT)—A new integrated approach to working with the most hard to reach adolescents with severe complex mental health needs. *Child and Adolescent Mental Health*, 18(1), 46-51. [6 s.]

- Freedman, J., & Combs, G. (2002). Narrative couple therapy. In Freedman, J., & Combs, G (Ed.). *Narrative therapy with couples... and a whole lot more!: A Collection of Papers, Essays and Exercises* (pp. 11- 41). Dulwich Centre Publications. NB! Kapitel 2 er sat på hvoraf case illustrationen er frivillig læsning. Kap kan hentes her: https://dulwichcentre.com.au/wp-content/uploads/2020/01/Narrative_couple_therapy_Jill_Freedman_Gene_Combs.pdf [31 s.]

19. Forelæsning: Spørgetime og afsluttende evaluering

2 timer v/ Majse Lind

Dette afsluttende møde vil forme sig som en spørgetime, hvor uafklarede temaer kan gennemgås. Vi vil desuden lave en evaluering af kursusforløbet samt en kort introduktion til eksemplarsformen (anvendelse af case)

Samlet pensumlitteratur:

- Asen, E., & Fonagy, P. (2021). Integrating systemic and mentalizing approaches. In Asen, E., & Fonagy, P (Ed.). *Mentalization-based treatment with families* (pp. 1-20). Guilford Publications, [20 s.]
- Adler, J. M. (2012). Living into the story: Agency and coherence in a longitudinal study of narrative identity development and mental health over the course of psychotherapy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102(2), 367–389. <https://doi.org/10.1037/a0025289> [22 s.]
- Bach, B., & First, M. B. (2018). Application of the ICD-11 classification of personality disorders. *BMC Psychiatry*, 18, Article 351. [34 s.]
- Bartholomew, K., Kwong, M. J., & Hart, S. D. (2001). Attachment. In W. J. Livesley (Ed.), *Handbook of personality disorders: Theory, research, and treatment* (pp. 196–230). The Guilford Press, [34 s.]
- Beck, J.S. (2023). Kognitiv adfærdsterapi - grundlag og perspektiver. 3. udgave. Kap. 1, s. 19-34: Introduktion til kognitiv adfærdsterapi og kap. 3, s. 45-76: Kognitiv konceptualisering. Akademisk Forlag. [31 s.]
- Bevington, D., Fuggle, P., Fonagy, P., Target, M., & Asen, E. (2013). Innovations in practice: Adolescent mentalization-based integrative therapy (AMBIT)—A new integrated approach to working with the most hard to reach adolescents with severe complex mental health needs. *Child and Adolescent Mental Health*, 18(1), 46-51. [5 s.]
- Bidell, M. P. (2014) Are multicultural courses addressing disparities? Exploring multicultural and affirmative lesbian, gay, and bisexual competencies of counseling and psychology students. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 42(3), 132-146), [13 s.]
- Bo, S., Kongerslev, M., Larsen, K., & Bateman, A. (2017). Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelse. In *Personlighed og personlighedsforstyrrelser: En grundbog* (pp. 435-472). Hans Reitzels Forlag. NB! Kan hentes her: https://www.researchgate.net/profile/Mickey-Toftkjaer-Kongerslev/publication/309620021_Mentaliseringsbaseret_behandling_af_borderline_personlighedsforstyrrelse/links/5955f9f5a6fdcc2569d98300/Mentaliseringsbaseret-behandling-af-borderline-personlighedsforstyrrelse.pdf [37 s.]
- Jónsson, H. (2014). Kognitiv adfærdsmode for OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) *OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere*, s. 146-161. Hans Reitzels Forlag. [20 s.]
- Bowlby, J. (1988/2003) Omsorg for Børn. (Kapitel 1 s. 9-28) i Bowlby, J. (1988/2003) *En sikker base. Tilknytningsteoriens kliniske anvendelser*. Det Lille Forlag, [19 s.]

- Boyle, M. (2011). Making the world go away, and how psychology and psychiatry benefit. I. M. Rapley, J. Dillon, & J. Moncrieff (Eds), *De-medicalizing misery. Psychiatry, psychology, and the human condition*, Basingstoke: Palgrave MacMillan, pp. 27-43. **[15 s.]**
- Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) Tilknytningsteori og psykoterapi (kapitel 10 s. 270-307) i Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) *Tilknytning i praksis. Tilknytningsteoriens anvendelse i forskning og klinisk praksis*. Hans Reitzels Forlag, **[32 s.]**
- Caccia, O. (1984). "Container and contained: Analysis of two ten year old boys". *Journal of Child Psychotherapy*, vol. 10. Pp. 57-69. **[13 s.]**
- Clarkin, J.F., Caligor, E., Stern, B., & Kernberg, O.F. (2021). *MANUAL FOR THE STRUCTURED INTERVIEW OF PERSONALITY ORGANIZATION-REVISED (STIPO-R)* Kan findes på: <https://www.borderlinedisorders.com/structured-interview-of-personality-organization.php> (læs pp.1-6), **[6 s.]**
- Cuijpers P, Quero S, Noma H, Ciharova M, Miguel C, Karyotaki E, Cipriani A, Cristea IA, Furukawa TA. | 283-293, **[10 s.]**
- Dybdal, C. C. P. (2016) Afslutningstemaer i psykoterapi – fra barnets og terapeutens perspektiv. In Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Et område i udvikling* (Kapitel 9) pp. 179-195. København: Hans Reitzel, **[17 s.]**
- Fog, J. (1998). *Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien*. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90. **[38 s.]**
- Fonagy, P. (2006) Introduktion til tilknytningsteorien (pp. 13-28) In Fonagy, P. *Tilknytningsteori og Psykoanalyse*. Akademisk Forlag, **[13 s.]**
- Fonagy, P. & Target, M. (2003). *Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology*, kap. 7, s. 137-165, **[28 s.]**
- Freedman, J., & Combs, G. (2002). Narrative couple therapy. In Freedman, J., & Combs, G (Ed.). *Narrative therapy with couples... and a whole lot more!: A Collection of Papers, Essays and Exercises (pp. 11- 41)*. Dulwich Centre Publications. NB! Kapitel 2 er sat på hvoraf case illustrationen er frivillig læsning. Kap kan hentes her: https://dulwichcentre.com.au/wp-content/uploads/2020/01/Narrative_couple_therapy_Jill_Freedman_Gene_Combs.pdf **[30 s.]**
- Gautam, M., Tripathi, A., Deshmukh, D. & Gaur, M. Cognitive behavioral therapy for depression. *Indian Journal of Psychiatry*, 2020; 62, s. 223-229, **[6 s.]**
- Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen. København: Hans Reitzel, **[17 s.]**
- Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle*. København: Hans Reitzel. **[40 s.]**
- Harder, S. & Rosenbaum, B. (2015). Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychosis. In P. Luyten, L. Mayes, P Fonagy, M. Target & S. J. Blatt, (Eds), *Handbook of Contemporary Psychodynamic Approaches to Psychopathology*, pp. 259-287. New York, NY: The Guilford Press. **[27 s.]**
- Heede, T. (2010): *Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv*. DK: Akademisk Forlag. pp. 19-38 & pp. 110-121, **[30 s.]**
- Heede, T. (2010): *Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv*. DK: Akademisk Forlag. pp. 127-144, **[17 s.]**
- Henderson, A. J. Z., Bartholomew, K., Trinke, S. J., & Kwong, M. J. (2005). When loving means hurting: An exploration of attachment and intimate abuse in a community

- sample. *Journal of Family Violence*, 20(4), 219-230.
doi:<http://dx.doi.org/10.1007/s10896-005-5985-y>, [10 s.]
- Holm, T., Thomsen, D. K., & Bliksted, V. (2016). Life story chapters and narrative self-continuity in patients with schizophrenia. *Consciousness and cognition*, 45, 60-74, [14 s.]
- Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289> (tilgængelig via AUB: <https://journals-sagepub-com.zorac.aub.aau.dk/doi/pdf/10.1177/0022167818793289>), [18 s.]
- Jónsson, H. (2014). Kognitiv adfærdsmodel for OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) *OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere*, s. 146-161. Hans Reitzels Forlag, [15 s.]
- Jürgen Barth, Thomas Munder, Heike Gerger, Eveline Nüesch, Sven Trelle, Hansjörg Znoj, Peter Jüni and Pim Cuijpers. 2016. Comparative Efficacy of Seven Psychotherapeutic Interventions for Patients with Depression: A Network Meta-Analysis. *PLoS Medicine*. <https://doi.org/10.1176/appi.focus.140201>, [12 s.]
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79, [14 s.]
- Kofod, E. H. (2021). Sorg i historisk perspektiv: Optegning af teorilandskabet i dets historiske udvikling. I Petersen, A. & Brinkmann, S. (red.), *Menneskets sorg: Om et vilkår i forandring*. Aarhus: Klim, [20 s.]
- Lake, N. & Whittington, A. (2021). The art and science of psychological practice. Kap 2 in *Clinical Psychology*. Davey, G., Lake, N. & Whittington, A. (Eds). Third edition, [17 s.]
- Lemma, A. (2003). Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy, Psychoanalysis in the Twenty-First Century. p.1-14 i *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. Chichester, England: Wiley. [14 s.] (Tilgængelig via AUB)
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy*, 56(2), 274-284. [10 s.]
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 377-398. [21 s.]
- McAdams, D. P. (2020). Psychopathology and the self: Human actors, agents, and authors. *Journal of personality*, 88(1), 146-155. [9 s.]
- Mielcke, Jytte (2008): Børneklínisk undersøgelse og behandling – med fokus på legen som projektiv metode. *Pædagogisk psykologisk tidsskrift*. Forlaget skolepsykologi, 45. Nr. 1-2, 2008 pp. 53-65 [13 s.]
- Mortensen, K. V. (2001). "Forældrearbejde i børneterapi – partnerskab eller terapi?", pp. 57-72. In *Matrix*, 18(1-2), [16 s.]
- Neacsiu, A. D., Zerubavel, N., Nylocks, K. M. & Linehan, M. M. (2021). Borderline personality disorder. I: D. H. Barlow (Red.), *Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual* (6. udgave, kapitel 10, s. 381-434). Guilford Press. [97 NS], [53 s.]
- Nissen, J.B. & Buttenschøn, H.N. (2014). Ætiologiske faktorer ved OCD. I: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red.) *OCD - Sygdom og Behandling - For Behandlere*, s. 86-106. Hans Reitzels Forlag. [20 s.]
- Nolen-Hoeksema, S. (2019). Abnormal psychology, packaged with Connect access cards (8. udgave). McGraw-Hill Education. OBS specialudgave ISBN 9781447021261 - Kapitel 9: Personality Disorders (s. 242-273). [31 s.]

- Poulsen, S, Lau, M. & Simonsen, S. (2015). Forskning I psykoterapi. I Alberdi, F., Rosenbaum, B. & Sørensen, P. (red). *Moderne psykoterapi: Teori og metoder*, pp. 543-581. København: Hans Reitzel **[35 s.]**
- Read, J. & Harper, D. J. (2020): The Power Threat Meaning Framework: Addressing Adversity, Challenging Prejudice and Stigma, and Transforming Services, *Journal of Constructivist Psychology*, DOI: 10.1080/10720537.2020.1773356 **[15 s.]**
- Thomsen, D. K., Holm, T., Jensen, R., Lind, M., & Pedersen, A. M. (2023). *Storying mental illness and personal recovery*. Cambridge University Press. (Chapter 15, pp: 198-229), **[31 s.]**
- Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. **[17 s.]**
- Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. **[9 s.]**
- White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. **[17 s.]**
- Winnicott, D.W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. In: *The maturational processes and the facilitating environment (1865/1996)* (pp. 140- 152). International Universities Press, Inc. **[12 s.]**
- World Psychiatry. 2021 Jun;20(2):283-293. doi: 10.1002/wps.20860.PMID: 34002502, **[13 s.]**

I alt 1.010 sider.